

Dit tijdschrift wordt als objectieve documentatie uitgegeven.

De artikels geven de opvatting van de schrijvers weer, onafhankelijk van de meening der Bank.

INHOUD : De Belgische nijverheid van 1939 tot 1945 - Economische wetgeving - Statistieken

DE BELGISCHE NIJVERHEID VAN 1939 TOT 1945

Telkenjare wijdde de Studiedienst van de Nationale Bank van België een extra-nummer van zijn Tijdschrift aan een breedvoerig onderzoek van 's lands economischen toestand tijdens het afgelopen jaar.

Bij dit essentieel beschrijvend werk hadden de opstellers een louter documentair doel voor oogen. Er werd meer belang gehecht aan cijfergegevens en feiten dan aan critische beschouwingen die, daar waar het pas gaf, dan nog in zeer beknopte vorm werden naar voren gebracht.

Aan de studie over 's lands economischen toestand in 1939 werd de laatste hand gelegd toen België plots betrokken werd in het gewapend conflict dat Europa begon te teisteren. Dientengevolge moest van de publicatie van dit werk tijdelijk worden afgezien.

Wegens de tijdsomstandigheden was het ons evenmin mogelijk de studie over de verhoudingen in onze nijverheid tijdens de Duitse bezetting en de maanden na de bevrijding te laten verschijnen in den gewenschten vorm nl. in een boekdeel gewijd aan de oorlogs- en de onmiddellijke na-oorlogsperiode.

Ongetwijfeld heeft dergelijk werk op den huidigen stond zijn actueel belang verloren; alleen zijn blijvende documentaire waarde — althans voor hen die den ontwikkelingsgang van 's lands economie wenschen na te gaan — heeft er ons toe bewogen, het te laten verschijnen. Deze overweging bracht er ons toe een reeks nummers van ons maandschrift aan dit onderwerp te wijden. Wij hopen al deze bijdragen daarna te kunnen samenbundelen in één of meer boekdeelen welke de hoofdtrekken van 's lands economische en financiële bedrijvigheid in de jaren 1939 tot 1945 zullen belichten.

Ieder hoofdstuk hebben we systematisch gesplitst in drie deelen resp. handelend over de vóór-oorlogspe-

riode (einde 1938 tot Mei 1940) welke in het teeken stond van den overgang van vredes- naar oorlogseconomie, de bezettingsperiode (Juni 1940 tot September 1944) en de periode van eerste wederaanpassing (September 1944 tot einde 1945).

Er moge worden opgemerkt, dat we ons vaak beperkten tot een beknopte uiteenzetting van belangrijke gebeurtenissen ook al loonde het de moeite ze in bijzonderheden te leeren kennen. Zulks zou ons evenwel tot zulkdanige uitweidingen gevoerd hebben dat onze tekst er door uitermate zou worden overladen. Nadere detailgegevens zullen desgevallend elders kunnen gevonden worden, en wel in de verslagen van de bestuurlijke diensten en lichamen die over de verschillende economische sectoren contrôle uitoefenden, alsmede in de bijzondere studies die ongetwijfeld over dit onderwerp zullen verschijnen.

Evenzoo hebben we ons in het laatste deel van ieder hoofdstuk beperkt tot een schets van de economische evolutie sedert de bevrijding tot einde 1945, tijdens welke periode de problemen van 's lands economisch herstel werden aangepakt. We maakten slechts melding van de bijzonderste maatregelen en van de eerste bereikte resultaten.

Ofschoon wij het wenschelijk achtten in deze studie een volledig overzicht te geven van 's lands economischen toestand in den loop van dezen zevenjarige periode, was het ons niet mogelijk alle aspecten te belichten der gebeurtenissen die zich in deze jaren hebben afgespeeld: te veel statistieken, die tijdens de bezetting werden opgemaakt, zijn om de een of andere reden onbetrouwbaar; te veel documentatie, zoowel over de oorlogsjaren als over de herstelperiode, valt nog niet in het bereik van de wetenschappelijke navorsching; te veel gegevens worden jammer genoeg

met opzet aan de publicatie onttrokken. In dit verband meenen wij niet ons bestek te buiten te gaan, zoo wij te dezer plaatse wijzen op een ten huidige dage al te veelvuldig voorkomende tendens in de kringen die het statistisch materiaal over het economische gebeuren opmaken of verzamelen, om aan deze gegevens slechts een beperkte publiciteit te geven of zelfs wegens hun zgn. vertrouwelijk karakter eenvoudig niet bekend te maken. Zoo thans algemeen wordt aangenomen, dat de economie van een land tijdens de herstelperiode dient geleid, houdt dit geenszins in, dat zulks in het duister moet geschieden; allen die hun aandeel hebben in de ontwikkeling van deze economie, zijn gerechtigd op de hoogte te worden

gebracht van het resultaat van hun eigen krachtsinspanningen en van deze hunner medeburgers. In de hieronder volgende bladzijden hebben we er dan ook naar gestreefd ze in dezen vóór te lichten.

Wegens de leemten voorkomend in de beschikbare documentatie zijn weglatingen en vergissingen niet uitgesloten. Bij het opnemen van onderhavige studie was ons eenig doel, het terrein te effenen voor de historici die later deze beroerde periode van 's lands economische geschiedenis zullen behandelen. In ons streven naar objectiviteit zouden we de beter gedocumenteerde lezers, die ons mochten wijzen op mogelijke verkeerde zienswijzen, ten zeerste erkentelijk zijn.

ALGEMEEN OVERZICHT

Uit de verschillende afdeelingen van dit hoofdstuk, die een overzicht geven van de evolutie der bijzonderste takken van nijverheid, blijkt dat de bedrijvigheid der ondernemingen door dezelfde grondoorzaken beheerscht werd: de gespannen politieke toestand tot in September 1939, de neutraliteit van België tijdens den « zonderlingen oorlog », de Duitse bezetting van ons grondgebied van einde Mei 1940 tot September 1944, vervolgens in den loop van den herfst en den winter van 1944-1945, de geallieerde militaire voorbereidselen met het oog op den slag van Duitschland en ten slotte, het herstel van den vrede waardoor het tijdperk van den geleidelijken terugkeer naar de vredeseconomie werd ingeluid.

In deze opeenvolging van omstandigheden kunnen, alles samen genomen, op grond van het bijzonder economisch klimaat dat de bedrijvigheid van het land bepaalde, drie perioden worden onderscheiden:

1) de geleidelijke overgang van de wereld naar een oorlogseconomie kenmerkte de eerste periode, welke loopt over het jaar 1939 en de eerste vier maanden van 1940; van een vredeseconomie die, eigenaardig genoeg, nog vrij liberaal getint was in een Europa dat zich geleidelijk meer gewonnen gaf voor de principes van het dirigisme en de autarchie, ging ons land over naar een oorlogseconomie, die aanvankelijk weinig verandering bracht, maar uiterst streng werd onmiddellijk na den inval;

2) de gedwongen inschakeling in een georganiseerd economisch continentaal stelsel dat aan de oorlogsinspanning van den vijand werd dienstbaar gemaakt, beheerschte het verloop van onze economie tijdens de tweede periode, die aanving op 10 Mei 1940 en waaraan de bevrijding in September 1944 een einde stelde;

3) het laatste stadium is op verre na nog niet beëindigd op het oogenblik waarop dit overzicht —

dat loopt tot einde 1945 — wordt opgemaakt. Het kan bezwaarlijk aangezien worden als een periode van « reconversie », daar het veeleer een tijdvak is van wederopbouw, wederuitrusting, wederinbedrijfsneming met als uiteindelijk doel de definitieve verdwijning van de schaarschteconomie.

Daar de overgangstadias tusschen deze opeenvolgende periodes uiterst kort waren, moesten de aanpassingen onder moeilijke voorwaarden doorgevoerd worden.

* * *

De laatste maanden van 1938 waren gekenmerkt door een vrij algemeene heropleving van onze binnenlandsche conjunctuur. Het algemeen productieindexcijfer steeg van 92,7 in Juni tot 104,4 in December. Voortbrengers van steenkool, cokes, gietijzer, elektrische energie, allen genoten van deze herneming. Het vervoer per spoor en te water kende eveneens een vooruitgang, terwijl ook de uitvoer toenam. Gedurende het eerste halfjaar van 1939 werd deze tendens nog versterkt: in Juni bedroeg het algemeen productieindexcijfer 111,4; deze stijging was vooral te danken aan de toegenomen bedrijvigheid in de ijzerbewerking. In de andere sectoren ondervond de evolutie eenige belemmering, in verband met diverse oorzaken waarop hierna gewezen wordt in ons gedetailleerd overzicht van iedere bedrijfspgroep.

In de maand September 1939 bracht de oorlogstoestand tusschen Duitschland en de Geallieerden een vrij algemeene ontreddeering in België teweeg, daar ons land zich rechtstreeks tusschen de oorlogsvoevenden geplaatst zag. Het onder de wapens roepen van een gedeelte van het personeel der fabrieken, de sluiting van bepaalde grenzen, de beperkingen inzake zeevervoer waren de voornaamste oorzaken dezer stoornis. Daarbij kwam nog de zeer gewettigde vrees voor een schending onzer neutraliteit. In één woord, ons land kende een oorlogsconjunctuur.

Bijna onmiddellijk kromp de particuliere vraag naar duurzame verbruiksgoederen en weeldeartikelen aanzienlijk in. Een ieder beperkte zich tot de meest dringende aankopen en teerde op zijn reserves. Bovendien was in tal van gezinnen de koopkracht geslonken wegens de mobilisatie van het gezinshoofd. Veel kleine nijverheidsondernemingen en ambachtsbedrijven werden in hun bedrijvigheid gehinderd. Het bouwbedrijf was natuurlijk het ergst getroffen.

Daarentegen nam de vraag naar bepaalde ijzer-, staal- en textielproducten aanzienlijk toe. De basis-industrieën werden aldus begunstigd, maar hadden anderzijds af te rekenen met groote moeilijkheden in verband met een tekort aan arbeidskrachten en de beperkingen in den aanvoer van grondstoffen. Dank zij hun tamelijk belangrijke voorraden slaagden ze er evenwel in gedurende eenigen tijd hun productie uit te breiden, welke zij op de uitvoermarkten, tegen zeer loonende prijzen konden afzetten. Deze evolutie kwam natuurlijk aan de *steenkolenmijnen* ten goede: hun afzetgebieden werden plotseling sterk verruimd, terwijl de prijzen — vroeger weinig bevredigend — winstgevend werden. Een fundamenteele verbetering van den financiëleen toestand der steenkolenmijnen kon dan ook verwacht worden, toen de oorlog zich tot ons grondgebied uitbreidde en alles weer ongedaan maakte.

Net als de steenkolenmijnen kon de *ijzer- en staalnijverheid* voordeelige prijzen bekomen voor een gestegen productie, waarvan een gedeelte ruime afzetgebieden vond op de buitenlandsche markten. Trouwens, niet naar de oorlogvoerende landen ging de grootste hoeveelheid der producten, maar wel naar hun vroegere cliënten: Zwitserland, Nederland en de Skandinavische landen.

De *constructiewerkplaatsen*, die sedert eenigen tijd in een eerder ongunstigen toestand verkeerden, ontvingen eveneens belangrijke bestellingen en zouden werkelijk een periode van bloei gekend hebben, waren ze niet gehandicapt geweest door het gebrek aan geschoolde arbeiders. Vooral bij de constructiewerkplaatsen voor rollend materieel stroomden de orders binnen, zoowel uit de oorlogvoerende als uit de overzeesche landen.

Groote bestellingen vanwege de militaire administratie — zoowel Belgische als geallieerde — waren eveneens oorzaak van een levendige bedrijvigheid in de *textielnijverheid*. Daar de spinnerijen beschikten over aanzienlijke voorraden ruwe katoen, konden zij hun productie opvoeren en aldus beantwoorden aan de drukke vraag der weverijen, welke weefsels voor militair gebruik en katoendekens vervaardigden en tegen zeer winstgevende prijzen konden afzetten. De wolindustrie werkte in een versneld tempo, vooral met het oog op het uitvoeren der bestellingen vanwege het buitenland, inzonderheid Zwitserland en Nederland. Evenzoo zag de breigoedindustrie haar orderpositie aanzienlijk versterken. Daarentegen

werden de kunstzijdefabrieken minder bevoordeeld: de uitvoer nam hier slechts weinig toe en het binnenslandsch verbruik bleef, evenals voor de andere textielproducten, beperkt.

Nagenoeg alle andere bedrijfstakken werden vrij zwaar door den oorlogstoestand getroffen. De blokkade, die den aanvoer over zee van grondstoffen vertraagde, hinderde de bedrijvigheid der *papierfabrieken*, *houtbedrijven* en *lederindustrie*, die nochtans in sommige gevallen hun activiteit hadden kunnen uitbreiden, dank zij de bestellingen tot dekking der exceptioneele behoeften (houten barakken voor de troepen, marschschoenen, enz.). Werden het ergst getroffen de bedrijfstakken die nauw verband houden met het *bouwbedrijf* of die het grootste gedeelte van hun productie uitvoeren: cementfabrieken, steenbakkerijen, fabrieken voor ceramische producten en vloertegels, glas- en spiegelglasfabrieken. Deze toestand zou overigens nog verergeren tijdens de bezettingsjaren.

* * *

De eerste weken die volgden op de bezetting van het grondgebied door de Duitsche troepen in 1940 waren gekenmerkt door een bijna volledigen stilstand van de economische bedrijvigheid. De oorlog had nochtans slechts weinig ondernemingen in hun essentiële bestanddeelen geraakt, terwijl het aantal vernielde fabrieken gering was, ten gevolge van den snellen opmarsch van den vijand. Door de uitwijking was er echter een schaarschte aan arbeidskrachten ontstaan, zoodat de terugkeer uit Frankrijk van de uitgeweken bevolking en van tal van directieorganen diende afgewacht alvorens aan een weder op gang brengen der fabrieken kon worden gedacht.

De bezetter spande zich natuurlijk in om de wedertewerkstelling te bespoedigen; daar waar een gebrek aan leidend personeel zich liet gevoelen, plaatste hij personen welke in zijn dienst stonden.

Toen de mogelijkheid van een langdurige bezetting moest worden onder oogen genomen, spanden de ondernemers zich in om aan de arbeiders werkgelegenheid te verschaffen ten einde hun een bestaansmogelijkheid te verzekeren. Het was niet mogelijk in het levensonderhoud van een industrieele arbeidersbevolking van meer dan een millioen zielen te voorzien allen door middel van werklozensteun. Daarbij wettigde het gevaar voor wegvoering naar Duitschland van niet te werk gestelde arbeidskrachten — gevaar dat later bewaarheid werd — den terugkeer naar een zekere bedrijvigheid, welke trouwens even noodzakelijk was voor de overige bevolkingslagen.

Aldus hernam stil aan de industrieele bedrijvigheid. Ze werd echter aan een steeds strengere reglementering onderworpen. Met ingang van het laatste kwartaal van 1940 gingen de openbare machten over tot de organisatie van de productie, de verdeling

der beschikbare grondstoffen en de vaststelling der prijzen. De oprichting der *Goederencentrales* op 2. September 1940 door een besluit van den Secretaris-generaal bij het Ministerie van Economische Zaken en Middenstand, was de eerste belangrijke stap op den weg naar het economisch dirigisme. Deze centrales die rechtspersoonlijkheid bezaten, kregen opdracht de productie te reglementeeren en de normen vast te leggen voor de verdeling der grondstoffen onder de ondernemingen van den betrokken nijverheidssector. Bevoegdheid werd hun verleend om alle vereischte tellingen te doen en alle noodige onderrichtingen te geven. Tijdens gansch den duur der bezetting speelde de industrieele bedrijvigheid zich af binnen het raam van hun verordeningen.

Een belangrijke taak werd eveneens aan de *Bedrijfsgroeperingen* opgedragen. De overheid, die de noodzakelijkheid aanvoelde van nauwer contact met de economische kringen, bracht een volledige bedrijfsorganisatie tot stand. Bij besluit der Secretarissen-generaal dd. 10 Februari 1941 betreffende de organisatie van het bedrijfsleven, werd de Secretaris-generaal bij het Ministerie van Economische Zaken gemachtigd per bedrijf of per streek organismen op te richten die zouden optreden als vertegenwoordigers eener gereguleerde economische bedrijvigheid. Deze organismen — de hoofdgroeperingen onderverdeeld in bedrijfsgroeperingen — kregen evenals de centrales het karakter van openbare instellingen. Hun bevoegdheid was zeer ruim. Buiten het volbrengen van zekere wel bepaalde opdrachten, eigen aan een stelsel van geleide economie — met name verdeling van de grondstoffenbons onder de ondernemingen van den bedrijfstak — moesten zij raadgevingen en suggesties verstrekken aan de overheid, de beroepsbelangen verdedigen en voorlichting en documentatie op technisch, economisch en fiscaal gebied verschaffen aan de aangeslotenen.

In tegenstelling met de vooroorlogse ontwerpen van bedrijfsorganisatie die een zekere vrijheid van toetreding lieten voortbestaan, was de aansluiting verplichtend. Er dient trouwens op gewezen dat zulks onvermijdelijk was. De oprichting der bedrijfsgroeperingen had o.m. tot doel de overheid in te lichten nopens het aantal ondernemingen in elken economischen sector, hun belangrijkheid en den juisten aard van hun bedrijvigheid. Dit doel had onmogelijk kunnen bereikt worden zoo de toetreding vrij gelaten werd.

Met behulp van de gezamenlijke organisatie kon de economische bedrijvigheid eng gereguleerd worden. De bezettende overheid oefende daarbij een voortdurende drukking uit, ten einde die sectoren te begunstigen welke voor de oorlogsinspanning van het Reich het meest onmisbaar waren.

Natuurlijk ging haar aandacht vooral naar de steenkolenmijnen, de ijzer- en staalnijverheid, de scheikundige nijverheid en de textielindustrie.

De *steenkolenmijnen* waren onbeschadigd gebleven. In strijd met de eischen van een rationeele exploitatie stuurde de bezetter aan op ontginning van de rijkste lagen. Diverse factoren, waaronder de geest van verzet in de mijnen, verhinderden dit opzet. In weerwil van de verlenging van den arbeidsduur nam het gemiddelde rendement van de houwens voortdurend af en viel van 5,8 t per dag einde 1940 tot 4,1 t in Juli 1944. De maandproductie van steenkool, die ruim 2.500.000 t bedroeg in October 1940, was in Mei en Juni 1944 geslonken tot een weinig meer dan 1.000.000 t. Daarbij dient gezegd dat het aantal arbeiders in de steenkolenmijnen sterk gedaald was, ondanks alle pogingen van den bezetter om de personeelsterkte te verhogen. Daar hij er naar streefde deze onmisbare grondstof zoo goedkoop mogelijk te verkrijgen, bleef hij zich tot in 1943 verzetten tegen elke prijsvermeerdering van steenkool. De verhooging die alsdan werd toegestaan was verreweg onvoldoende om de stijging van den kostprijs op te vangen. Ook gaven de financieele resultaten van tal van steenkolenmijnen, ondanks de staatstoelagen, een tekort te zien.

De productievermindering bracht er de Duitse overheid toe den huisbrand te rantsoeneeren en een verdeelingsprogramma voor de industrieele brandstof in te voeren. Om de maand werd een plan opgemaakt van de hoeveelheden bestemd voor den directen of den indirecten uitvoer ten behoeve van de Duitse oorlogseconomie en voor het verbruik in België. Het is vanzelfsprekend op laatstgenoemde hoeveelheden dat het eerst restricties werden toegepast toen de productie afnam.

Vooraf met ingang van 1942 maakte de voortbrenging van de *ijzer- en staalnijverheid* de belangstelling van de Duitschers gaande. Ook hier werden ze sterk tegengewerkt ondanks contrôlemaatregelen, bevelen en herhaalde bedreigingen. Tijdens den geheelen duur van de bezetting overschreed de metaalproductie niet de helft van het vooroorlogse niveau. Van de 62 in het land bestaande hoogovens waren er 20 tot 26 in bedrijf tijdens de eerste drie oorlogsjaren; pas omstreeks het midden van het jaar 1943, toen de luchtaanvallen de nijverheidsbekkens van het Rijnland door de Geallieerden, de Duitse overheid er toe noopte een gedeelte van de oorlogsproductie van Duitsland naar ons land te verplaatsen, werd dit aantal tot 32 opgevoerd. In de lente van 1944 echter breidde het Anglo-Amerikaansch luchtoffensief zich tot onze streken uit zoodat, wegens de ontwrichting van het verkeer, een groot aantal fabrieken stilvielen. Weldra waren nog slechts 7 hoogovens in bedrijf, terwijl de staalfabrieken en de walserijen op gelijkaardige wijze werden getroffen.

Gedurende het grootste gedeelte van den oorlog schommelde de productie van gietijzer en ruwstaal tusschen 40 en 50 pCt. van het vooroorlogse gemiddelde. Een zelfde evolutie kon vastgesteld worden voor de verder afgewerkte producten.

Evenals in de steenkoolindustrie geschiedde de distributie van de productie der metaalnijverheid door de bezettende overheid; in beide bedrijfstakken werd het binnenlandsch contingent voortdurend verminderd ten voordeele van den directen of den indirecten uitvoer.

De bedrijfstak die, blijkens de productiestatistieken, het minst werd belemmerd is deze van de *electrische energie*. Zelfs toen in de lente van 1944 de andere fabrieken zwaar getroffen werden door de ontwrichting van het vervoer, legden de Duitschers een prioriteitsstelsel op voor de electriche centrales; waren deze laatste stilgevallen, dan zou zulks een bijna algeheele stopzetting van 's lands economische bedrijvigheid ten gevolge gehad hebben. Het hoeft ons dan ook niet te verwonderen, dat de Duitschers zich tijdens gansch den oorlog hebben ingespannen om een hooge productie te handhaven, welke evenwel steeds ver beneden deze van 1939 bleef.

Daarentegen werd de *textielindustrie*, ondanks een haast even groote belangstelling vanwege de bezettende overheid, belemmerd door de grondstoffen-schaarschte. De invoering van « concentratieplannen » bracht de sluiting van een zeer groot aantal fabrieken met zich en de aldus tot werkloosheid gedwongen arbeiders werden zwaar getroffen door de deportatiemaatregelen. De wolnijverheid werd wegens de uitputting van haar voorraden het eerst tot een verminderde activiteit genoopt. Alleen de kaardwolspinnereien, die afval en fibraan verwerkten, konden nog een zekere bedrijvigheid onderhouden.

De katoenvoorraden waren aanzienlijker, zoodat de activiteit der katoenspinnerijen iets langer kon worden in stand gehouden, te meer daar de vermeniging van katoen met andere vezels spoedig verplichtend werd gemaakt. Niettemin daalde de productie van spinsels zeer snel. Van 1942 af beliep zij nog slechts 8.900 t tegen 62.900 t in 1938 en 50.600 t in 1940.

De *glasindustrie* had eveneens te kampen met ontelbare moeilijkheden inzake arbeidskrachten en voorziening, inzonderheid wat steenkool betreft.

Wat de *steengroeven* aangaat, werd de bedrijvigheid van een groot aantal haast volledig verlamd. De afzet in dezen bedrijfstak vormde ten allen tijde een vrij moeilijk probleem, zulks wegens de ontoereikende vraag op de binnenlandsche markt. Deze werd nog enger tijdens de bezettingsperiode. Anderzijds was de verkoop in het buitenland bemoeijkt. De arbeidskrachten gingen dan ook elders werkgelegenheid zoeken, hetzij in den landbouw, hetzij in de boschexploitatie.

* * *

De hoop dat de slag van Normandië en de bevrijdingsveldtocht de militaire macht van het Reich den genadeslag hadden toegebracht en dat de bevrijding van ons land van nabij door den wapenstilstand zou worden gevolgd, bleek ongegrond, toen de Deutsche verdediging zich op het Westelijk front schrap zette

aan de grenzen van het Reich en aan den Rijn in den Hollandschen sector. Van de bezetting bevrijd, werd het land weer op oorlogsvoet ingesteld. De voorloopige evenwichtsstand — hoe onvolmaakt ook — welke was tot stand gekomen binnen de economie van een bezet Europa, werd verbroken, zonder dat het land zich onmiddellijk terug in de wereld-economie kon inschakelen; te recht primeerde bij de Geallieerden de voortzetting van de vijandelikheden alle andere beschouwingen. Ten zeerste ontwricht door den veldtocht van 1944, moest 's lands bedrijvigheid grootendeels met eigen hulpmiddelen hersteld worden. Daarbij moesten we ook onze bijdrage leveren in de gemeenschappelijke oorlogsinspanning, door ons economisch potentieel — hoe zeer geslonken het ook was — voor de Geallieerde legers beschikbaar te stellen. Het offensief in de Ardennen aan het einde van het jaar, de ongunstige weersomstandigheden in den winter, de bombardementen op langen afstand door de Duitschers, zouden overigens de pogingen tot wederoprichting tegenwerken.

Doch, dank zij de hardnekkig volgehouden inspanningen, de steeds ruimere hulpverlening van de Geallieerden en het herstel van den vrede in Europa begin Mei, kon het land in den loop van het jaar 1945 een belangrijken afstand afleggen op den weg van zijn economisch herstel.

Gelet op de omstandigheden waarin de economische bedrijvigheid in den loop van deze periode werd uitgeoefend, kon van het herstel der vrije krachten waarop de evolutie eener welvaartseconomie kan steunen, geen sprake zijn. De herneming van de industriele activiteit moest op rationeele wijze geschieden, zoodat in de mate van het mogelijke in de eerste plaats de voortbrenging van de meest onmisbare goederen werd bevorderd. Wegens de ontoereikendheid van deze laatste was de handhaving vereischt van de rantsoeneering der verbruiksgoederen en de geleide distributie der productiemiddelen. Alleen de overheid kon den invoer ter hand nemen; doch naarmate de voorziening meer normaal werd zou ze zich geleidelijk terugtrekken ten gunste van het privaat initiatief. De toestand van onderproductie, de omvang van de prioriteitsbehoefden in het binnenlandsch verbruik en de voorwaarden waaronder het internationaal ruilverkeer functioneerde wettigden een contrôle van den uitvoer; wegens de dwingende noodzakelijkheid voor het land zich in de toekomst buitenlandsche afzetgebieden te verzekeren, was anderzijds een snelle herneming vereischt van de leveringen aan de buitenlandsche markten, in de mate waarin de behoeften van de binnenlandsche markt zulks toelieten. Aan den anderen kant zagen de openbare machten zich verplicht in te grijpen in de oriëntering van de werkgelegenheid om aan de vitale sectoren de onmisbare arbeidskrachten te verzekeren; daartoe werd de burgerlijke mobilisatie van personen en onderne-

mingen afgekondigd. Inzake prijzen en loonen ten slotte moest een reglementeeringspolitiek gevoerd worden ten einde iedere beweging die nadeelig was voor de handhaving der pariteit van den frank te vermijden en de ontstane dispariteiten tusschen reële en nominale inkomens te verminderen.

Tijdens deze eerste zestien maanden — voorwerp van onze studie — van wederopbouw, was de handhaving van een geleide economie dan ook gewenscht. Zoo kon worden vastgesteld dat verscheidene directie- en contrôleorganen, die tijdens de Deutsche bezetting ontstaan waren en wier handhaving niet indruischt, tegen de principes van 's lands publiek recht, bleven voortbestaan, meestal echter onder nieuwe benamingen.

Zulks is met name het geval voor de Bedrijfsgroeperingen die bij besluit van 15 December 1944 in vereffening werden gesteld (*Staatsblad* van 8-9 Januari 1945). Ze werden vervangen door de *Bedrijfsraden* waarvan het principe bekrachtigd wordt door de besluitwet van 16 November 1944 (*Staatsblad* van 19 November 1944) houdende voorloopige ordening van het bedrijfsleven. In de memorie van toelichting tot deze belangrijke besluitwet wordt gewezen op de noodzakelijkheid de publieke zoowel als particuliere belangen te vrijwaren die door de intrekking der besluiten van 10 Februari en 5 Maart 1941 over de organisatie der economie tijdens de bezetting, bedreigd werden; anderzijds wordt nadruk gelegd op het feit dat de coördinatie van de economische politiek een samenwerking vooropstelt tusschen de openbare machten en de verschillende takken van bedrijfs, zulks door tusschenkomst van raadgevende lichamen welke alle betrokken belangen vertegenwoordigen.

Deze taak werd dus opgedragen aan de Bedrijfsraden, die als openbare instellingen optraden en waarbij de aansluiting verplichtend was voor alle ondernemingen van den betrokken bedrijfstak. Bovendien de rol van officieele vertegenwoordigers hunner gezamenlijke leden, kregen deze raden als opdracht de verstandhouding en coördinatie tusschen de verschillende ondernemingen te bevorderen en aan de Regeering alle nuttige maatregelen voor te stellen met het oog op een rationeele ontwikkeling van de economische bedrijvigheid. Hun werking werd verzekerd door het dagelijksch Bestuur dat door de leden verkozen werd en een raadgevende bevoegdheid had, alsmede door het bedrijfssecretariaat, een uitvoerend lichaam dat belast was met een administratieve zending en afhing van het Ministerie van Economische Zaken, dat het personeel benoemde. Een regeeringscommissaris was aan iederen raad toegevoegd met als taak er op te waken dat het algemeen belang gevrijwaard bleef.

De besluitwet voorzag daarenboven de oprichting van interprofessionele organismen als officieele vertegenwoordigers der belangen die gemeen zijn aan de voornaamste takken der economie.

Gansch dit kader had een overgangskarakter maar was bedoeld om het hoofd te bieden aan de meest dringende behoeften, totdat de wetgevende macht een definitieve organisatie der bedrijven — met arbeidersvertegenwoordiging — zou uitwerken. De problemen eigen aan een schaarschteconomie zijn grondig verschillend van deze welke zich vóór den oorlog stelden en die vooral verband hielden met conjunctuurbewegingen en structuurwijzigingen. Voortbrengen is thans het belangrijkste probleem.

De herneming der industriele productie in haar geheel, werd onder tal van factoren bepaald door drie belangrijke elementen: het tempo waarin de vreemde grondstoffen werden aangevoerd, de getalsterkte en den graad van vakkenis der beschikbare arbeidskrachten, en ten slotte, de brandstofvoorziening. Dank zij de hulpverlening der Geallieerden en de bedrijvigheid der Belgische economische Zendingen in het buitenland, werd de grondstofvoorziening der fabrieken na de zege in Europa snel terug normaal, behalve wat de grondstoffen betreft waaraan op de wereldmarkt nog een algemeene schaarschte was zooals lood, hennep, hout of leder. Wij zullen hier niet langer stilstaan bij een onderzoek van de voorwaarden op de arbeidsmarkt, daar verder een afzonderlijk hoofdstuk aan dit probleem gewijd wordt. Wat de voorziening van brandstof betreft, deze hing af van de nationale productie en van de invoermogelijkheden.

In de huidige omstandigheden is de *steenkoolproductie* dan ook van buitengewoon groot belang, niet zoozeer omdat het een van de belangrijkste industriele sectoren onzer economie is, maar wel omdat zij de bedrijvigheid bepaalt van 's lands geheele productieapparaat.

Sinds 's lands bevrijding en tot de laatste maanden van 1945 bleef de steenkoolextractie echter op een uiterst laag peil; de gezamenlijke productie der laatste vier maanden van 1944 bedroeg slechts 2.926.000 t en deze van 1945, 15.708.000 t. De voornaamste oorzaken van deze verminderde opdelving dienen gezocht in een tekort aan arbeidskrachten waarmede de steenkolenmijnen hadden af te rekenen en in de ontoereikende arbeidsproductiviteit, gedeeltelijk een indirect gevolg van genoemd tekort. De openbare machten zagen zich andermaal genoopt in te grijpen door afkondiging van de burgerlijke mobilisatie der mijnwerkers, aan wie het « Statuut van den mijnwerker » werd toegekend en door bij de geallieerde overheid aan te dringen op de tewerkstelling van Deutsche krijgsgevangenen.

Aan het einde van het jaar 1945 kon een gelukkige productiestijging worden waargenomen, terwijl de beschikbare brandstofvoorraden eveneens waren aangegroeid dank zij de herneming van den invoer. De uitvoer werd anderzijds vrijwillig op een laag peil gehandhaafd; de uitgevoerde steenkool — in de eerste plaats de cokes — diende vooral als ruilgoed.

De steenkoolschaarschte maakt de handhaving van

een strenge contrôle op de distributie onvermijdelijk : iedere maand wordt door het Verdelingsbureau Steenkool een plan tot verdeling der beschikbare voorraden ruwe steenkool, cokes en briketten opge- maakt, nadat de eigen behoeften der mijnen gedekt zijn, om aldus bij voorrang in de behoeften der vitale sectoren te voorzien.

In de lijn van haar algemeene prijspolitiek heeft de Regeering den prijs, af mijn, voor steenkool en steenkolenbriketten vastgesteld. De verminderde productie, die den kostprijs per eenheid product groot- deels belast, de prijsstijging van hulpstoffen en de verhooging van loonen en wedden oefenden een opwaartschen druk uit op de bedrijfskosten, zoodat de bedrijfsresultaten der steenkoolondernemingen nadeelig werden beïnvloed door de onevenwichtige verhouding tusschen kostprijzen en geblokkeerde ver- kooprijzen. De Schatkist stemde er dan ook in toe de verliezen der steenkolenmijnen ten deele voor eigen rekening te nemen waardoor het principe van subventie dat onder de bezetting werd toegepast, gehandhaafd bleef.

De productie der *cokes- en brikettenfabrieken*, afhankelijk van de voorziening van ruwe steenkool, kende ongeveer dezelfde evolutie als deze laatste; eerst tijdens de laatste maanden van het jaar viel een merkelijke stijging der cokesproductie waar te nemen : in December 1945 overtrof ze 280.000 t.

De cokesschaarschte had een uiterst ongunstigen terugslag op de herneming van de *ijzer- en staal- industrie*. De omvang en het dringend karakter van 's lands materieelen wederopbouw vereischten een spoedig herstel van de bedrijvigheid in dezen nijver- heidstak. Doch wegens de onvoldoende cokesleve- ringen en de onmogelijkheid de ertsvoorraden te vernieuwen, kon dit herstel slechts later intreden. Laatstgenoemde moeilijkheid kon in den loop van het jaar worden opgelost, dank zij de ruilovereenkomsten met Frankrijk en den toevoer van Luxemburgsche en Zweedsche ertsen.

In den loop van de laatste maanden van het jaar 1945 kon niettemin een eerste en aanzienlijke vooruit- gang worden waargenomen : de ruwijzerproductie die in Februari 1945 op 13.500 t gevallen was, boekte een geleidelijke stijging, zoodat zij in de laatste maand van het jaar 130.000 t bereikte; dit productiepeil ver- tegenwoordigt echter nauwelijks een derde van de gunstige jaarcijfers van vóór den oorlog. De bedrij- vigheid in de staalfabrieken en de walsen is in groote trekken gelijklopend met deze van de hoog- ovens.

Ten gevolge van den beperkten omvang der staal- productie was een handhaving van de marktcontrôle onvermijdelijk : de verdeling der staalproducten is gereglementeerd en wat de binnenlandsche markt betreft, zijn de producten van de ijzer- en staal- industrie, in overeenstemming met de grondbegin- selen van de prijspolitiek, aan prijsregeling onder- worpen. Het contingent dat voor den uitvoer

overblijft is zeer beperkt in verband met de ontoe- reikende productie en de noodwendigheid om bij voorrang een deel hiervan voor de binnenlandsche economie aan te wenden; de Belgische ijzer- en staal- nijverheid kon dan ook slechts in geringe mate genieten van de buitengewoon sterke vraag op de wereldmarkt ten behoeve van den wederopbouw en van de ruimere winstmarges die op de uitvoerprijzen verkregen werden.

Naarmate de invoer van grondstoffen hernam, kon de *industrie der non-ferro metalen* geleidelijk haar bedrijvigheid hervatten, hoewel de aangewende pogingen in den loop van deze overgangperiode in feite vooral gericht waren op de voorziening der non- ferro metaalmarkt. Aldus werd ter besparing van brandstof de voorkeur gegeven aan den invoer van ruwe metalen veeleer dan aan te raffineeren ertsen. De omvang van de herneming in de diverse sectoren van de industrie der non-ferro metalen, verschilde derhalve naar gelang het productiestadium en het verwerkte metaal.

De moeilijkheden tijdens deze periode veroorzaakt door de grondstofschaarschte en de belemmeringen die de voorziening van bepaalde ertsen in den weg staan, zijn buitengewoon ernstig voor de industrie der non-ferro metalen, daar deze haar leveringen aan de buitenlandsche markten, die vóór den oorlog het belangrijkste afzetgebied vormden en thans door de buitenlandsche concurrenten worden bewerkt, zoo spoedig mogelijk dient te hernemen.

De uitputting der grondstoffenvoorraden, waardoor de bedrijvigheid in de meeste sectoren der *textiel- nijverheid* tot een uiterst laag peil gedaald was, heeft ook tijdens de eerste maanden van 1945 haar nadeeligen invloed doen gelden; het gebrek aan brandstof en de restrictiemaatregelen bij de stroom- voorziening waren verder oorzaak, dat de bedrijvig- heid in de weinige fabrieken die over vervangings- grondstoffen beschikten, nog verzwakte. Maanden- lang zag de textielnijverheid zich verplicht haar pro- ductie tot een miniem percentage van haar capaciteit te beperken. Pas aan het einde van Maart 1945 kwamen de eerste voorraden grondstoffen het land binnen. Dank zij den aanvoer van groote hoeveel- heden grondstoffen en de overneming van grond- stoffen in het bezit der geallieerde legers, was de voorziening van te bewerken grondstof tegen het einde van het jaar nagenoeg normaal in de twee belangrijke sectoren wol en katoen, terwijl een ver- betering merkbaar was in de meeste andere sec- toren.

In den loop van het jaar werd geleidelijk meer brandstof ter beschikking van de textielonderne- mingen gesteld, terwijl ook de stroomvoorziening aan minder restricties onderhevig was, zoo zij niet reeds geheel hersteld werd.

De textielnijverheid is dan ook een der basisindus- triëen, waarvan de herneming de snelste vorderingen maakte. Het tijdelijk tekort aan geschoolde arbeids-

krachten dreigt echter een nog meer volledige ont-plooiing van de bedrijvigheid te bemoeilijken.

In de *ceramische industrie* evenals in de *glasnijverheid*, kon naar verhouding van de buitengewoon groote behoeften, slechts een zeer beperkte en ontoereikende bedrijvigheid tijdens het grootste deel van het jaar worden onderhouden. De hoofdoorzaak van al de moeilijkheden lag eens te meer bij het zeer netelige steenkoolprobleem, ook al waren bepaalde grondstoffen evenmin voorhanden. Bij de vensterglas-productie geschiedde de herneming sneller, daar dit product onmisbaar is voor de herstellingswerken aan de onroerende goederen.

Daar de productie der *spiegelglasfabrieken* minder dringend werd geacht, hoewel ze onbetwistbaar voor de herneming van den uitvoer van groote beteekenis is, konden de eerste ovens pas in de laatste weken van 1945 terug worden aangestoken.

België, vóór den oorlog het belangrijkste uitvoerland voor *cement*, zag er zich toe genoopt in de maanden die op de bevrijding volgden dit product uit het buitenland te betrekken. Inderdaad, het productievermogen der cementfabrieken — vóór den oorlog 400.000 t per maand — kon alsdan, steeds in verband met de brandstofschaarschte, slechts in een zeer beperkte mate benuttigd worden. Naderhand trad hierin verbetering en kon de maandelijksche voortbrenging gedurende de laatste maanden van het jaar tot 100.000 t opgevoerd worden. Dit peil volstond om de behoeften van de binnenlandsche markt te dekken. De herneming van den uitvoer naar de traditioneele afzetgebieden Nederland, Groot-Brittannië, Vereenigde Staten staat aan tal van wisselvalligheden bloot.

* * *

In deze inleiding werd getracht voor ieder der drie verslagperioden de atmosfeer af te schilderen waarin 's lands industriele bedrijvigheid werd uitgeoefend en in groote trekken de evolutie er van gedurende dit tijdsverloop te schetsen. In de volgende hoofdstukken zal voor de jaren 1939 tot 1945 een meer gedetailleerd onderzoek aan den bijzonderen toestand van iederen sector worden gewijd.

STEENKOOL EN COKES

A. — Toestand van begin 1939 tot Mei 1940

Dit tijdvak stond gedurende de eerste acht maanden van 1939 in het teeken van den bewapeningswedloop en de oorlogsvoorbereiding en later, met ingang van September, in het teeken der vijandelijkheden.

De politieke gebeurtenissen hebben niet nagelaten een diepgaanden invloed op onze steenkoolnijverheid uit te oefenen, zulks te meer daar de drie voornaamste steenkoolproducenten van Europa nl. Groot-

Brittannië, Polen en Duitschland, die samen 80 pCt. van de Europeesche productie leverden, in den oorlog betrokken waren. Wegens de stijging van hun eigen behoeften zagen het Vereenigd Koninkrijk en het Reich zich genoodzaakt hun bijzondere aandacht aan de binnenlandsche markt te wijden; onze steenkolenmijnen wisten uit dezen toestand voordeel te halen en hun uitvoer op te voeren, te meer daar Frankrijk er op bedacht was den steenkoolinvoer, noodig voor zijn voorziening, op een hoog peil te handhaven.

Hieruit blijkt dat, behalve in de eerste maanden van 1939, de Belgische steenkoolnijverheid tijdens deze periode een bijzonder gunstige bedrijvigheid kende. Wegens de geleidelijke herneming van de metaalnijverheid — een gevolg van de intense wapenproductie — ontstond, van de maanden April-Mei 1939 af, een hogere vraag naar brandstof; buitenlandsche bestellingen stroomden binnen terwijl de buitenlandsche concurrentie op de Belgische markt, vooral na September 1939, afnam. Na het uitbreken der vijandelijkheden werd de steenkool voor ons land een ruilmiddel waardoor de voorziening van bepaalde, voor onze nijverheid onontbeerlijke grondstoffen verzekerd werd; aldus verbond Frankrijk er zich toe ons jaarlijks 6 miljoen t ijzererts te leveren, tegen 4 miljoen t Belgische fijne cokeskolen.

Het steenkoolprobleem dat vroeger onder den gezichtshoek van den kostprijs en de afzetmogelijkheden moest worden beschouwd, vertoonde een totaal nieuw aspect: het kwam er nu in de eerste plaats op aan de productie op te voeren ook al was het beschikbaar arbeiderspersoneel wegens den oorlogstoestand afgenomen.

De netto-productie van 1939 — 29.844.000 t — overschreed met 259.000 t deze van 1938 en bereikte nage-nog het peil van 1937, d.w.z. het maximumcijfer dat door de Belgische steenkolenmijnen werd geboekt. Deze stijging werd verwezenlijkt dank zij de bedrijvigheid van het Kempische steenkolenbekken waarvan de extractie 7.238.000 t bereikte in 1939 tegen 6.536.000 t in 1938; daarentegen kon in het Zuiderbekken een vrij aanzienlijke teruggang van de productie worden waargenomen: zij beliep 22.606.000 t tegen 23.049.000 t het jaar te voren; deze teruggang is toe te schrijven aan het stilleggen der steenkoolwinning in de « Charbonnages des Produits du Levant à Flénu », welke onderneming bij het begin van 1940 haar bedrijvigheid hernam.

Tijdens de eerste vier maanden van 1940 steeg de productie verder; zij bereikte in totaal 11.027.000 t, hetgeen overeenstemt met een jaarproductie van 33.081.000 t.

De omvang van de gestegen behoeften, waardoor de productiecapaciteit van 's lands steenkolenmijnen tot een maximum werd benut, moge blijken uit de cijfers betreffende het zichtbare steenkoolverbruik van de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie en uit de buitenlandsche handelsbalans tijdens deze periode. In 1939 bedroeg het zichtbare bruto-verbruik

der Economische Unie 29.279.000 t, hetzij 938.000 t meer dan in 1938; bovendien overschreed de gezamenlijke uitvoer van steenkool, cokes en steenkolenbriketten den invoer met 1.318.000 t, dan wanneer deze balans in 1938 een invoersaldo van 297.000 t vertoonde. Terwijl de vermindering van den invoer alleen betrekking had op ruwe steenkool (ze bedroeg ruim 950.000 t), waren bij de stijging van den uitvoer t.o.v. 1938, zoowel de ruwe steenkool — ruim 300.000 t — als de cokes — ruim 400.000 t — betrokken.

Het zichtbare verbruik van de Economische Unie nam tijdens de eerste vier maanden van 1940 verder toe: het bereikte 10.544.000 t, hetgeen overeenstemt met een jaarlijksch verbruik van 31.632.000 t. Anderzijds sloot de handelsbalans der brandstoffen tijdens deze periode met een uitvoersaldo van 1.122.000 t. De invoer van ruwe steenkool viel op de helft van het gemiddelde van het voorgaande jaar; ook de invoer van cokes en steenkolenbriketten was aanzienlijk kleiner, terwijl de uitvoer in veel mindere mate terugliep voor steenkolen en cokes en zelfs toenam voor steenkolenbriketten.

Onder de voornaamste buitenlandse afzetgebieden voor onze steenkoolproducten, vermelden wij Frankrijk waarvan de aankopen tijdens de eerste acht maanden van 1939, 3.242.000 t bereikten; de uitvoer naar dit land onderging een vertraging tijdens de laatste maanden van 1939 daar de definitieve overeenkomst inzake ruil van Belgische steenkool tegen Fransche ertsen op zich liet wachten. Gedurende de eerste maanden van 1940 was het verkeer evenwel nagenoeg terug normaal geworden. Een degelijke vooruitgang kon worden opgemerkt in den afzet naar Nederland en vooral naar Zwitserland. Ook Italië breidde zijn aankopen op onze markt aanzienlijk uit, evengoed als Algerië, Marokko en Zweden; laatstgenoemd land verhoogde zijn cokesaankopen. De toename van onze steenkoolleveringen voor scheepsbunkers was bijzonder opvallend, daar zij meer dan verdubbelden.

Doch de stijging van den uitvoer kon alleen geschieden ten koste van prijsconcessies; dit blijkt duidelijk uit de uitvoerwaarde die in mindere mate gestegen is dan het uitvoervolume. Wij zagen er ons toe genoopt, ondanks de prijsstijging op de buitenlandse markten onze steenkolen tegen de binnenlandsche prijzen aan Frankrijk te leveren; met inachtneming van den ongunstigen Franschen wisselkoers was deze prijs evenwel nog vrij hoog op de Fransche markt.

Wat den invoer betreft, had Duitschland — voorheen onze grootste leverancier — reeds onmiddellijk vóór den veldtocht in Polen zijn steenkoolleveringen aanmerkelijk ingekrompen. Naderhand liepen zij nog meer terug om in November volledig te worden stopgezet. In Maart 1940 kwam een accoord tot stand waardoor Duitschland zijn steenkoolleveringen hernam ten beloope van 50 pCt. der vooroorlogische hoeveelheden. Doch daar begin Maart de

steenkoolleveringen uit Engeland tijdelijk geschorst werden, beteekende de overeenkomst met het Reich slechts een voorloopige ontspanning; het Duitsche contingent kon alleen de uitgebleven Engelsche leveringen compenseeren.

Gelet op de stijging der binnenlandsche behoeften en der buitenlandsche vraag, zag men er zich toe genoodzaakt den uitvoer aan een regeling te onderwerpen. Zoo de leveringen aan Frankrijk nagenoeg op hetzelfde peil bleven, konden voor de andere landen in de eerste maanden van 1940 verminderingen van 50 pCt. en meer t.o.v. den uitvoer tijdens het tweede halfjaar van 1939, worden opgemerkt.

Het probleem kreeg dus in 1939 een geheel ander uitzicht dan in 1938. Tijdens laatstgenoemd jaar werd van 1 April af, wegens den toen heerschenden toestand op de Belgische steenkolenmarkt, de sinds het begin van 1937 geschorste contingentteering van den invoer, zoowel voor cokeskolen als voor de andere brandstoffen, opnieuw toegepast. Met ingang van 1 October 1938 werd het licentierecht terug van kracht en tot den invoer van cokes uitgebreid. Van 1 October 1938 af werd dit recht verhoogd.

De invoercontingenteering kwam aan de steenkolenmijnen rechtstreeks ten goede, evenals het invoeren van de licentierechten met ingang van October 1938; zulks was evenwel niet het geval voor de latere verhooging die met een zuiver fiscaal doeleinde was opgelegd.

Toen in den loop van 1939 en tijdens de eerste maanden van 1940 een volledige ommekeer in den toestand intrad, bleek, zooals eerder gezegd, een regeling van den uitvoer onontbeerlijk.

* * *

Wegens de evolutie van de steenkolenmarkt tijdens de verslagperiode, moesten de bestaande voorraden in de steenkolenmijnen onvermijdelijk sterk afnemen. Zoo tijdens de eerste drie maanden van 1939 de aangroei der voorraden aanhield — zij stegen van 2.227.000 t bij het begin van het jaar tot 2.696.000 t einde Maart — kon naderhand een ononderbroken daling worden opgemerkt, zoodat de voorraden per einde December 1939 tot 1.331.000 t en per begin Mei 1940 tot 877.000 t — hetzij een hoeveelheid overeenstemmend met acht dagen productie — waren teruggelopen.

* * *

De cokesproductie bereikte 4.956.000 t in 1939 tegen 4.399.000 t in 1938. Anderzijds beliep de invoer 50.000 t en de uitvoer 426.000 t. Gelet op de afneming der voorraden was het verbruik dus aanzienlijk grooter dan tijdens het voorgaande jaar. Deze tendens kwam nog scherper tot uiting in de eerste maanden van 1940. Zoo overschreed de productie in Januari en Maart met 25 pCt. deze van 1939. Wegens de verhoogde bedrijvigheid in de metaalnijverheid was deze stijging licht te verklaren. Bepaalde ver-

koopkantoren hadden er zelfs toe besloten geen buitenlandse bestellingen meer te aanvaarden daar de orderpositie ruim voldoende was. Trouwens, ook de opdrachten uit het binnenland stroomden overvloedig binnen, vooral van de zijde der constructeurs van rollend materieel.

Het verbruik van buitenlandse steenkool voor de cokesproductie liep sterk terug. Terwijl zijn aandeel in het totale verbruik 32,3 pCt. in 1937 en 28,5 pCt. in 1938 bedroeg, was deze verhouding tot 16,9 pCt. gedaald in 1939. Deze teruggang hield aan tijdens de eerste maanden van 1940.

De productie en de uitvoer van steenkolenbriketten was in 1939 ietwat afgenomen, doch in de eerste maanden van 1940 kon een duidelijke herneming vastgesteld worden.

* * *

Bij een nader onderzoek van het verloop der steenkoolproductie tijdens de verslagperiode, kan, zooals blijkt uit onderstaande cijfers, een daling worden opgemerkt tijdens het tweede halfjaar van 1939.

**Gemiddelde maandproductie
van 1 Januari 1939 tot 30 April 1940
(tonnen)**

Eerste kwartaal	2.582.000
Tweede »	2.561.000
Derde »	2.341.000
Vierde »	2.466.000
Eerste vier maanden van 1940 ..	2.763.000

Zij houdt verband met de betaalde verlofdagen in den loop van het derde kwartaal en met een lichte crisis op de arbeidsmarkt wegens den oorlogstoestand. Inderdaad, bij de mobilisatie waren 14.000 mijnwerkers betrokken, hetzij nagenoeg 11 pCt. van de gezamenlijke werkkrachten. Bovendien ontstonden nieuwe leemten door het vertrek van buitenlandse arbeiders. Het aantal ondergrondse arbeiders werd inzonderheid door dezen teruggang getroffen. Daar het er op aankwam de steenkoolwinning op een zoo hoog mogelijk peil te handhaven, diende aan deze bezwaren tegemoet gekomen; er werd dan ook besloten bepaalde arbeiders, met name de houwens, geleidelijk te demobiliseren, de aanwerving van supplementaire werkkrachten aan te moedigen, den dagelijkschen arbeidsduur te verlengen en in de mate van het mogelijke, de ontginnings- en afbouwtechniek te mechaniseren, vooral in de bekkens van Luik en Charleroi die meestal minder modern waren uitgerust dan het Kempisch bekken. Ongeveer 4.000 houwens en opzichters werden gedemobiliseerd, doch daarna werden nog 2.000 mijnwerkers onder de wapens geroepen. Gepensioneerde arbeiders en geheel werklozen werden opnieuw door de steenkolenmijnen aangeworven. Een koninklijk besluit van 2 September 1939 voorzag dat de Nationale Dienst

voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid een deel der credieten, bestemd voor werkloosheidsuitkeering, mocht aanwenden voor subsidies aan werkgevers der steenkoolnijverheid die, overeenkomstig de richtlijnen van het besluit, steun genietende geheel werklozen zouden aanwerven met het oog op hun herscholing in het mijnbedrijf. Een ander koninklijk besluit van 24 November 1939 voorzag een regeling van de subsidieverleening door den Nationalen Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid aan de werkgevers van de steenkoolnijverheid die er zich toe verbonden Belgische ongeschoolde ondergrondse mijnwerkers voor vakarbeid onder den grond geschikt te maken. Het aantal aanwezige arbeiders bedroeg 131.509 in December 1938, 127.698 in December 1939 en 129.183 in Februari 1940; in het jaar 1939 vielen schommelingen van zekeren omvang op te merken wegens de hierboven aangegeven redenen; zoo was het aantal onder- en bovengrondsche mijnwerkers in September gedaald tot 116.817. Bij deze vermindering waren vooral de ondergrondse mijnwerkers betrokken, wier aantal van 92.135 in December 1938 gedaald was tot 81.376 in September 1939; doch naderhand kon wegens de geleidelijke demobilisatie dezer categorie arbeiders en de maatregelen getroffen met het oog op de aanwerving van nieuwe werkkrachten, hun aantal opnieuw worden opgevoerd tot 89.865 in December 1939 en 90.817 in Februari 1940.

Niettemin waren deze maatregelen nog ontoereikend om de onontbeerlijke stijging van de productie te verzekeren. Uitgaande van de vaststelling dat de productieverhooging evenredig is aan den arbeidsduur, kwamen de heeren Tschoffen en Yernaux in hun tijdens de maand November 1939 ingediend verslag, tot de conclusie dat een verlenging van den arbeidsduur in de mijnen noodzakelijk was. Tot einde December 1936 bedroeg hij acht uur per dag, waarna hij verlaagd werd tot zeven uren en half, incl. den verloren tijd bij het stijgen en dalen in de mijn die in België op een gemiddelde van één uur veertig minuten per dag geraamd wordt.

« Zonder overschrijding van den wettelijken maximum-tijd van vijf en veertig uren, aldus het verslag, zou de dagelijksche arbeidstijd van zeven uren en half tot acht uren kunnen opgevoerd worden waarbij dan aan den mijnwerker om de drie weken een bijkomende rustdag kan worden toegestaan.

» Aldus zou de effectieve arbeidsduur per cyclus van drie achtereenvolgende weken, tellende in totaal zeventien dagen van acht uren aanwezigheid in de mijn, met twee uren veertig minuten volgens de eenen, met twee uren vier en veertig minuten volgens de anderen, verlengd zijn; de gemiddelde wekelijkse aanwezigheidsduur zou derhalve vijf en veertig uren twintig minuten in plaats van vijf en veertig uren beloopten.

» Alle omstandigheden pleiten voor deze oplossing.

» De bijkomende ontvangsten der steenkolenmijnen

zouden ca. fr 80 miljoen per jaar beloopt, terwijl aan het loon van den mijnwerker niet zou worden getornd; zijn productiviteit zou opgevoerd worden zonder dat hij hierom meer zou moeten werken; om de drie weken zou hij een supplementairen verlofdag bekomen, dank zij een rationeeler verdeling van het aantal arbeidsuren.

» Er bestaat des te meer aanleiding om dezen maatregel in overweging te nemen daar hij aan het verlangen der mijnwerkers, om meermaals verlof te verkrijgen, tegemoet komt.

» Het absentisme dat in talrijke mijnen op groote schaal woedt, is niet alleen oorzaak van een schadelijken achteruitgang der productie, doch eveneens van een ontreddering van den arbeid.

» De mijnwerker die aldus van regelmatige verlofdagen zou genieten, zou er ongetwijfeld door de voorgestelde oplossing toe aangezet worden, geen verlof te nemen, dan op de vastgestelde verlofdagen. »

Op grond van dit verslag verscheen een koninklijk besluit op 15 December 1939 waarbij het aantal uren ondergrondschen arbeid in de mijnen op 2.312 per jaar werd vastgesteld. Rekent men één en vijftig weken per jaar — na aftrek van de week betaald verlof — dan stemt deze arbeidstijd overeen met gemiddeld vijf en veertig uren en twintig minuten per week.

Het rendement moest hierdoor in sterkere mate worden beïnvloed dan de betrekkelijk geringe stijging van den aanwezigheidsduur doet vermoeden, zulks dank zij de vermindering van den improductieven arbeidsduur ten gevolge van een concentratie van het aantal arbeidsuren over een kleiner aantal arbeidsdagen.

Deze schikking viel niet onmiddellijk in den smaak bij alle arbeiders, zoodat tegen het einde van December 1939 stakingen in sommige steenkolenmijnen van Henegouwen uitbraken. Verdere onderhandelingen tusschen de afgevaardigden der werkgevers en der werknemers bleken dan ook noodzakelijk totdat ten slotte een overeenkomst tot stand kwam waarvan de bepalingen luiden :

1) Tijdens den duur der mobilisatie zullen de mijnwerkers een halfuur bijkomenden arbeid per dag verrichten;

2) Het extraloon van 25 pCt. dat door de arbeiders geëischt werd voor dit halfuur overwerk, wordt toegekend in den vorm van een loonsverhoging van 1,5 pCt.;

3) De « Charbonnages de Flénu » zullen weder in bedrijf worden genomen;

4) De Regeering verbindt er zich toe de stortingen in het Nationaal Fonds voor Mijnwerkers te handhaven op fr 210 miljoen, welk bedrag overeenstemt met 11 pCt. van de loonen.

Deze wijziging in den dagelijkschen arbeidsduur werd pas in Februari effectief toegepast, terwijl de uitwerking er van zich slechts in Maart 1940 deed

gevoelen, toen de productie 2.831.990 t bereikte tegen 2.724.000 t in Maart 1939. Deze stijging met ruim 100.000 t beantwoordde vrijwel aan de verwachtingen. Anderzijds werd de individueele productiviteit door deze wijzigingen eveneens gunstig beïnvloed : in Februari 1940 beliep zij 814 kg per arbeider voor alle categorieën, tegen 776 de vorige maand (1). Dank zij het weder in bedrijf nemen van de « Charbonnages de Flénu » moest de voortbrenging met 800.000 t vermeerderen. Er werd dan ook berekend dat bij een gelijkblijvende productie der andere steenkolenmijnen, de gezamenlijke extractie met 2 miljoen t per jaar zou worden opgevoerd, hetgeen een aanmerkelijke verbetering zou beteekenen zoowel t.a.v. onze afhankelijkheid van het buitenland als van de uitbreiding van onzen uitvoer. Alles samen genomen waren de vooruitzichten in de Belgische steenkoolnijverheid vrij gunstig, toen de oorlog over ons land kwam.

* * *

De loonen werden sedert 1935 beheerscht door een overeenkomst waarbij zij alleen konden varieeren in functie van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen. In April 1939 veroorzaakte de daling van dit indexcijfer een loonsverlaging van 2,5 pCt. De toepassing van dezen maatregel ging echter met moeilijkheden gepaard en in sommige steenkolenbakkens werd de arbeid gedurende verscheidene dagen stilgelegd. De arbeiders waren niet gekant tegen het principe van de verlaging, doch wel tegen de niet-naleving van het preadvies. Hiertegen voerden de ondernemers aan dat, in geval de loonswijziging het gevolg is van een eenvoudige toepassing der overeenkomst, het preadvies niet vereischt is. In den loop van het laatste kwartaal werden, eveneens krachtens bedoelde overeenkomst, achtereenvolgens loonsverhogingen van resp. 5 pCt. en 2,50 pCt. toegepast. Daar de Regeering weigerde de prijsverhoging goed te keuren waartoe de steenkoolondernemingen, naar aanleiding van de loonsvermeerdering in December, besloten hadden, werd de overeenkomst door de werkgevers opgezegd. Zooals reeds hierboven vermeld, werd de verlenging van den dagelijkschen arbeidsduur door de arbeiders-afgevaardigden begin Februari 1940 slechts aanvaard mits uitbetaling van een extraloon van 25 pCt. voor dit halfuur, in den vorm van een loonsverhoging der ondergrondsche arbeiders met 1,5 pCt. Deze schikking beteekende voor de steenkolenmijnen een nieuwen last van fr 30 miljoen, die evenwel ruimschoots ware goedge maakt door de bijkomende winst van ca. fr 80 miljoen — te danken aan de hogere productie ingevolge een meer rationeële verdeling van den arbeidstijd —, zoo de gebeurtenissen van de maand Mei zich niet hadden voorgedaan. In Maart 1940 vroegen en verkregen de arbeiders andermaal een

(1) De achterstand t.o.v. het buitenland is opvallend, zoo men weet dat de normale dagproductiviteit van een mijnwerker in Silezië 1.800 kg bedraagt.

loonsverhooging van 2,5 pCt. Te dien tijde werden door de Gemengde Mijncommissie de grondslagen van een nieuwe loonovereenkomst goedgekeurd, waarbij voortaan de loonen alleen nog met schijven van 5 pCt. konden gewijzigd worden, op grond van de schommelingen van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen gedurende de laatste drie maanden.

Deze achtereenvolgende loonsverhoogingen hebben vanzelfsprekend hun invloed op de steenkolenprijzen doen gelden en zulks te meer daar de sociale lasten — door de werkgevers als indirecte loonen beschouwd — sedert 1939 aanhoudend waren gestegen. Zij bereikten 22 pCt. van het loon, tegen nauwelijks 8,6 pCt. in de andere bedrijfstakken.

Het aandeel van de verschillende bestanddeelen in den gezamenlijken kostprijs was als volgt :

	In pCt. van den gezamenlijken kostprijs
Loonen voor ondergrondschen arbeid	35,90
Loonen voor bovengrondschen arbeid	11,60
Totaal	47,50
Sociale lasten	10,50
Materialen (hout, ijzer, oliën)	27,90
Diverse uitgaven, algemeene onkosten, enz.	13,80

Van het eene jaar tot het andere en wel van Maart 1939 tot Maart 1940 steeg het indexcijfer der gemiddelde uurloonen, berekend op basis van het gemiddelde der jaren 1936-1938, van 112,7 — peil waarop het sedert Januari 1938 gestabiliseerd was — tot 119,5, hetzij een stijging met 6,8 punten of bijna 6 pCt. in één jaar tijds. Het peil van Maart 1940 was het hoogste dat in België ooit bereikt werd in het tijdvak tusschen de twee oorlogen; het lag inderdaad hooger dan het vorige maximumcijfer dat in de periode Januari-Mei 1930 genoteerd werd.

* * *

De statistiek over het totaal aantal arbeidsdagen vermeldt voor 1939, 289 extractiedagen tegen 289,8 voor 1938 en 294,9 voor 1937. De lichte vermindering in 1939 t.o.v. 1938, kan slechts voor een minimeel deel aan de werkloosheid worden toegeschreven, aangezien de bedrijven die in de eerste maand van het jaar, niet op alle arbeidsdagen gewerkt hebben, zeer gering in getal waren; zij komt veeleer op rekening van de stakingsbewegingen die herhaaldelijk in bepaalde bekens uitbraken.

De volledige werkloosheid, beoordeeld naar het aantal verzekerden, gaf een vrij sterke stijging te zien; ze bewoog zich op een ietwat hooger peil dan in 1932. De gedeeltelijke werkloosheid daarentegen vertoonde een duidelijken achteruitgang, doch het gemiddelde der maandcijfers van de gezamenlijke verloren arbeidsdagen per duizend verzekerden en per

week, overtrof het overeenkomstig gemiddelde van 1938 en 1937.

* * *

De steenkolenprijzen liepen sterk op inz. tijdens de laatste maanden van 1939, ook al had de Regeering zich in menig opzicht ingespannen om zulks te verhinderen. Verscheidene factoren waren mede oorzaak van deze stijging. Naast de hierboven vermelde loonswijzigingen en vermeerdering der sociale lasten, dient ook gewezen op de prijsstijging der hulpstoffen en meer in het bijzonder van het mijnhout, waarvoor de stijging 60 pCt. bedroeg en anderzijds de bedrijvigheid op de markt na het uitbreken der vijandelijkheden, vrij druk was. Sinds 1935 onderging de prijs der hulpstoffen overigens belangrijke haussebewegingen : voor mijnhout bedroeg de stijging ruim 120 pCt., voor ijzer en staal 70 pCt., voor smeeroliën 30 pCt. Zoo anderzijds vrij winstgevende prijzen in het buitenland genoteerd werden, konden de steenkolenmijnen hieruit niet ten volle voordeel halen ten gevolge van de uitvoermoeilijkheden : transportrisico's in oorlogstijd, schaarschte aan scheepsruimte, gebrek aan wagons, reglementeering van den uitvoer en verplichting, krachtens de ruilvereenkomsten, aan Frankrijk steenkool te leveren tegen de Belgische binnenlandsche prijzen.

Tijdens de eerste negen maanden van 1939 bleven de prijzen vrijwel stabiel en nagenoeg op het peil van einde 1938. Bij het begin van het jaar werd, gedurende drie maanden, zelfs een prijsvermindering van *fr* 10 per ton toegepast op de vette steenkool, bestemd voor de Fransch-Belgische grensstreek (Dorinik en een deel van Vlaanderen), ten einde de aldaar steeds scherper wordende Fransche concurrentie te bestrijden. Premies voor afhaling tijdens de zomermaanden (*primes d'enlèvement d'été*) werden in 1939, evenals in 1938, voor huisbrand toegestaan : het aanvankelijk bedrag er van was *fr* 15 per ton met ingang van April; het verminderde maandelijks met *fr* 3 derwijze dat bedoelde premies in September vervielen. Voor de vette steenkool was de premie meer beperkt zoowel t.a.v. het bedrag als van den termijn. Voor bepaalde huisbrandsoorten, met name anthraciet, werden de prijzen van *fr* 5 tot *fr* 20 per ton verhoogd. Dit was de toestand toen de vijandelijkheden een aanvang namen. In overeenstemming met de regeeringspolitiek werden tot einde October de bestaande prijsnoteeringen door de steenkolenmijnen officieel gehandhaafd, doch wegens de toeneming van de vraag werden officieuze prijsverhoogingen van verschillenden omvang op kleine cokessoorten voor huishoudelijk verbruik en op anthracietkolen toegepast. Uit hoofde van de loonsverhooging en de prijsstijging der hulpstoffen (mijnhout, metalen, cement, oliën en vetten, kabels, stookmiddelen), welke oorzaak waren van een vermeerdering van den kostprijs met *fr* 10 per geproduceerde ton van Augustus tot October, werden de steenkolenprijzen in November met 12 pCt. verhoogd;

dit gaf aanleiding tot vrij hevige critiek. Op 18 December besloten de steenkoolondernemers andermaal hun prijzen te verhoo­gen, nl. met *fr* 3, doch de Regeering weigerde dezen maatregel toe te passen en schreef voor dat de basisprijzen gelijk zouden blijven aan deze welke op 16 December geldig waren voor den verkoop door producenten of niet-producenten. Daar evenwel in Februari en Maart 1940 tot nieuwe loonsverhoogen werd overgegaan, heeft de Regeering haar standpunt niet gehandhaafd : in Maart en April stond ze prijsverhoogen toe.

Bij de industrieele cokessoorten was de dringende vraag, gepaard met een toenemende schaarschte, oorzaak van een zeer sterke afwijking der prijzen in 1939 t.o.v. deze geldend in 1938; de stijging beliep *fr* 80 tot *fr* 100 en zelfs nog meer voor bepaalde soorten. Begin Maart 1940 werden de cokesprijzen andermaal van *fr* 10 tot *fr* 50 opgevoerd.

Einde Maart 1939 werd het Belgische Cokescartel ontbonden; zulks bracht evenwel geen enkele wijziging aan den bestaanden toestand t.a.v. de Belgische deelneming in het Internationaal Cokescartel. Laatstgenoemde instelling had trouwens practisch opgehouden te bestaan bij het uitbreken der vijandelijkheden in September 1939, ook al verviel zij slechts contractueel op 31 Maart 1940. Gelet op de toen heerschende omstandigheden, bleef deze ontbinding zonder invloed op de prijzen.

De dispariteit tusschen de Belgische en Britsche groothandelsprijzen voor steenkolen, berekend naar de verhouding die bestond in 1930, wees voor ons land op een zeer ongunstige evolutie. Terwijl de Belgische prijzen in Januari 1939 nog 2,2 pCt. lager waren, wijzigde de verhouding zich naderhand in het voordeel van Groot-Britannië; in December 1939 bedroeg de afwijking 17,8 pCt. Sinds tien jaar was de verhouding tusschen de Belgische groothandelsprijzen voor steenkool en de Britsche, nooit zoo ongunstig geweest. Onmiddellijk na de devaluatie van 1935 waren de prijzen in Groot-Britannië, berekend op basis van het jaar 1930, 50 pCt. hooger, doch deze afwijking verminderde geleidelijk en wel dermate dat, sinds Mei 1939, de noteeringen op de Belgische markt hoe langer hoe meer deze van de Britsche markt overtroffen. Deze statistische gegevens wijzen op de bedenkelijke evolutie der steenkolenprijzen in België, welke sneller gestegen zijn dan in Groot-Britannië, dan wanneer het klaarblijkelijk belang van 's lands economie vereischte, dat deze prijzen beneden de in Groot-Britannië geldende noteeringen bleven.

* * *

Over het geheel waren de resultaten van de steenkoolondernemingen bevredigend, ook al bereikten zij niet de in 1937 en 1938 behaalde winsten.

Op een gezamenlijk winstsaldo van *fr* 180 miljoen in 1939, hetzij ongeveer de helft van dit van 1938,

werden voor *fr* 170 miljoen dividenden uitgekeerd, hetzij een even groot bedrag als in 1937, toen de behaalde winsten nochtans *fr* 233 miljoen bedroegen. Verder kon ook een lichte herneming van nieuwe kapitaalinvesteeringen worden opgemerkt : zij beliepen *fr* 38 miljoen tegen *fr* 21 miljoen in 1938. Dit cijfer ligt nochtans ver beneden het peil van 1936 en 1937, toen resp. *fr* 114 miljoen en *fr* 191 miljoen nieuw kapitaal in de steenkoolnijverheid belegd werd. Zoo de uitgekeerde winst in 1939 kleiner was dan deze van één jaar tevoren, is zulks hoofdzakelijk aan boekhoudkundige redenen toe te schrijven : daar de balansen gewoonlijk opgemaakt worden per 31 December, vertegenwoordigden de tijdens een boekjaar uitgekeerde dividenden winsten die ten gevolge van de economische bedrijvigheid van het voorgaande jaar en niet van het verslagjaar werden behaald. Aldus kwam de industrieele en commercieele bedrijvigheid in 1937 duidelijk tot uiting in de balansen gepubliceerd in 1938, terwijl de minder gunstige uitkomsten van laatstgenoemd jaar eerst in de balansen gepubliceerd in 1939 naar voren kwamen. Dientengevolge kan het rendement van de steenkoolexploitatie in het jaar 1939, het best worden nagegaan aan de hand van de aangekondigde financieele resultaten in 1940, voor welk jaar een winstsaldo van *fr* 315 miljoen en uitgekeerde dividenden voor *fr* 233 miljoen werden geboekt.

B. — Toestand van Mei 1940 tot September 1944

De aanzienlijke beteekenis van de steenkool voor de oorlogseconomie, zoowel wegens aanwending in de metaalnijverheid als wegens droge distillatie, waardoor een heele reeks uiterst nuttige producten verkregen worden, moest de Duitse bezettingsoverheid onvermijdelijk er toe aanzetten, alles in het werk te stellen om de productie op een maximum-peil te handhaven. Dezelfde overweging zou den bezetter er anderzijds toe brengen de steenkoolhoeveelheden, bestemd voor de industrieele ondernemingen en ambachtshedrijven die niet rechtstreeks in de oorlogseconomie waren ingeschakeld, alsmede de voor het huishoudelijk verbruik benoodigde quanta, zooveel mogelijk te beperken. Productie en verdeling werden dan ook door de bezettingsautoriteiten gecontroleerd.

Anderzijds werd onze buitenlandsche handel door de bezetting grondig gewijzigd. Te dezer zake kunnen de beschikbare statistische cijfers echter geen duidelijk inzicht geven in den werkelijken toestand, aangezien deze ten deele door den bezetter opgemaakte gegevens, geenszins betrouwbaar zijn. Daarbij komt dat, in tegenstelling met de vorige jaren, deze cijfers nog alleen betrekking hebben op België en niet meer op de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie. Het staat nochtans vast dat de invoer practisch uitgescha-

keid werd. In 1938 werden door de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie 7.100.000 t en in 1939, 6.204.000 t steenkool (1) ingevoerd, terwijl de import tijdens de bezettingsjaren 100.000 t bedroeg in 1941, 210.000 t in 1942 en 279.000 t in 1943. Hierdoor onderzond de voorziening van vette steenkool moeilijkheden, ook al werd het grootste deel van den invoer dezer steenkool, zooals uit de statistieken blijkt, in normalen tijd door de Luxemburgsche nijverheid afgenomen. Daarentegen werd de directe en indirecte uitvoer door middel van dwangmaatregelen op een hoog peil gehandhaafd, zonder dat hiervoor een voor onze economie toereikende tegenprestatie geleverd werd: het batig saldo van onze buitenlandse handelsbalans was dan ook zeer schadelijk voor 's lands huishouding. Wel is waar bereikte de uitvoer niet het peil van 1938 of 1939, maar hij vertegenwoordigde niettemin 13,7 pCt. van de gezamenlijke productie in 1941, 18 pCt. in 1942 en 15,3 pCt. in 1943. Deze procenten dienen dan nog als minimum-cijfers beschouwd. Er moet inderdaad worden rekening gehouden met het feit dat niet alle goederen uitgevoerd naar Duitschland of naar andere door Duitschland bezette gebieden, in de statistieken werden opgenomen en dat het verbruik van het bezettingsleger ter plaatse — in feite als uitvoer te beschouwen — niet in de statistische cijfers voorkomt, evenmin als de brandstof-energie die in den vorm van elektrischen stroom tijdens de eerste twee jaar aan het buitenland werd geleverd.

De zwaardere lasten die op den kostprijs der steenkoolondernemingen drukten ten gevolge van de prijsstijging der hulpstoffen en de verhooging der indirecte personeelkosten, alsmede de ontoereikende aanpassing der verkoopprijzen, hebben op de gezamenlijke steenkoolnijverheid een uiterst schadelijken invloed uitgeoefend. Deze toestand was dan ook oorzaak van de invoering van twee nieuwe beginselen: staatstusschenkomst in den vorm van subventies en oprichting van een Compensatiekas voor de Steenkoolnijverheid.

In het raam der algemeene structuurhervormingen en organisatorische wijzigingen van 's lands economie, zooals deze in overeenstemming met de door den bezetter gehuldigde theorieën werden ingevoerd, werd een nieuwe organisatie van de productie en de verdeling uitgewerkt. Naast de bestuursorganen traden hoofd- of bedrijfs-groeperingen, goederencentrales en andere perequatiekassen op.

Ten slotte ontstond voor steenkool, evenals voor de meeste andere producten die bij gebrek aan normalen invoer of ten gevolge van de Duitse opeischingen, steeds schaarscher werden, een goed georganiseerde clandestiene handel die zich met de oorlogsjaren uitbreidde en bevoorrad werd hetzij door het personeel der productie- of afnemende bedrijven — inz. de verdelers — hetzij door diefstal of door de mijnwerkers

(1) Cokes en steenkolenbriketten werden in ruwe steenkool omgerekend op de basis van 1 t cokes = 1,3 t steenkool, 1 t briketten = 0,9 t steenkool.

die over contractueele rantsoenen beschikten, ja zelfs door de Duitse diensten. Dank zij deze zwarte markt — hoofdzakelijk door winstbejag ingegeven — werd het voor de ondernemingen, die van de « officieele » verdeling verstoken bleven, mogelijk een zekere bedrijvigheid te onderhouden, welke haast uitsluitend gericht was op de dekking der huishoudelijke behoeften van het deel der bevolking dat hiervoor over toereikende middelen beschikte. Misschien heeft deze handel er in zekere mate onrechtstreeks toe bijgedragen om de gevolgen van de roofpolitiek van den bezetter te verzachten.

Dit waren, in groote trekken, de toestanden waarmede 's lands steenkoolnijverheid tijdens de bezettingseconomie had af te rekenen.

* * *

Welke ook de krachtsinspanningen van den bezetter waren om de productie op te voeren, welke dwangmaatregelen hij ook uitvaardigde en hoe groot ook de voordeelen waren welke hij aan de arbeiders deed toekennen, toch vertoonde de steenkoolwinning een van jaar tot jaar duidelijker afgeteekende tendens tot daling.

Gemiddelde maandproductie

(duizenden tonnen)

1940 (laatste 4 maanden)	2.345
1941	2.217
1942	2.077
1943	1.979
1944 (eerste 8 maanden)	1.322

Voor het jaar 1940 beliep de totale extractie 25.539.000 t. Feitelijk dienen in dit jaar drie verschillende perioden onderscheiden: de eerste eindigt op 10 Mei; de tweede omvat de volgende vier maanden en is gekenmerkt door een begrijpelijke inzinking van de productie. Tijdens de derde periode — de laatste vier maanden — bedroeg de gemiddelde productie 2.345.000 t, hetgeen overeenstemt met een jaarproductie van 28.140.000 t; dit cijfer is reeds beduidend lager dan dit voor de eerste vier maanden van hetzelfde jaar, hetzij 33.081.000 t. In den loop der volgende jaren teekende de inzinking zich hoe langer hoe scherper af: de extractie beliep inderdaad in 1941, 26.722.000 t, in 1942, 25.055.000 t, in 1943, 23.737.000 t en voor de eerste acht maanden van 1944, 10.579.000 t, welk cijfer overeenstemt met een jaarproductie van 15.868.500 t.

In deze daling waren de verschillende bekkens van het land in ongelijke mate betrokken; aldus was de teruggang aanzienlijk sterker in de Zuiderbekkens dan in het Kempisch bekken. In dit verband dient vooreerst in aanmerking genomen dat, t.a.v. laatstgenoemd bekken, het in bedrijf nemen van de steenkolenmijn te Houthalen, waarmee pas einde 1938 begonnen werd, voortgang maakte. Daar bovendien de steenkool van de Kempen zeer geschikt is voor

okesfabricage en distillatie, waren de Duitschers er vooral op bedacht deze productie op peil te houden, en zulks te meer daar in dit bekken over het algemeen de rijkste lagen en de modernst uitgeruste steenkolenputten van het land voorkomen.

**Productie per bekken
tijdens den oorlog t.o.v. het basisjaar 1938 (= 100)**

Jaar	Zuiderbekken	Noorderbekken	Totaal
1938.....	100	100	100
1939.....	98	111	101
1940.....	83	98	86
1941.....	85	109	90
1942 (+).....	79	104	84
1943 (+).....	73	106	80
1944 (Januari-Augustus) ..	42 (1)	94 (1)	54 (1)

(+) Voorloopige cijfers.

(1) Dit verhoudingscijfer werd berekend op basis van de productie van 1938, herleid tot een periode van acht maanden.

Zoo schaften de Duitschers de transportmiddelen af die de Vlaamsche arbeiders uit Limburg naar de Luiksche mijnen brachten, ten einde hen aan te zetten een werkgelegenheid in de Kempische mijnen te zoeken. Met ditzelfde doel werd het grootste deel der Russische krijgsgevangenen, die in de Belgische mijnen verplicht te werk gesteld werden, naar het Kempisch bekken toegevoerd.

Het aandeel van het Noorderbekken in de gezamenlijke productie van het land, vertoonde dus een stijgende tendens. Dit verschijnsel kon trouwens reeds vóór den oorlog worden opgemerkt: toentertijd was zulks een gevolg én van de stijging der productie in de Kempen én van de daling in de oudere bekkens, die een geleidelijke uitputting tegemoet gaan. De teruggang van de steenkoolwinning in de Zuiderbekkens was tijdens de bezetting de essentiële oorzaak van het geleidelijk stijgend aandeel der Kempische steenkoolextractie in de gezamenlijke productie.

**Relatief aandeel van ieder bekken
in de oorlogsproductie
Basisjaar 1938 = 100**

Jaar	Zuiderbekken		Noorderbekken	
	duizenden tonnen	pCt. van het totaal	duizenden tonnen	pCt. van het totaal
1938.....	23.049	78	6.536	22
1939.....	22.606	76	7.238	24
1940.....	19.128	75	6.411	25
1941.....	19.582	73	7.139	27
1942 (+).....	18.235	73	6.803	27
1943 (+).....	16.817	71	6.920	29
1944 (Januari-Augustus) ..	6.494	61	4.082	39

(+) Voorloopige cijfers.

Reeds werd opgemerkt dat het verloop der productie niet aan de Deutsche eischen beantwoordde. Talrijke factoren waren inderdaad mede oorzaak van een inkrimping der steenkoolextractie. Verder in dit overzicht zal de invloed van den menschelijken factor, met name de quantitative en kwalitatieve afnemings-

der arbeidskrachten, onderstreept worden. Ook het soms nijpend tekort aan hulpstoffen, hout en oliën, alsmede de onmogelijkheid om het versleten materieel door een degelijke outilleering te vervangen, hebben bijgedragen tot een daling van de steenkoolwinning. Ten slotte werd de afzet van de steenkool op bepaalde tijdstippen en inz. bij het einde der bezetting, vertraagd door een gebrek aan transportmiddelen.

Er moege worden opgemerkt dat de steenkolenmijnen reeds onder de bezetting zeer ernstige moeilijkheden ondervonden bij de voorziening van mijnhout, voor welk product ons land in normale tijden grotendeels afhankelijk is van het buitenland, inz. van de Scandinavische landen. De invoer uit deze streken geschiedde onregelmatig en in ontoereikende hoeveelheden ten gevolge van de transportmoeilijkheden en den voorrang dien het Reich zich bij deze leveringen toeëigende. Tevergeefs werd een compensatie gezocht in Slowakije, de Landes en in de Nederlandsche of zelfs Duitsche voorraden: deze aanvoeren waren echter allesbehalve toereikend. Ten slotte werd van den Belgischen boschbouw een bijzondere krachtsinspanning gevraagd, welk bedrijf dan ook de speciale « aandacht » van den bezetter gaande maakte. Ook van deze zijde, bleken de resultaten ontoereikend, ondanks de massale ontbossching waartoe de eigenaars in sommige streken gedwongen werden.

* * *

Parallel met de daling van de productie kon eveneens een scherpe en plotse inkrimping in het zichtbare verbruik worden vastgesteld. Terwijl dit laatste tijdens de jaren 1929-1937 regelmatig de productie overtrof, bleef het zichtbare verbruik tijdens al de bezettingsjaren op een lager peil dan de productie. Voor dit verschijnsel dient geen verklaring gezocht in het vrije spel der economische wetten; er was hier geenszins sprake van een vermindering der steenkoolvraag, bepaald door haar elasticiteit en haar gevoeligheid t.a.v. de conjunctuurschommelingen. De afnemings van het zichtbaar verbruik tijdens deze periode houdt verband met de daling der productie; zoo eerstgenoemde afnemings meer afgeteekend was dan laatstgenoemde, ligt de oorzaak hiervan in de bestendiging van een uitvoersaldo in de buitenlandsche balans voor steenkool, dat, zooals reeds eerder werd gezegd, toe te schrijven is aan het achterwege blijven van den invoer.

Het zichtbare verbruik, zooals dit uit de statistieken kan worden afgeleid, nl. 24.452.000 t in 1941, 20.622.000 t in 1942, 20.588.000 t in 1943 en 10.087.000 t in de eerste acht maanden van 1944, is overigens een zuiver theoretisch gegeven in dien zin dat hierin ook de direct of indirect aan den bezetter beschikbaar gestelde hoeveelheden zijn opgenomen. Het volume dat aan de interne economie voorbehouden bleef, is dus kleiner dan de hierboven vermelde cijfers.

Ten gevolge van de onderproductie en den overma-

tigen uitvoer tijdens den heelen duur der bezetting, werden de voorraden dermate aangesproken dat zij reeds omstreeks het midden van 1941 op een zeer laag peil geslonken waren. Daarbij dient nog aangestipt, dat de schlammvoorraden met ingang der maand November van genoemd jaar in de maandstatistieken werden opgenomen. De latere evolutie der voorraden, kan vrijwel alleen worden verklaard door de schommelingen in de beschikbare verkeers- en wegruimingsmiddelen. Zulks was vooral opvallend ten tijde van de ontreddering in het vervoerwezen veroorzaakt door de bombardementen in de lente van 1944. In sommige gevallen ging het hier overigens om zuiver comptabele voorraden, die niet steeds op het mijnterrein voorhanden waren; soms werden zij beneden in de mijn gelaten, waar ze tegen diefstal gevrijwaard waren.

* * *

In tegenstelling met de steenkoolproductie, kon de cokesvoortbrenging vrij goed worden gehandhaafd, ondanks de afneming van het aantal bruikbare ovens. Na een inzinking in 1940 overtrof zij in de jaren 1941, 1942 en 1943, 4.400.000 t. Eerst in 1944 onderging zij een aanzienlijke daling ten gevolge van de luchtaanvallen op ons grondgebied. In doorsnee bereikte de fabricage hetzelfde volume als in 1932-1935 en was zij bijna even groot als in 1938. Doch in tegenstelling met hetgeen tijdens deze jaren kon worden opgemerkt, was het aandeel van de buitenlandse steenkool in het totale verbruik, nagenoeg nihil. Buiten enkele duizenden ton steenkool uit de Nederlandsche mijnen, hebben de Belgische ondernemingen en inz. deze uit de Kempen, de noodige hoeveelheden vette kool aan de cokesfabrieken bezorgd.

Het wil ons dan ook voorkomen dat uit deze vaststelling kan worden opgemaakt, dat de oorzaak der afhankelijkheid van de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie van het buitenland voor de voorziening van vette steenkool bij het Groothertogdom ligt en dat onze steenkolenmijnen in staat zijn een aanzienlijk deel dezer bijzondere behoeften van onze industrie te dekken.

Stellig hebben de Duitschers geen enkele krachtsinspanning ontzien om de delving van vette steenkool op peil te houden en zelfs op te voeren, zulks wegens de bijproducten die, behalve cokes, uit de carbonisatie op hoge temperatuur verkregen worden. De cokesfabricage was dan ook niet langer uitsluitend bepaald door de bedrijvigheid in de metaalnijverheid.

Verder zij aangestipt dat, over het algemeen, de Belgische steenkolenmijnen of cokesfabrieken de behandeling dezer bijproducten — die bij voortduring naar Duitschland uitgevoerd werden — niet bijzonder hebben uitgebreid.

De voortbrenging van *steenkolenbriketten*, die in 1940 en 1941 ten minste gelijk bleef aan deze van 1939, vertoonde in den loop der volgende jaren een gevoeligen achteruitgang. Daar de hiertoe aange-

wende steenkool uitsluitend van de Belgische mijnen afkomstig was en deze laatste klaarblijkelijk hun leveringen verminderden, is deze evolutie zeer gemakkelijk te verklaren. Daarbij kwam dat de productiviteit per arbeider in de brikettenfabrieken hoe langer hoe meer afnam; het aantal werkkrachten daalde hier inderdaad niet in dezelfde verhouding als de brikettenproductie.

* * *

Het probleem der werkkrachten had de bijzondere aandacht van hen, die er slechts op bedacht waren, de productie der steenkolenmijnen op een zoo hoog mogelijk peil te handhaven. De kwantitatieve en kwalitatieve afneming van het arbeiderspersoneel was inderdaad de hoofdoorzaak van de inkrimping der productie. Een vrij uitvoerige uiteenzetting van dit verschijnsel zal er toe bijdragen de oorzaken van de moeilijkheden, waarmede men na de bevrijding op dit gebied af te rekenen had, in een juist daglicht te stellen.

Hierboven werd er op gewezen dat gelijkaardige problemen oprezen ten tijde van de mobilisatie en dat hun oplossing een tusschenkomst van de overheid vergde. In 1939 waren gemiddeld 130.549 arbeiders in de mijnen aanwezig; na een daling tot 117.237 gedurende het volgende jaar ten gevolge van de verminderde bedrijvigheid in Mei, Juni en Juli, steeg dit aantal tot 125.407 in 1941, welk cijfer dus beneden dit van vóór den oorlog lag; het bedroeg nog slechts 121.690 in 1942, 122.301 in 1943 en bewoog zich sindsdien, ingevolge 's lands economische ontreddering, in dalende lijn zoodat het in Juli 1944 tot 95.233 geslonken was. Deze gegevens omvatten alle mijnwerkers: bij een nader onderzoek van de evolutie in elke groep, blijkt dat het aantal bovengrondsche arbeiders zeer stabiel bleef dan wanneer het aantal houters — d.w.z. de werkelijke ontginners — en andere ondergrondsche arbeiders, ernstig werd aangetaast.

De bewegingen in de personeelsterkte der mijnen volstaan evenwel niet om de inzinking van de steenkoolproductie te verklaren. Er dient eveneens rekening gehouden met de individueele productiviteit van den mijnwerker die, tijdens den heelen duur van de bezetting, hoe langer hoe meer verminderde: terwijl, in 1939, de gemiddelde productie per aanwezigheidsdag 5,6 t voor de houters beliep, was dit cijfer, in Juli 1944, gedaald tot 4,1 t. In dezelfde periode verminderde de gemiddelde productie per arbeider en per aanwezigheidsdag voor alle mijnwerkers samen van 775 kg tot 448 kg.

De belangrijkste factoren die dit verloop van de productiviteit hebben teweeggebracht, zijn de volgende:

- 1) ondervoeding: het extrarantsoen voor de mijnwerkers was ontoereikend en werd overigens meestal onder al de leden van het gezin verdeeld;
- 2) kwalitatieve afneming van het personeel.

Ten einde de leemten veroorzaakt door het vertrek der buitenlandsche arbeiders, door de afwezigheid van krijgsgevangenen en van vrijwillige arbeiders in Duitschland, aan te vullen, werd een ruim beroep gedaan op gelegenheidswerkkrachten, die zich lieten aanwerven om zodoende aan de wegvoering naar Duitschland te ontsnappen. Verder werden door de Duitschers Russische krijgsgevangenen, inz. in de Limburgsche mijnen, te werk gesteld: hun lichamelijke verzwakking ten gevolge der interneeringsvoorwaarden, maakte deze krijgsgevangenen doorgaans ongeschikt om de inspanningen van een mijnwerker te leveren; daarbij kwam nog de psychologische factor die er hen toe dreef zich te onthouden van indirecte hulpverlening aan de Deutsche oorlogsindustrie.

Ten slotte kon een merkbare veroudering van het personeel worden vastgesteld ten gevolge van den afkeer der jonge werkkrachten voor het mijnwerkersvak;

3) vaderlandlievende propaganda in de arbeiderskringen gaf aanleiding tot een bedekte sabotage der door den bezetter aangemoedigde productie; hiertoe werden de oorzaken van ontevredenheid der mijnwerkers ruimschoots uitgebuit. Wel is waar werd het recht van staking door den bezetter afgeschaft, doch in bepaalde mijnen werd op een bedekte wijze gestaakt, doordat de ondergrondse arbeid in een zeer vertraagd tempo werd uitgevoerd.

Met gebruikmaking van ditzelfde wapen, ontstond er verzet bij de Luiksche arbeiders ten einde de vergoeding voor kleeding te bekomen die in de groote openbare administraties en belangrijke particuliere ondernemingen werd uitgekeerd.

In andere gevallen heerschte er mistevredenheid bij de beroepsmijnwerkers omdat de niet geschoolde gelegenheidsarbeiders op gelijken voet werden behandeld, wat de sociale en andere voordeelen in natura betreft.

Ten slotte legde de mijnwerker individueel weinig arbeidslust aan den dag bij het voortbrengen van brandstof die grootendeels direct of indirect aan de oorlogsinspanning van den vijand ten goede kwam;

4) absentisme in de mijnen.

Het verzuim nam wegens de bezettingsomstandigheden in omvang toe. Op bepaalde tijdstippen die voor de clandestiene ravitailleering zeer gunstig waren, gingen de mijnwerkers het platteland afloopen om er aan ruilhandel te doen of er hun diensten aan te bieden. Ook tijdens de maanden waarin de landarbeid bijkomende werkkrachten vereischte, verlieten zij de mijn om op het land te gaan werken. Verder trachtten velen zich bijkomende inkomsten te verschaffen door als tusschenpersoon op de zwarte markt op te treden.

Ten slotte waren de groote onregelmatigheid in het verkeer en daarna, tijdens de laatste maanden van de bezetting, de practische onmogelijkheid om zich te verplaatsen, oorzaak dat de niet ter plaatse geves-

tigde arbeiders, moeilijk en naderhand onmogelijk, de mijn konden bereiken; dit was vooral het geval in het Henegouwsche bekken.

* * *

Reeds herhaaldelijk hebben wij er op gewezen dat, gedurende de bezetting, loonsaanpassingen, sociale voordeelen en uitkeeringen in natura aan de mijnwerkers werden toegekend — vaak op aandringen van de Deutsche overheid —, ten einde het arbeiderspersoneel in de mijnen te behouden en nieuwe werkkrachten aan te lokken.

Zooals bekend was de blokkeering van alle prijzen en loonen op het peil van 10 Mei 1940, een der beginselen van de Deutsche politiek. Een afwijking van algemeenen aard werd nochtans ingevoerd door het besluit van 29 Mei 1941, waarbij een verhooging der bruto-bezoldigingen van 8 pCt. werd toegestaan.

Daarna werd bij een Deutsche verordening van 9 April 1942 betreffende den verplichten arbeid op Zon- en wettelijke feestdagen in de mijnen, een verhooging van 100 pCt. toegekend op het loon dat op dezen bijkomenden arbeidsdag verdiend werd. Bovendien ontving de mijnwerker voor dezen dag een aankoopbon voor 100 kg steenkool tegen den officieelen prijs (1).

Bovendien werden, buiten de eigenlijke loonsaanpassingen, andere schikkingen getroffen ten einde de algemeene bezoldiging der mijnwerkers te verhoogden. Ziehier een chronologische opsomming daarvan:

1) Een premie van fr 1.000 werd toegekend aan de mijnwerkers die nooit mijnarbeid verricht hadden en die zich voor den ondergrondschen arbeid lieten aanwerven door tusschenkomst van het Arbeidsambt (*besluit van 30 November 1940 en Deutsche verordening van 30 September 1941*).

2) Bij *besluit van 29 Mei 1941*, gewijzigd bij *besluit van 23 Augustus 1941*, werden met ingang van 1 Juni 1941, ter bestrijding van het absentisme, stiptheidspremies ten voordeele van de ondergrondse arbeiders voorzien.

Hun bedrag varieerde van 1,5 tot 15 pCt. van het loon al naar gelang de categorie van beroep, het aantal vrijwillig werklooze dagen en het steenkolenbekken. De arbeiders uit het Kempische bekken werden bijzonder begunstigd, aangezien de tarieven aldaar dubbel zoo hoog waren als in het Zuiderbekken.

3) Een *Deutsche verordening van 30 September 1941* voorzag de toekenning eener getrouwheidspremie ten gunste van de ondergrondse arbeiders die ten minste één jaar lang, zonder onderbreking, van het personeel van eenzelfde bedrijf hadden deel uitgemaakt. Bedoelde premie waarvan het bedrag in het Kempische bekken en in de Zuiderbekkens resp.

(1) De verplichting die aanvankelijk slechts voor één Zondag per maand gold (1 Mei 1942) werd op twee Zondagen gebracht met ingang van October 1941.

40 pCt. en 60 pCt. der stiptheidspremies beliep, werd voor het eerst op 1 Juni 1942 uitbetaald.

4) Krachtens een *besluit van 31 December 1941*, gewijzigd bij *besluit van 25 October 1943*, werden, met ingang van 1 Juli 1942, premies uitgekeerd aan het leidend personeel van den ondergrondschen arbeid, volgens modaliteiten, vastgesteld door het Ministerie van Economische Zaken.

Het maandelijksch maximum-bedrag dezer premies was bepaald op 30 pCt. van het loon. Het omvatte een veiligheids-, een productie- en een productiviteitspremie.

5) In den loop van het derde kwartaal van 1944 werd een premie voor kleding aan de mijnarbeiders toegestaan. Zij was als volgt samengesteld :

Arbeider	fr	750
Echtgenoot	»	125
Kind ten laste	»	125

6) De reglementeering inzake premies aan de mijnwerkers werd, met ingang van 1 Maart 1944, bij de *Duitsche verordeningen van 29 Februari 1944* belangrijk gewijzigd.

Krachtens deze bepalingen ontvingen de mijnwerkers van dezen datum af, behalve hun eigenlijk loon, volgende premies en vergoedingen :

1° een *sociale vergoeding* waarvan het maandelijksch bedrag als volgt was samengesteld (*in franken*) :

	Ondergrondse arbeid	Bovengrondse arbeid
Arbeider	100	45
Echtgenoot	14	14
Kind ten laste	14	14

2° *stiptheidspremies*, voorzien bij besluit van 29 Mei 1941 en als volgt gewijzigd :

a) zij werden uitgebreid tot de bovengrondse arbeiders;

b) hun bedrag varieerde van 5 tot 35 pCt. van het loon voor de ondergrondse arbeiders en van 5 tot 20 pCt. voor de bovengrondse arbeiders;

c) zij omvatten een zgn. afstandspremie waarin rekening gehouden werd met den door den arbeider af te leggen afstand om zijn arbeidsplaats te bereiken;

3° een *productiepremie* die aan alle mijnwerkers zou toegekend worden, zoo de maandelijks door den Duitschen referendaris voor de mijnen vastgestelde productie werd bereikt of overschreden. In dit geval varieerden de bedragen per post van *fr 3* tot *fr 6* al naar gelang van de categorie van beroep.

Verder voorzagen de *Duitsche verordeningen van 29 Februari 1944* :

a) vervanging van den aankoopbon van 100 kg steenkool geleverd tegen den officieelen prijs wegens verplichten zondagarbeid, door de betaling van een bedrag van *fr 100*;

b) prijsverminderingen bij den aankoop van textiel-

goederen. De Duitschers waren van oordeel dat door laatstgenoemden maatregel, ieder mijnwerker zijn uitgaven met *fr 250* per jaar zou kunnen verminderen;

c) invoering van marktpremies in het Kempische bekken, waarbij het deel van het loon dat het basisloon te boven ging, verdubbeld werd;

d) afschaffing der getrouwheidspremies die bij verordening van 30 September 1941 voorzien waren. Het bedrag dat op 29 Februari 1944 verdiend was, werd evenwel betaalbaar gesteld op 1 Juni 1944.

Samenvattend kunnen we dus zeggen dat de mijnarbeiders, bij het einde der bezetting, van de hierna volgende gezamenlijke voordeelen genoten :

- 1° Mijnwerkerspensioen verkregen door stortingen der werkgevers in de Voorzorgskas;
- 2° Vergoeding voor arbeidsongevallen (rechtstreekse uitgaven en bijdragen betaald aan de Gemeenschappelijke Verzekeringkassen — met inbegrip der premies voor vergoeding van ongevallen te wijten aan oorlogshandelingen of voorgevallen op weg naar de arbeidsplaats);
- 3° Gezinstoeslagen (bijdragen en aandeel in de algemeene onkosten);
- 4° Jaarlijksche betaalde verlofdagen;
- 5° Gezondheidszorg aan jonge lieden en verpleging van mijnwormziekte;
- 6° Bijdragen tot de werkloosheidsverzekering;
- 7° Jaarlijksche stiptheids- en getrouwheidspremies; laatstgenoemde premies werden afgeschaft in Februari 1944 toen het stelsel der stiptheidspremies gewijzigd werd;
- 8° Premies aan het leidend personeel voor den ondergrondschen arbeid;
- 9° Productiepremies voor het afbouwwerk, marktpremies;
- 10° Vergoeding voor ziekte, gelijk aan 25 pCt. van het gemiddelde dagelijksche loon gedurende de laatste vier weken vóór de ziekte, en uitgekeerd gedurende de eerste zes maanden der ziekte, overeenkomstig de collectieve overeenkomst van 20 Mei 1920;
- 11° Kosteloze toekenning of levering tegen verminderd prijs van steenkool, en premie voor zondagarbeid. De overeenkomst van 15 April 1920 voorzag dat de steenkolenmijnen kosteloos 4.200 kg steenkool per jaar aan hun arbeiders zouden bedeele. Overeenkomstig andere gebruiken werden ook zekere steenkoolhoeveelheden tegen verminderden prijs aan het personeel toegekend.

De sociale voordeelen (1) opgesomd onder punt 1 tot 6, waren wettelijke door den werkgever te dragen

(1) De mijnwerkers genoten ook nog van bijzondere voordeelen inzake pensioenen :

a) Op 55-jarigen leeftijd konden zij een pensioen ontvangen van *fr 6.300*, dan wanneer de arbeiders in de andere bedrijfstakken tot vijf en zestig jaar dienden te wachten vooraleer hun een rente van omtrent *fr 3.200* werd toegekend;

b) in voorkomend geval werd hen ook een invaliditeitspensioen toegekend dat niet in de wet op de pensioenen was voorzien.

sociale lasten. De premies, voorzien onder punt 7 tot 9, werden door de bezettingsautoriteiten ingevoerd, terwijl de andere conventionele lasten waren, die eveneens door den werkgever moesten gedragen worden.

Bij een vergelijking der gezamenlijke bezoligingen in April 1940 met deze in Mei 1944 (met inbegrip van premies en vergoedingen), blijkt dat een aanzienlijke verhoging was ingetreden die voor de houwens b.v., ruim 75 pCt. kon bereiken.

Verder werden aan de mijnwerkers nog talrijke indirecte voordeelen, inz. inzake ravitailleering, toegekend.

Tijdens den oorlog zijn de sociale lasten in de steenkoolnijverheid dus aanmerkelijk toegenomen. Van 21,5 pCt. van de loonen in 1940 stegen zij tot 28,2 pCt. in 1942, terwijl een raming op 30 pCt. voor 1944 niet overdreven is.

De last, dien de steenkoolnijverheid aldus te dragen had, was nagenoeg 3,5 maal zwaarder dan dezen der andere takken van nijverheid.

De terugslag dezer lasten op den kostprijs was des te sterker, daar de arbeidersvergoeding het voornaamste bestanddeel er van uitmaakte; het aandeel der personeelsuitgaven bedraagt inderdaad 50 tot 60 pCt. al naar gelang de winplaats.

* * *

De bezetter die inzake loonaangelegenheden vooral zelf regelend optrad, liet zich ook niet onbetuigd inzake het prijsprobleem.

Wel is waar kon de blokkeering der steenkoolprijzen verantwoord worden door de noodzakelijkheid, de stijging der kosten van levensonderhoud binnen zekere grenzen te houden; voor andere producten, b.v. voor het brood, werd de Schatkist er toe gebracht subsidies op den prijs te verlenen. Wat de steenkool betreft, geschiedde deze staatstusschenkomst ten voordeele van de Compensatiekas.

Doch de vaststelling der steenkoolprijzen op een peil dat weinig van het vooroorlogsche afweek, was hoofdzakelijk ingegeven door de algemeene politiek van den bezetter. Daar het hier meer speciaal een voor de oorlogseconomie onontbeerlijk basisproduct betrof, waarvan de prijsbewegingen een directen terugslag hebben op het niveau der productiekosten, was het voor Duitschland van belang een prijsstijging te bestrijden, ook al kon zij in menig opzicht gewettigd zijn. Anderzijds kan het verwondering wekken dat deze politiek hier te lande werd toegepast daar, in laatste instantie, de last der steenkoolleveringen aan Duitschland of aan de Deutsche diensten in België en in Frankrijk door de Belgische volkshuishouding gedragen werd; zij kwam inderdaad op rekening van de bezettingskosten of van de Deutsche debetstaande clearingrekening. Het is mogelijk dat de Duitschers den nadeeligen terugslag op de industriële productie

vreesden van een prijsstijging — die ten gevolge van het vrije spel der economische wetten — onvermijdelijk zou volgen.

In ieder geval werden de prijzen op een willekeurige wijze door de Duitschers eigenmachtig vastgesteld. Ofschoon het Commissariaat voor Prijzen en Loonen bijwijlen een prijsverhoging der steenkool en een verhoging der compensatietaxen of de uitbreiding er van tot andere steenkolensoorten voorstelde, werden deze voorstellen door de bezettingsautoriteiten doorgaans afgewezen, daar zij de voorkeur gaven aan het stelsel van staatstoelagen. Alles samen genomen werden de verliezen of de winstderving van de steenkolenmijnen ten deele door de gemeenschap gedragen.

De officieele steenkoolprijzen, vastgelegd bij besluit van 30 December 1940, waardoor feitelijk de vóór 10 Mei 1940 op de binnenlandsche markt geldende prijzen gestabiliseerd werden, bleven gehandhaafd tot 31 December 1942.

Met ingang van 1 Januari 1943 werden de hierna volgende prijsaanpassingen en taxen ingevoerd :

1. *Prijsaanpassingen* (1).

Prijsaanpassingen ten opzichte van de bij besluit van 30 December 1940 vastgestelde maximum-prijzen, werden verleend door het Commissariaat voor Prijzen en Loonen op 31 December 1942, met inwerkingtreding op 1 Maart 1943, terwijl latere prijsafwijkingen werden toegestaan op 31 Maart 1943, 1 Juli 1943, 31 Juli 1943 en 31 December 1943.

De prijsverhoging bedroeg in doorsnee *fr* 23 per ton op wagon, af mijn.

De gelden door toepassing van deze maatregelen opgebracht, werden ten deele gestort in de Compensatiekas van de Kolennijverheid en ten deele definitief aan de steenkolenmijnen toegekend.

2. *Taxen*.

Verder werden op bepaalde huisbrandsoorten taxen geheven :

1) het besluit van 31 December 1942 betreffende de bestrijding der lasten van de Compensatiekas der Kolennijverheid, in werking getreden op 1 Januari 1943, voorzag de invoering van een taxe op alle leveringen van brandstoffen voor huishoudelijk verbruik ten bedrage van *fr* 50 per ton voor steenkool, steenkolenbriketten en cokes, en van *fr* 25 per ton voor schlamm;

2) bij besluit van 30 Juli 1943, in werking getreden op 5 Augustus 1943, werd deze taxe uitgebreid tot steenkool, steenkolenbriketten, cokes en schlamm bestemd voor ambachtsgebruik;

(1) De gemiddelde prijsstijging der steenkool t.o.v. de prijzen van April 1940, excl. de prijsaanpassingen ten voordeele van de Compensatiekas van de Kolennijverheid, werd op 5 pCt. geraamd door het Commissariaat voor Prijzen en Loonen (cf. MÉLIS, « Toegepaste prijspolitiek inzake industriële producten », *Economische Berichten*, nrs 1-2, 1-15 Januari 1944).

3) bij besluit van 29 October 1943 werden de hierboven vermelde bedragen van *fr* 50 en *fr* 25 met ingang van 1 November 1943 gebracht op resp. *fr* 100 en *fr* 50 per ton (1).

Ook de opbrengst dezer taxen werd in de Compensatiekas der Kolennijverheid gestort. Verder in dit overzicht zal wat meer over de rol en de middelen van deze instelling worden uitgewijd.

3. *Duitsche verordening van 29 Februari 1944 — Sociale maatregelen.*

Een Duitse verordening van 29 Februari 1944, in werking getreden op 1 Maart 1944, voorzag de invoering van een taxen op de steenkoolleveringen aan de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen, de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen, de elektrische centrales en de cementfabrieken. Het bedrag dezer taxen was vastgesteld op *fr* 100 per ton steenkool, steenkolenbriketten en cokes en op *fr* 50 per ton schlamm.

De opbrengst van deze taxen kan gemiddeld op ca. *fr* 20 miljoen per maand geraamd worden.

Dit bedrag, alsmede een toelage van de Schatkist groot *fr* 20 miljoen, was bestemd tot compensatie der lasten wegens vergoedingen en premies die door de Duitse overheid, met ingang van 1 Maart 1944, ten voordeele der mijnwerkers werden ingevoerd.

Ondanks de afschaffing der *ristorno's* aan de koopers voor weghaling in den zomer, de vermindering der lasten van stockeering en een min of meer winstgevende bijkomende bedrijvigheid, zooals de exploitatie van minderwaardige lagen (*schistes houblers*), de levering van elektrischen stroom, den verkoop van anthracietkolen voor gasgeneratoren en de gasproductie voor auto's, hebben de steenkolenmijnen tijdens de bezetting een felle crisis doorgemaakt, niet-tegenstaande de verkoop der voorraden in de eerste maanden een niet onbelangrijke winst opbracht. Naar gelang de marge tusschen den steeds stijgenden kostprijs per eenheid en de vrij laag gehandhaafde verkoopprijzen kleiner werd, konden de steenkolenmijnen nog zelden winst boeken; meestal werden verliezen geleden, die door sommige ondernemingen, zoo goed en zoo kwaad als het ging, gedurende een zekeren tijd werden bestreden uit hun stille reserves.

Overigens moge worden opgemerkt dat zelfs de steenkooluitvoer naar andere door Duitschland gecontroleerde en bestuurde landen doorgaans tegen verliesgevende prijzen geschiedde. Waar het mogelijk geweest zou zijn vrij loonende prijzen te maken door den verkoop van anthraciet- en magere kolen op de buitenlandsche markten en met name te Parijs, werden door de Duitschers zeer ontoereikende prijzen

(1) Er valt op te merken dat de middelen opgebracht door toepassing van het besluit van 29 October 1943 bestemd waren om aan de Schatkist de voorschotten terug te betalen, die zij aan de steenkoolnijverheid voor de uitbetaling der premies voor kleding (ca. *fr* 130 miljoen) verleend had.

opgelegd. Ter illustratie zij hier vermeld dat onze verzendingen naar Frankrijk in 1942 geschieden tegen de prijsvoorwaarden van 1 Januari 1941, vermindert met een provisie van 6 pCt. voor het Rijnsch-Westfaalsch Steenkolensyndicaat, welke provisie moet worden beschouwd als een bijkomende last voor de geheele Belgische economie.

* * *

Reeds herhaaldelijk wezen wij op de steunverlening van de Schatkist aan de steenkolenmijnen in den vorm van vrij aanzienlijke toelagen. Nieuwe organen dienden dan ook in het leven geroepen voor de regeling dezer nieuwe betrekkingen met den Staat. Bovendien werd bij de ordening van het bedrijfsleven ook de steenkoolsector betrokken; in den schoot van dezen bedrijfstak werden officieele instellingen opgericht met een bepaalde opdracht.

De innovaties die zoowel in het eene als in het andere geval werden ingevoerd, verdienen onze aandacht, zulks te meer daar reeds lang vóór het uitbreken der vijandelijkheden, de steenkolenmijnen reeds sterk georganiseerd waren.

De eerste organisatie van de Belgische steenkoolnijverheid dagteekent van 1929, toen het *Comptoir des Charbons industriels et des Charbons à coke* werd opgericht, waarin nagenoeg alle Belgische steenkolenmijnen gegroepeerd waren.

Toch waren er in 1934 nog enkele afzijdigen, ondanks alle pogingen, inzonderheid aangewend tijdens de hevige crisis der steenkoolnijverheid in 1930-1931 om alle steenkolenmijnen eenzelfde gedragslijn te doen volgen. In December 1934 werd een wet goedgestemd waarbij de Minister van Economische Zaken opdracht kreeg de groepeerings van de steenkolenmijnen verplichtend te maken.

In Januari 1935 gingen deze laatste over tot de oprichting van het *Nationaal Kolenkantoor* (*Office national des Charbons*). Deze instelling vervulde in zekere mate de functie van een *Bargaining Board* en had tot taak de eenheidsgroepeerings van alle steenkolenmijnen te verwezenlijken, waardoor zij in staat zouden zijn, met goed gevolg hun eischen te stellen tegenover deze der groote in syndicaten gegroepeerde afnemers.

Deze instelling verkreeg het monopolie voor den uitvoer en voor de leveringen aan een aantal zware industrieën. De leveringen aan de andere takken van bedrijf, alsmede deze voor huishoudelijk verbruik bleven vrij, doch een overeenkomst kwam tot stand over een barema van minimum-prijzen.

In 1937 werd de benaming « *Nationaal Kolenkantoor* » vervangen door « *Belgisch Kolenkantoor* » (*Office belge des Charbons — Obechar*).

Er dient evenwel aangestipt dat het uitvoermonopolie niet toepasselijk was op sommige markten als Frankrijk, Nederland en Zwitserland, die algeheel voorbehouden bleven aan de steenkolenmijnen die geen voldoende afzet voor hun productie vonden.

Wegens het intreden van den oorlogstoestand werd, van September 1939 af, deze stand van zaken gewijzigd, met name t.a.v. Frankrijk. In dit land werden inderdaad te dien tijde bijzondere organen opgericht die tot doel hadden een eenheidsgroepeering van steenkoolinvoerders tot stand te brengen. Ten einde onderhandelingen met deze groepeeringsaan te knopen, werd door *Obechar* eveneens overgegaan tot centralisatie van alle leveringen aan Frankrijk.

Bij besluit van 26 Mei 1941, verschenen in het *Belgisch Staatsblad* van 15 Juni 1941, werd de benaming « Belgisch Kolenkantoor » vervangen door « *Belgisch Kolenbureau* » (*Obechar*), ofschoon de bevoegdheid van deze instelling geen enkele wijziging onderging.

Te gelijker tijd werd ook de benaming van het « Belgisch Cokeskantoor » vervangen door « *Belgisch Cokesbureau* » (*Obelco*), waarvan de functie evenmin gewijzigd werd. Zooals voorheen bleef het principieel de uitsluitende verkooper voor de cokesproducenten.

Dit was in groote trekken de ordening van de Belgische steenkool-economie vóór den oorlog en heel in het begin van de bezetting.

In uitvoering der *Bewirtschaftungsverordnung* van 27 Mei werd bij een Belgisch besluit van 3 September 1940 de *Kolencentrale* opgericht. Evenals alle andere goederencentrales werd zij ingesteld met het doel de productie, de verdeling en het verbruik van brandstoffen te ordenen.

Een der problemen die uiteraard moest oprijzen, betrof de betrekkingen van de nieuwe centrale met het Belgisch Kolenbureau.

De twee organismen konden nochtans hun bedrijvigheid naast elkaar uitoefenen, aangezien hun taak niet dezelfde was. Terwijl *Obechar* een commercieel bureau is, opgericht in den vorm van een coöperatieve vereeniging, was de *Kolencentrale* een administratief orgaan dat toezicht uitoefende en met de leiding zelf van de steenkoolnijverheid belast was.

Verskillende besluiten omljnden de sfeer waarin de Centrale haar bedrijvigheid diende uit te oefenen. Zoo werd haar een regelende bevoegdheid toegekend voor alle minerale brandstoffen: steenkool en steenkolenbriketten, bruinkool en bruinkoolbriketten, cokes, turf incl. turfbriketten, spriet en afval van de steenkoolextractie.

Ten gevolge van de schaarschte aan grondstoffen hadden de steenkoolondernemingen zich gegroepeerd in een coöperatieve vereeniging ten einde hun voorziening te vergemakkelijken. De *Centrale voor de Voorziening der Belgische Steenkolenmijnen* (*Office central d'approvisionnement des charbonnages belges — Ocachar*) werd met dit doel in het leven geroepen. Zij had als bijzonderste taak alle grond- en hulpstoffen, vereischt voor de exploitatie der mijnen, de outilleering of alle andere daartoe onontbeerlijke verbruiksgoederen, gemeenschappelijk aan te koopen. Dit orgaan werd bovendien belast met de verdeling

en de distributie der producten, waarvoor het alle vereischte handelstransacties mocht afsluiten.

Naast deze nieuwe organisatie, waarin de *Kolencentrale* een zuiver administratieve rol speelde, werden andere publieke instellingen in het leven geroepen die, krachtens het besluit van 10 Februari 1941, houdende ordening van het bedrijfsleven, slechts beroepsvereeningen waren.

Bij besluit van 30 Augustus 1941, aangevuld door latere beschikkingen, werd de *Hoofdgroepeering Kolennijverheid* opgericht, waartoe verplichte toetreding bestond voor iedere zelfstandige onderneming, natuurlijke of rechtspersoon, die zich inliet met de voortbrenging van vaste minerale brandstoffen of de fabricage van briketten, met de bereiding van vaste minerale brandstoffen voor gasgeneratoren of met de uitvoering van mijnwerken. Er was een gradatie in de aansluiting voorzien, al naar gelang het ging om een uitsluitende of hoofdbedrijvigheid, dan wel om een neven- of bijkomende activiteit.

De dekking der administratiekosten van de Groepeeringsinstelling viel ten laste van de aangesloten ondernemingen, die hiervoor een jaarlijksche forfaitaire bijdrage verschuldigd waren plus een aanvullende bijdrage die in functie van de uitgeoefende bedrijvigheid was vastgesteld.

Een weinig te voren waren twee *Bedrijfsgroepeeringsinstellingen*, andere dan hoofdgroepeeringsinstellingen, opgericht, de eene voor den *groothandel in steenkool*, die afhankelijk zou zijn van de Hoofdgroepeering Groothandel en Buitenlandsche Handel, de andere voor den *kleinhandel in steenkool*, die van de Hoofdgroepeering Kleinhandel zou afhangen.

De groot- en kleinhandelaars waren verplicht bij een van beide organen aan te sluiten, al naar gelang den aard van hun handel.

De taak dezer twee groepeeringsinstellingen bestond er hoofdzakelijk in de brandstof te verdeelen onder de ondernemingen die aangesloten waren bij de Bedrijfsgroepeering Kolengroothandel in het eerste geval en onder de houders van aankoopbons in het tweede geval.

De administratiekosten dezer twee organen moesten gedekt worden door een bijdrage van alle ingeschreven leden. Zij was principieel berekend op het gemiddelde jaarlijksch gewicht der jaren 1937-1939 voor industriekolen of huisbrand in het eerste geval, en forfaitair op de aankoopbons en de gemiddelde verkochte hoeveelheden in 1937-1939 in het tweede geval.

Doch twee instellingen werkelijk eigen aan den bezettingstijd zijn de *Compensatiekas van de Kolennijverheid* (besluit van 16 November 1941, *Staatsblad* van 1 Januari 1942) en de *Kas voor Perequatie der Prijzen van Kolenindustrie en -handel* (besluit van 5 October 1943, *Staatsblad* van 7 October 1943), waarvan vooral de eerste onze aandacht verdient.

De *Kas voor Perequatie* kreeg een bepaalde opdracht, waarbij evenwel geen limitatieve opsomming van haar tusschenkomsten gegeven werd. Prin-

cipieel verleende zij haar steun aan producenten en handelaars die, wegens de ongunstige geographische vestiging van hun bedrijf, buitengewone vervoer- of behandelingskosten moesten dragen.

De Kas werd gestijfd door een bijdrage van *fr* 2 per ton brandstof voor huishoudelijk of ambachtsverbruik, die door de groothandelaars aan de kleinhandelaars in steenkool verkocht werd.

Van heel anderen aard en van veel verder reikende beteekenis, was de *Compensatiekas van de Kolennijverheid*, die haar bedrijvigheid op 1 Januari 1942 aanving.

Vooraleer de werking van deze Kas nader te onderzoeken, kan het zijn nut hebben even stil te staan bij de principes zelf, die ten grondslag liggen aan de toepassing van dit stelsel op de Belgische steenkool-economie. Daar de steenkool tot dusver de eenige energiebron is waarover ons land beschikt, kunnen wij ons niet veroorloven — willen wij niet van den aanvoer uit het buitenland afhankelijk worden — de productiecapaciteit van deze nijverheid in te krimpen door sluiting der minst rendeerende mijnen. De Belgische steenkool-economie is gekenmerkt door een fundamentele verscheidenheid in de exploitatievoorwaarden der verschillende ondernemingen: in sommige concessies komen vrij rijke en regelmatige steenkoollagen voor die niet zeer diep liggen, terwijl in andere daarentegen, de thans ontginbare aders, hetzij breuken te zien geven, hetzij op een groote diepte gelegen zijn, hetzij mijngas bevatten of een bijzonder sterke waterdoorzijpeling vertoonen. Anderzijds produceeren sommige mijnen anthracietkool voor huishoudelijk verbruik, waarvan de handelswaarde het mogelijk maakt groote personeelkosten te dragen per ton extractie, terwijl andere daarentegen meer gewone vette steenkool opdelen; de eene zoowel als de andere oefenen hun bedrijvigheid onder gelijkaardige technische voorwaarden uit.

Zoo zijn niet alleen de natuurlijke voorwaarden in het Zuiderbekken verschillend van deze in het Noorderbekken, doch ze verschillen zelfs — vooral in Wallonië — van bedrijf tot bedrijf. De natuurlijke rendabiliteit — die voor de marginale mijnen nagenoeg nihil is — verschilt al naar gelang van de steenkool-onderneming, ook al is de technische, commercieele of financieele leiding dezelfde. Er bestaat dus werkelijk een natuurlijke mijnrente.

Doch ook andere factoren, b.v. wettelijke beschikkingen, kunnen een rente doen ontstaan. Een regering kan er toe overgaan de steenkool-economie te beschermen door b.v. het heffen van hooge licentierechten op den invoer van buitenlandsche brandstof, om zodoende de marginale grenzen te verleggen. De rijke mijnen halen aldus een direct voordeel uit een bescherming die niet om hunnentwille werd ingevoerd, doch die hen in staat stelt hun winsten te verhoogen, zonder dat de technische, commercieele of financieele leiding hieraan in het minst verdienste heeft. De voordeelen die door dergelijken maatregel aan reeds door

de natuur begunstigde ondernemingen worden toegekend, zijn het gevolg van een overheidsbeslissing, die dan ook doorgaans ten koste van de gemeenschap wordt genomen.

In het eene zoowel als in het andere geval, doch vooral wanneer zij voortvloeit uit een eigenmachtig optreden van de overheid, kan de mijnrente aanleiding geven tot het oprichten van een compensatiestelsel. Wordt dit principe toegepast, dan zullen de middelen van de Compensatiekas moeten opgebracht worden door een heffing op de overwinsten, derwijze dat de ondernemer hierdoor in zijn winststreven niet ontmoedigd wordt. De bedragen die door de Compensatiekas worden uitgekeerd op grond van het solidariteitsbeginsel, moeten de financieel zwakke steenkoolondernemingen ten goede komen die, ondanks al hun inspanningen tot verbetering van de exploitatie, er niet meer in slagen de bedrijfslasten te dekken. Bij een gezonde toepassing van het compensatiebeginsel, mogen deze bedragen geenszins worden gelijkgesteld met een toelage, die wordt aangewend om het verlies ontstaan uit wanbeheer te bestrijden; zulks zou den ondernemer een nog meer passieve houding doen aannemen t.o.v. van de verliezen waarvan hij zelf de oorzaak is; deze bedragen mogen alleen ter compensatie van een van nature uit ongunstigen toestand worden aangewend. In geen geval kan er op grond van dit principe, zonder meer sprake van zijn de bedrijfsverliezen van sommige steenkoolondernemingen door de bedrijfswinsten van andere te compenseren.

Anderzijds is het voor een nuttige werking van het compensatiestelsel vereischt, dat een zeker evenwicht tusschen bijdragen en uitkeeringen wordt in stand gehouden. Zooals hieronder zal blijken, werd dit evenwicht op verre na niet bereikt; het is dan ook de vraag of het tijdens de bezetting ingevoerde stelsel werkelijk als een deugdelijk experiment inzake mijncompensatie mag aangezien worden.

Zooals reeds eerder gezegd, werd sinds 15 Augustus 1941 door de Schatkist een maandelijksche toelage van *fr* 30 miljoen aan de mijnondernemingen uitgekeerd. Toentertijd waren de bedrijfsresultaten tamelijk gedifferentieerd. De Schatkistsubsidie werd verdeeld op grondslag van particuliere accoorden of van overeenkomsten onder de vertegenwoordigers der vijf groepeerings die overeenstemden met de vijf steenkolenbekkens van het land. De tot stand gekomen overeenkomsten berustten aanvankelijk uitsluitend op de netto-resultaten van de eigenlijke steenkoolafdeling van de ondernemingen, zonder inachtneming van de afschrijvingen.

Deze toelage werd op hetzelfde bedrag gehandhaafd na 1 Januari 1942 — datum waarop de Compensatiekas van de Kolennijverheid haar werking aanving — tot 31 December 1942. Sindsdien en tot 31 Augustus 1944 werden in de Compensatiekas volgende middelen gestort: a) een Schatkisttoelage ten bedrage van *fr* 20 miljoen per maand; b) de

opbrengst van de prijsaanpassingen (1) alsmede van de taxen (2), die op zoowat fr 30 miljoen per maand werden geraamd, op basis eener maandelijksche productie van 2 miljoen t.

Bij den aanvang van haar bedrijvigheid paste de Compensatiekas het vroeger gehuldigde verdeelingsbeginsel toe, waarbij alleen het netto-resultaat van de steenkoolafdeeling, afgezien van de afschrijvingen, tot grondslag werd genomen. Eerst einde 1943 werd besloten dat niet langer rekening zou gehouden worden met het geleden verlies bij de eigenlijke exploitatie van de mijn, doch wel met het resultaat van het bedrijf in zijn geheel beschouwd, d.w.z. financieele portefeuille, cokesfabrieken, elektrische centrales, enz. Door deze handelwijze kon het verlies tot kleinere verhoudingen teruggebracht worden. Ondanks de toepassing dezer nieuwe berekeningswijze, werden de verliezen evenwel van maand tot maand grooter en zulks tot aan het einde van de bezetting; zij werden geraamd op :

fr 222 miljoen	van 15 Augustus 1941 tot 31 December 1941 (3);
fr 895 »	voor 1942 (3);
fr 1.290 »	voor 1943 (3);
fr 667 »	voor de eerste vijf maanden van 1944 (4).

De toelagen van de Schatkist, waarbij kwamen de door *Cobechar* en *Cobelco* geheven taxen, waren dan ook niet toereikend om zulke zware verliezen te dekken. Zoo de verliezen tijdens de laatste vijf maanden van 1941 door de toelagen van de Schatkist ten beloope van 60 pCt. konden gedekt worden, daalde dit percentage in 1942 evenwel tot 40 pCt.; dank zij de nieuwe maatregelen die op 1 Januari 1943 ingevoerd werden, kon de Kas nagenoeg 50 pCt. der verliezen van 1943 goedmaken; doch de toestand nam een veel ongunstiger verloop in 1944, in weerwil van de gewijzigde methode van berekening der verliezen, zoodat deze laatste tijdens de eerste vier maanden nog slechts ten beloope van ca. 39 pCt. konden gedekt worden.

Volgende verliezen konden niet door de Kas bestreden worden :

1941	fr 88 miljoen
1942	» 536 »
1943	» 651 »
Eerste vier maanden van 1944 »	319 »

Buiten deze steunverleeningen werd de Compensatiekas eveneens belast met de verdeling der pre-

mies voor kleding onder de mijnwerkers. Door tusschenkomst van de Kas, werden door de Schatkist aan de steenkolenmijnen zoowat 130 miljoenen frank voorgeschoten, die zij dienden te gebruiken voor de uitkeering van premies voor kleding. Het betrof hier dus een voorschot dat, dank zij de nieuwe prijsaanpassingen voor huisbrand, geleidelijk zou terugbetaald worden en wel door een verhooging der taxen ingevoerd bij besluit van 29 October 1943 (1).

Ten slotte werd de Compensatiekas in den zomer van 1944 belast met zekere interventies op sociaal gebied.

* * *

In verband met de afnemng der productie, de nagenoeg volledige onderbreking van den invoer en de handhaving van den uitvoer op een vrij hoog peil, werd met ingang van September 1941 besloten, de distributie van huisbrand te rantsoeneeren en de steenkoolvoorziening van de industrie aan een door de Deutsche overheid vastgelegd verdeelingsplan te onderwerpen. Bij het begin van iedere maand maakte deze laatste inderdaad een plan op, waarbij de uit te voeren hoeveelheden en de voor het verbruik in België bestemde quanta, werden vastgesteld. De uitvoer was direct of indirect omzeggens geheel voor de Deutsche oorlogseconomie bestemd en met name voor de Deutsche spoorwegen en oorlogsmarine, de industrie van het Groothertogdom en van den Elzas, de *Société Nationale des Chemins de fer français*, de *Wehrmacht* in Frankrijk en de Fransche industrietakken die voor rekening van den bezetter werkten.

Rekening gehouden met het aan het buitenland geleverde gedeelte onzer productie, alsmede met de afnemng der extractie, mag aangenomen worden dat ongeveer 20 miljoen t voor het binnenlandsche verbruik beschikbaar bleven, dan wanneer, in normalen tijd, de consumptie op 28 miljoen t geraamd werd. Van de hoeveelheid brandstof voorbehouden aan de binnenlandsche markt, nam de *Wehrmacht* nog een zeker deel af; onder de sectoren die het ruimste aandeel kregen in de verdeelingsplannen dienen vermeld : cokesfabrieken, spoorwegen, zware metaalnijverheid en cementfabrieken.

Gedurende de eerste twee bezettingsjaren kon de voorziening van de particulieren onder vrijwel bevredigende voorwaarden geschieden, ook al deden tijdelijke spanningen zich voor, inz. wegens de moeilijke verkeersvoorwaarden bij strenge vorst. Naderhand werden de rantsoenen aanzienlijk ingekrompen. De toestand ging steeds van kwaad tot erger bij zoover dat, in 1944, de meeste kolenbons niet konden gehonoreerd worden en de verdeelingen geschorst werden. In den loop der eerste maanden van 1944 werd het verkeersnet inderdaad nagenoeg onbruikbaar gemaakt door luchtaanvallen en sabotagehandelingen, terwijl ook de steenkoolproductie een drastische inkrimping

(1) C.f. hierboven.

(1) Afwijkende beslissing van het Commissariaat voor Prijzen en Loonen op 31 December 1942, 31 Juli en 31 December 1943 (c.f. hierboven).

(2) Besluiten van 31 December 1942, 30 Juli en 29 October 1943 (c.f. hierboven).

(3) Verliezen berekend naar het vóór 1 Januari 1944 geldende systeem bij de Compensatiekas van de Kolennijverheid.

(4) Verliezen berekend naar het na 1 Januari 1944 geldende stelsel.

vertoonde ten gevolge van de gedeeltelijke stillegging der bedrijvigheid in vele winplaatsen bij gebrek aan stroomlevering, het toenemend verzuim der arbeiders, de ontredde van den arbeid en de ondervoeding. Te dien tijde namen de voorraden op de mijnterreinen, in weerwil van de daling der productie, van week tot week toe.

Onderstaande tabel geeft een duidelijk overzicht van de zeer schrale rantsoenen die sedert het begin der restrictiemaatregelen in September 1941 voor het huishoudelijk verbruik aan een gezin van één tot vier personen, werden bedeed.

Steenkoolrantsoeneering

Tijdvak	Rantsoen toegekend aan een gezin van 1 tot 4 personen (in kg) (1)	Schlamm
1941 October	200	
November	200	
December	150	
1942 Januari	150	
Februari	150	
Maart	150	
April	100	
Mei	—	
Juni	150	
Juli	150	
Augustus	200	
September	200	
October	200	
November	150	125
December	150	125
1943 Januari	100	50
Februari	100	50
Maart	100	50
April	200	125
Mei	200	125
Juni	200	125
Juli	200	125
Augustus	200	125
September	200	125
Staatsblad van 18-9-1943	200	Voorschot op het steenkooljaar 1943-1944.
Staatsblad van 30-4-1944		60
Staatsblad van 30-7-1944		met ingang van 15-5-1944.
1944 Juli	100	
Augustus	100	

(1) Deze hoeveelheden betreffen steenkool of steenkolenbrikketten of 240 kg cokes in plaats van 200 kg steenkool. Op te merken valt dat de rantsoeneering reeds sedert November 1942 tot schlamm werd uitgebreid. In October van het volgende jaar werd zij eveneens op spriet toegepast. Alles samen genomen, werd de verkoop van alle brandstoffen voor huishoudelijk verbruik nl. steenkool, schlamm, cokes, steenkolen- en cokesbrikketten aan regeling onderworpen, waarbij het principe van de verplichte inschrijving van het gezinshoofd werd toegepast.

Daarbij dient beklemtoond dat het hier slechts ging om de rantsoenen waarop de burgerlijke bevolking theoretisch recht had; in feite gaf dit recht niet steeds aanleiding tot een werkelijke distributie.

Het gebrek aan uitheemsche steenkool heeft anderzijds een kwalitatieve wijziging in het Belgische verbruik met zich gebracht. Zoo de Belgische behoeften quantitatief grootendeels door middel van eigen hulpbronnen kunnen gedekt worden, voert ons land evenwel in normalen tijd bepaalde steenkoolsoorten in, met name vette steenkolen, die hier te lande niet in toereikende mate voorhanden zijn. Steenkool die voorheen voor het huishoudelijk verbruik werd aangewend, werd systematisch aan de industrie voorbe-

houden. Wegens het stopzetten van de buitenlandse leveringen van industriekolen en de verplichting een omvangrijk deel harer productie van vette steenkool uit te voeren, was de Belgische huishouding verplicht alle bestaande hulpbronnen aan te spreken.

* * *

Ondanks de wel is waar gedeeltelijke en ontoereikende aanpassing der verkoopprijzen, vertoonden de netto-resultaten der steenkolenmijnen, naarmate de vijandelijkheden voortduurden, een steeds ongunstiger verloop. De balansen wezen overigens duidelijk op den ernst van den toestand. Van 1940 tot 1943 liep het aantal winstgevende maatschappijen en het bedrag van hun winstcijfer aanhoudend terug, terwijl de nadeelige saldi steeds talrijker en grooter werden.

Deze feiten blijken duidelijk uit onderstaande tabel, die de netto-resultaten opgeeft der steenkolenmijnen die den rechtsvorm van naamloze vennootschap hebben aangenomen en in België hun bedrijvigheid uitoefenen.

Netto-resultaten der steenkolenmijnen

Jaar	Aantal verlieslijdende vennootschappen	Verlies (duizenden franken)	Aantal winstgevende vennootschappen	Winst (duizenden franken)
1940.....	8	1.516	61	359.730
1941.....	15	20.238	50	210.035
1942.....	37	60.755	29	41.001
1943.....	51	155.319	14	5.143
1944.....	54	373.435	10	2.111
		611.263		618.110

Deze tabel werd op de volgende wijze opgemaakt: voor de aangegeven kalenderjaren werden als verwezenlijkt beschouwd de resultaten die, in geval van winst, in den loop van het volgende kalenderjaar zouden uitgekeerd worden: b.v. de resultaten vermeld onder het jaar 1942 omvatten de sociale winsten of verliezen der vennootschappen die in 1943 een dividend hebben betaalbaar gesteld of zouden betaalbaar gesteld hebben; deze werkwijze is gewettigd, aangezien op verre na het grootste deel der steenkoolondernemingen hun boekjaar met het kalenderjaar doen samenvallen.

C. — Toestand van September 1944 tot einde 1945

Bij de bevrijding van het grondgebied was de jitrusting onzer mijnen zoo goed als onbeschadigd. Buiten eenige schade aan bovengrondsche inrichtingen of verbindinglijnen met het spoornet, waren de steenkolenmijnen van vernieling gespaard gebleven. De bedrijvigheid in de putten kon dan ook worden voortgezet, zonder dat belangrijke herstellingswerken vereischt waren.

Doch diverse factoren, inz. een zeer scherp tekort aan werkkrachten, waren oorzaak dat het herstel van

de productie op het vooroorlogsche niveau verhinderd werd en het steenkolenprobleem aldus een nieuw aspect kreeg. Eigenlijk zijn de gegevens, zooniet de oplossing van het probleem, vrij eenvoudig. De herneming van de industriele bedrijvigheid in de vroeger bezette landen, bedrijvigheid die wegens de omvangrijke taak van den wederopbouw en -uitrusting tot een buitengewoon hoog peil zou kunnen opgevoerd worden, heeft over de geheele wereld een onevenwichtigheid tusschen het aanbod van en de vraag naar steenkool geschapen, die des te scherper is daar het aanbod sterk terugliep t.o.v. het vooroorlogsche tijdperk. Alle productielanden van steenkool die door Duitschland werden bezet, ondervonden bij de ontginning hunner mijnrijdommen gelijkaardige moeilijkheden waarvan de oorzaak ligt in de ontreding van een economie die door de bezettingsmacht slechts voor eigen voordeel werd geleid. Ook in Groot-Brittannië is het exportoverschot ingekrompen, wegens den omvang der binnenlandsche behoeften voor den wederopbouw en het tekort in de productie veroorzaakt door de vermoeidheid der mijnwerkers na de oorlogsinspanning en door het geringer aantal dezer laatsten. Tot in Mei 1945 kon uiteraard geen beroep gedaan worden op de productie van het belegerde Duitschland, terwijl na de capitulatie bleek dat de voornaamste steenkolenbekkens van dit land, slechts zeer langzaam hun bedrijvigheid zouden kunnen hervatten in verband met de aangerichte vernielingen en de materiele bestaansvoorwaarden der arbeidersbevolking aldaar. De productie der belangrijke Poolse bekkens blijft aan Oost-Europa voorbehouden. Ten slotte, wegens gebrek aan transportmiddelen, werd het geregeld vervoer van het beschikbare brandstofsurplus in de overzeesche landen naar de invoerlanden gehinderd. Wat ons land betreft, hadden verschillende omstandigheden tot gevolg dat onze voorziening tijdens het grootste deel van deze periode, hetzij tot in Juli 1945, uitsluitend op de binnenlandsche productie was aangewezen, terwijl later het beroep op buitenlandschen aanvoer in ieder geval aan beperkingen onderworpen bleef.

De steenkoolproductie was dus van vitaal belang voor de heele volksgemeenschap daar zij rechtstreeks de economische bedrijvigheid van het land bepaalde, van zoodra verbetering intrad in de grondstofvoorziening; wegens het nationaal belang dat de steenkoolsector aldus verkreeg, zou de overheid zich speciaal bekommeren om de herneming van deze bedrijvigheid.

* * *

Voor het geheel der laatste vier maanden van 1944 beliep de *steenkoolwinning* slechts 2.926.000 t; in dit cijfer is de vanzelfsprekend uiterst geringe productie der maanden September en October 1944 begrepen. In December was de productie echter terug opgelopen tot het peil van 1.092.000 t. De maandextractie tijdens de volgende zeven maanden — uitzondering

gemaakt voor de maanden Maart en Juni, toen de toestand ietwat gunstiger was — bleef zich om en bij dit peil bewegen. De steenkoolproductie voor het jaar 1945, groot 15.718.000 t, vertegenwoordigt slechts 54 pCt. van de gemiddelde voortbrenging der jaren 1936-1938 niettegenstaande de uitbreiding der exploitatie in de Kempen en de verlenging van den dagelijkschen arbeidsduur t.o.v. de referentieperiode.

Zoo dit globaal cijfer van 15.718.000 t een weinig bevredigenden toestand weerspiegelt, dient evenwel rekening gehouden met den vooruitgang verwezenlijkt in den loop van het tweede halfjaar, inz. met ingang van de maand September. Voor ieder der laatste drie maanden van 1945 bereikte de productie ongeveer 72 pCt. van het maandgemiddelde der jaren 1936-1938.

Gemiddelde maandproductie in 1945

(tonnen)

Eerste kwartaal	1.143.600
Tweede »	1.081.600
Derde »	1.275.300
Vierde »	1.738.600
(In 1936-1938	2.420.000)

Een onderzoek van de evolutie der gemiddelde productie per extractiedag wijst overigens op een aanhoudende verbetering met ingang van Mei 1945. Zoodaals verder zal blijken is deze verbetering in hoofdzaak te danken aan de versterking van het arbeiderspersoneel.

Gemiddelde productie per extractiedag

(tonnen)

Januari	44.305	Juli	50.672
Februari	47.640	Augustus	52.187
Maart	49.715	September	57.035
April	47.453	October	64.524
Mei	49.439	November	71.336
Juni	50.438	December	74.017

(In 1936-1938 : 101.000 t)

Daar dit laatste vooral in het Kempisch bekken werd aangevuld, ligt de productie — 4.836.000 t — er hooger dan in ieder der vier andere steenkolenbekkens; het aandeel van het Noorderbekken in de voortbrenging van het geheele land belooft 30,7 pCt.; de gezamenlijke Zuiderbekkens brachten slechts 10.880.000 t voort. Het loont wel de moeite deze cijfers even te vergelijken met deze betreffende de oorlogsperiode, opgenomen in de tabellen van blz. 70. De in 1945 genoteerde cijfers bereikten in het Noorderbekken en in de Zuiderbekkens resp. 74 pCt. en 47,2 pCt. van het peil van 1938. Er kan dus vastgesteld worden dat de productievermindering t.o.v. de vooroorlogsche periode veel sterker bleef in de Zuiderbekkens, ook al kon hier een eerste verbetering worden aangestipt, terwijl de resultaten die in de Kempen werden bekomen minder bevredigend zijn dan tijdens de bezetting.

In weerwil van den vooruitgang aan het einde van het jaar, bleef de bevrediging der brandstofbehoeften

deficitair, zulks wegens het feit dat deze vooruitgang zich voordeed op het oogenblik van de seizoensstijging van de vraag naar steenkool; nochtans konden de beschikbare hoeveelheden in den loop van het tweede halfjaar van 1945 dank zij den invoer gelukkig worden opgevoerd.

Van September 1944 tot Juni 1945 kwam slechts zeer weinig vreemde brandstof het land binnen. De statistieken die tot einde April 1945 betrekking hebben op den invoer van België alleen, maken melding van zoowat 157.000 t voor de acht maanden na de bevrijding; deze hoeveelheden omvatten het door de Geallieerden beschikbaar gestelde gedeelte der steenkoolvoorraden die door de Duitschers aangelegd en bij hun aftocht achtergelaten werden, alsmede een onbeduidende hoeveelheid die vaak ingevolge overeenkomsten tot uitwisseling van bepaalde steenkolensoorten, van de nabuurlanden werd bekomen.

Voor de laatste twee kwartalen van het jaar beliep de voor België bestemde invoer evenwel resp. 290.200 t en 1.168.500 t. Het betreft hier de hoeveelheden die ons overeenkomstig de plannen van de *European Coal Organization* (1) werden toegewezen. Voorloopig opgericht in Mei 1945, werd dit internationaal orgaan formeel ingesteld na de onderteekening op 4 Januari 1946 van het desbetreffende accoord. Het omvat de regeeringen van België, Denemarken, Frankrijk, Griekenland, Luxemburg, Nederland, Noorwegen, Turkije, Groot-Britannië, de Vereenigde Staten en Tsjecho-Slowakije; zijn duur is vastgesteld op één jaar, maar kan verlengd worden. Het heeft tot taak zich op de hoogte te houden van de steenkoolproductie en -distributie in Europa en het verdeelingsplan op te maken van het steenkoolsurplus dat uit Duitschland wordt uitgevoerd of door de voortbrengende landen wordt aangeboden.

Nagenoeg de twee derden der leveringen die ons aldus werden toegewezen bestaan uit Duitse steenkool, terwijl het overblijvende derde is samengesteld uit Amerikaansche en in geringe mate uit Engelsche steenkool.

Invoer E.C.O.
(duizenden tonnen)

	3 ^e kwartaal 1945	4 ^e kwartaal 1945	Totaal
Duitsche steenkool . . .	151,2	621,9	773,1
Engelsche steenkool . .	10,2	19	29,2
Amerikaansche steenkool (U. S. A.)	36,5	432,1	468,6
Bruinkoolbriketten (Duitschland)	91,2	106	197,2
Duitsche cokes	7,6	—	7,6
Totaal (in ruwe steenkool)	290,2	1.168,5	1.458,7

Zooals blijkt uit bovenstaande tabel kregen

(1) Meer bepaaldelijk voor de maanden Juli en Augustus gaat het om contingenten toegekend door S.H.A.E.F.

de Duitse leveringen slechts een zekeren omvang omstreeks het einde van het jaar toen de exploitatievoorwaarden in de bekkens van de Ruhr en van Aken gunstiger werden. Anderzijds zijn zekere vertragingen van de werkelijke leveringen t.o.v. de verdeelingsplannen van de E.C.O. te wijten aan momenteele inkrimpingen der vervoermogelijkheden: gebrek aan scheepsruimte of stakingen der Amerikaansche havenarbeiders wat den invoer uit de Vereenigde Staten betreft, schaarschte aan rollend materieel en moeilijkheden van de Rijnvaart met betrekking tot den aanvoer van Duitse steenkool. Doch over het geheel konden de programma's van de E.C.O. worden uitgevoerd.

Zoo de statistische gegevens der tabellen aan het einde van dit hoofdstuk gewag maken van hogere invoercijfers — 1.898.000 t steenkool, cokes en briketten — is zulks te verklaren door het feit dat deze gegevens — welke trouwens geen rekening houden met de leveringen bruinkoolbriketten —, sedert Mei 1945 betrekking hebben op den buitenlandschen handel van de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie en niet op België alleen. Aldus kan de invoer worden opgemerkt van 317.000 t cokes uit Duitschland en Nederland; de vertegenwoordigers van België bij de E.C.O. hebben nu echter verkregen dat de Duitse leveringen uit fijne cokeskolen en vette kolen veeleer dan uit cokes zouden bestaan om aldus aan de cokesfabrieken toe te laten een meer volledige bedrijvigheid te onderhouden en onze economie te laten genieten van de bijproducten verkregen door carbonisatie; in feite bedroeg de cokesinvoer in België slechts eenige duizenden ton en het grootste deel van den aangeteekenden invoer was voor het Groothertogdom bestemd.

Daar de invoer slechts aan het einde van het jaar werkelijk van belang werd, kunnen de in 1945 door de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie ingevoerde hoeveelheden bezwaarlijk met deze van vóór den oorlog, welke aanzienlijk hooger lagen, worden vergeleken; het maandgemiddelde in den loop van het vierde kwartaal benadert evenwel dit van 1939, dat ten anderen eveneens, ingevolge de moeilijkheden van het oogenblik, binnen zekere grenzen beperkt bleef.

Wat den *uitvoer* betreft, zij opgemerkt dat wegens de onbevredigde binnenlandsche behoeften, de leveringen aan het buitenland klaarblijkelijk tot een minimum werden herleid; de geringe hoeveelheden uitgevoerde steenkoolproducten — zoowat 270.000 t — dienden vooral als ruilmiddel: zulks is voornamelijk het geval voor cokes, waarvan onze uitvoer in 1945 — 159.000 t — vooral bestemd was voor Frankrijk, dat ons hiervoor in ruil ijzererts leverde. Bij den uitvoer, in de statistieken vermeld, dienen de brandstofleveringen aan de geallieerde legers gevoegd; dergelijke leveringen, die iedere maand in de verdeelingsplannen der steenkoolproducten werden voorzien, beliepen ca. 340.000 t voor het jaar 1945.

Het cijfer van het *zichtbaar verbruik* voor het jaar 1945 — 17.516.000 t — verliest aan beteekenis wegens het feit dat het voor de eerste vier maanden betrekking heeft op het zichtbaar verbruik van België alleen, terwijl het voor de andere maanden slaat op het zichtbaar verbruik van de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie; daar evenwel de omvang van den buitenlandschen handel van beide landen in den loop van de eerste periode miniem bleef, mag worden aangenomen, dat het cijfer van 17.516.000 t met een zekere benadering het steenkoolverbruik van de Unie tijdens het jaar weergeeft. Dit peil wordt enkel bepaald door de productie- en invoermogelijkheden en hangt geenszins af van de sterkte van de vraag. Zoo het gunstigste deel van het jaar beschouwd wordt, d.w.z. het laatste kwartaal toen de productie reeds een merklijken vooruitgang kende en het invoervolume het vooroorlogsch peil benaderde, kan worden vastgesteld dat het jaarlijksch verbruik, berekend op basis van deze periode, 25.944.000 t zou bedragen; in weerwil van een toeneming van den uitvoer en zekere moeilijkheden bij den invoer bereikte dit cijfer 29.279.000 t in 1939.

Het spreekt vanzelf dat onder dergelijke voorwaarden de *voorraden* tot onbeduidende hoeveelheden moesten slinken; de voorraad steenkool en schlamm die ten tijde van de ontwrichting van het vervoer in 1944 werd aangelegd, werd ruimschoots aangesproken: einde 1945 bedroeg hij nog slechts 300.000 t tegenover 722.000 t bij de bevrijding.

* * *

De carbonisatie van steenkool en de productie van briketten, die in de huidige omstandigheden uitsluitend afhangen van de beschikbare hoeveelheden geschikte brandstof, konden niet in voldoende mate hernemen om aan de vraag te beantwoorden.

Voor het jaar 1945 bereikte de *cokesproductie* zoowat 2.030.000 t, hetzij minder dan de helft van het normaal peil van vóór den oorlog en zelfs minder dan de productie tijdens de oorlogsjaren. Doch eens te meer kan het gezamenlijk cijfer slechts beoordeeld worden in het licht van den buitengewoon ongunstigen toestand in den loop der eerste maanden. Aan de hand van onderstaande tabel zal men zich een juister beeld kunnen vormen over den loop van de productie tijdens het jaar; zij toont aan dat reeds een belangrijke verbetering werd verwezenlijkt. Niettemin werd het gezamenlijk maandelijksche vermogen der batterijen van ons land — zoowat 700.000 t — nog op verre na niet aangewend; de steenkoolcontingenten die aan de cokesproducenten werden toegevoerd, lieten zelfs niet toe een maximale productie van de in bedrijf zijnde batterijen — met een vermogen van ca. 470.000 t — te verzekeren.

T.a.v. de verhouding tusschen het verbruik van vreemde steenkool en het gezamenlijk verbruik, zooals deze blijkt uit de statistische gegevens — nl. 16,2 pCt. —, dient eveneens rekening gehouden met het feit dat

de invoer van Duitse fijne cokeskolen eerst tijdens de allerlaatste maanden werd hernomen.

Gemiddelde maandproductie (duizenden tonnen)

	Cokes	Briketten
Gemiddelde 1936-1938	401,5	142,3
1 ^o kwartaal 1945	93,3	61,3
2 ^o kwartaal 1945	140,6	54,5
3 ^o kwartaal 1945	181,0	54,3
4 ^o kwartaal 1945	261,4	88,5

De *voortbrenging van briketten* tijdens het jaar 1945 bleeft eveneens beneden de helft van de vooroorlogse productie; de inzinking in den loop van het eerste kwartaal was nochtans minder scherp dan voor de cokes; de bedrijvigheid scheen hier dan ook minder snelle vorderingen te maken.

Daar we reeds hierboven de belangrijkste opmerkingen in verband met 's lands buitenlandschen handel in cokes en briketten maakten, achten we het overbodig hierop nog terug te komen.

* * *

Zoo abstractie gemaakt wordt van de technische zijde van het probleem, met name de teekenen van relatieve uitputting in bepaalde steenkolenbeddingen, kan de crisis van de steenkoolproductie vooral aan twee factoren worden toegeschreven: *de getalsterkte van de te werk gestelde arbeidskrachten en hun productiviteit*, weergegeven door de gemiddelde dagproductie per arbeider.

Alvorens eenige nadere bijzonderheden te verstrekken nopens de verschillende aspecten van de netelige kwestie der tewerkstelling in de mijnen, moet de aandacht gevestigd worden op een anderen bijkomstigen factor van tijdelijken aard, die de herneming in de steenkoolnijverheid hinderde en de handhaving of de uitbreiding er van zou kunnen in den weg staan. Bedoeld wordt de schaarschte aan hulpstoffen, vooral mijnhout; er werd op gewezen dat de steenkolenmijnen in dit opzicht reeds onder de bezetting met menige moeilijkheid af te rekenen kregen; de bevrijding van ons land bracht geen enkele verbetering op dit gebied en de voorziening — uiterst onzeker tijdens den winter 1944-1945 — kon in den loop der latere maanden niet definitief verbeterd worden. De exploitatie van de Belgische bosschen — hoewel fel belemmerd tijdens en na het offensief in de Ardennen, alsmede door de strenge weersomstandigheden — voorzag de steenkolenmijnen maandenlang van het onmisbare mijnhout, waarvan onze jaarlijksche invoer vóór den oorlog tot 500.000 m³ beliep. Na het stopzetten der vijandelijkheden kon een betere voorziening verzekerd worden dank zij de exploitatie door militaire boschbouwcompagnieën van sommige aan de grens gelegen Duitse bosschen, en dank zij de herneming van den invoer. Deze laatste bleef echter

beperkt ten gevolge van de wereldschaarschte aan hout en het gebrek aan vervoermiddelen; er deed zich inderdaad een aanzienlijke vertraging voor in de levering van 150.000 t die — overigens onder nadeelige voorwaarden — door de Economische Zending in de Vereenigde Staten werden aangekocht en met ingang van November naar rato van 25.000 t per maand moesten geleverd worden. Van Zweden ontvingen we nauwelijks iets meer dan 25.000 m³. De voorraad mijnhout in de steenkolenmijnen, die van 54.000 m³ einde Januari tot 175.000 m³ begin Augustus kon opgevoerd worden, kromp dan ook in toen de steenkoolextractie toenam en de winter naderde, zoodat hij aan het einde van het jaar nog slechts 140.000 m³ bedroeg. Welnu, de voorraad, noodig voor het voortzetten van een normale bedrijvigheid, wordt geraamd op 375.000 m³.

Maar wij herhalen dat het hoofdprobleem bij de arbeidskrachten ligt.

Gemakshalve zullen we de drie hoofdelementen van het probleem afzonderlijk onderzoeken :

- 1) Het verloop van de ingeschreven arbeidskrachten voor den mijnarbeid;
- 2) Het verloop van het aantal op het werk aanwezige arbeiders;
- 3) De productiviteit van de arbeidskrachten.

1) *Aantal ingeschreven arbeiders.* Wegens de inschrijving van arbeiders die aan wegvoering wilden ontsnappen en de tewerkstelling van Russische krijgsgevangenen, konden de voor de steenkolenmijnen beschikbare arbeidskrachten, in hun geheel gezien, tijdens de bezetting op een relatief stabiel peil gehandhaafd worden. Doch bij de bevrijding verlieten deze twee categorieën gelegenheidsarbeiders de mijn, evenals een aantal beroepsmijnwerkers, die aangetrokken werden door de hoge loonen uitbetaald door de Geallieerden. Anderdeels werd de aanwerving van nieuwe werklieden steeds meer bemoeilijkt door den afkeer — steunend op psychologische motieven — van de arbeidersbevolking voor het beroep van mijnwerker; reeds vóór het laatste conflict voorzag de steenkoolindustrie in het gebrek aan Belgische arbeidskrachten door een ruim beroep te doen op vreemde arbeiders.

Aantal ingeschreven arbeiders

1939 (maandgemiddelde)	143.800	1945 einde Januari . . .	106.800
1940 " "	134.800	" Februari . . .	107.500
1941 " "	141.700	" Maart . . .	106.700
1942 " "	140.100	" April . . .	105.300
1943 " "	145.900	" Mei . . .	107.200
1944 (eerste 8 maanden)	138.000	" Juni . . .	109.800
einde September . . .	117.500	" Juli . . .	114.300
einde October . . .	110.100	" Augustus . . .	120.100
einde November . . .	108.300	" September . . .	133.800
einde December . . .	105.600	" October . . .	144.100
		" November . . .	154.100
		" December . . .	157.600

De vermindering van het aantal ingeschreven arbeiders hield omzeggens ononderbroken aan van September 1944 tot April 1945. Aan het einde van laatst-

genoemde maand telde men nog slechts 105.300 ingeschreven arbeiders tegen een gemiddelde van 143.800 in 1939; deze teruggang van de arbeidskrachten betrof dan nog haast uitsluitend de categorie der ondergrondse arbeiders — vooral der houwers — zoodat hun aantal einde April 1945 teruggelopen was tot 65.600 tegen gemiddeld 99.500 in 1939.

Wegens den omvang van de crisis zag de overheid zich genoodzaakt in te grijpen daar de steenkoolnijverheid niet bij machte was met eigen middelen de crisis te boven te komen. Ten aanzien van de nationale arbeidskrachten streefde zij er naar eenzijdig, voorloopig het risico van een toenemende verschuiving naar andere sectoren uit te schakelen en anderzijds, door het aanbieden van materiele voordeelen nieuwe elementen naar de mijn te lokken. Eerstgenoemd streven ligt ten grondslag aan de besluiten van 12, 13, 14 en 15 April 1945, waarbij het principe van de burgerlijke mobilisatie van personen en ondernemingen werd ingevoerd; het laatste besluit voorzag de toepassing van dezen maatregel op de steenkolenmijnen en de brikettenfabrieken en derhalve ook de verplichte handhaving der arbeiders in deze bedrijven, alsmede de herinschakeling van die werkkrachten die er sedert 10 September 1944 op een of ander tijdstip waren te werk gesteld geweest.

Anderzijds kent een geheel van beschikkingen (besluiten van 14 April 1945), gemeenlijk het « statuut van den mijnwerker » geheeten, aan de arbeiders der steenkolenmijnen verschillende voordeelen toe, waarvan de voornaamste zijn : toekenning door den Nationalen Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheidsverzekering van een premie van fr 2.000 aan de werklozen uit andere bedrijfstakken, die zich voor den ondergrondse arbeid in de mijnen laten aanwerven; verplichting de beslissingen van de Gemengde Mijncommissie inzake het bedrag der vergoedingen en de arbeidsvoorwaarden te eerbiedigen; verleenning aan de ondergrondse mijnarbeiders van een uitstel voor oproeping of wederoproeping onder de wapens, waarbij ze in het eerste geval van alle militaire verplichtingen vrijgesteld worden indien ze hun beroep blijven uitoefenen tot den ouderdom van acht en twintig jaar; toestaan van leeningen tegen lage rente aan de mijnwerkers met het oog op den aankoop of den bouw van een woning; toekenning aan de ondergrondse arbeiders van een bijkomend betaald verlof van ten hoogste twaalf dagen en berekend in functie van hun stiptheid. Aan dezelfde zorg beantwoordde eveneens de wijziging van het régime der mijnwerkerspensioenen, afgekondigd door de besluiten van 8 Mei 1945 en 21 September 1945. Daarenboven werden aan de mijnwerkers buiten de bijrantsoenen waarop ze als zware arbeiders recht hadden, nog extra-bijrantsoenen toegekend.

De openbare machten hebben hun actie niet beperkt tot het aanwerven van Belgische arbeidskrachten; ten einde de moeilijkheden op te lossen werd andermaal een beroep gedaan op vreemde

arbeiders, inzonderheid op de in Duitschland vertoevende Poolsche onderdanen die verkozen niet naar hun land terug te keeren, alsmede op Italiaansche en Joegoslavische arbeidskrachten. In de toen heersche omstandigheden onderging de effectieve tewerkstelling van deze vreemde arbeiders een zekere vertraging, daar eerst voorzien moest worden in de huisvesting en de huishoudelijke uitrusting van de arbeidersgezinnen. Overigens, voor de meeste vreemde landen die vóór den oorlog in de Belgische steenkolenmijnen een afzetgebied vonden voor het overschot van hun arbeidersbevolking, stelt zich thans eveneens het probleem van den wederopbouw; ze aarzelen dan ook om hun onderhoorigen te laten uitwijken of stellen als voorwaarde aan hun vertrek, de levering van Belgische steenkool.

Zoo abstractie gemaakt wordt van de 44.900 Duitse krijgsgevangenen die in het gezamenlijk aantal ingeschreven arbeiders — 157.600 aan het einde van 1945 — zijn opgenomen, toont een vergelijking van den huidige toestand met dezen per einde April t.a.v. de getalsterkte van iedere categorie vrije arbeiders aan, dat de arbeiderskringen nog steeds afkeerig staan voor het houwwerk en dat de verhooging van het aantal vrije arbeidskrachten — ten anderen weinig belangrijk : zoowat 7.300 arbeiders — ten beloope van meer dan 45 pCt. voor rekening komt van de categorie der bovengrondsche arbeiders.

Ingeschreven vrije arbeidskrachten

	Houwers	Ondergrondsche arbeiders (andere dan houwers)	Bovengrondsche arbeiders	Totaal
Einde April 1945	11.800	53.800	39.700	105.300
Einde December 1945 ...	11.900	57.700	43.000	112.600

Te gelijker tijd met de aanwerving van vrije arbeiders, deed de overheid ook stappen bij de Geallieerden ten einde de tewerkstelling van Duitse krijgsgevangenen te verkrijgen. Met ingang van Mei werden deze verplichte arbeiders geleidelijk naar de steenkolenmijnen gebracht daar het noodzakelijk was te voorzien in den aanbouw, de inrichting en de bewaking van de kampen. Einde Juni werkten 4.000 Duitschers in onze mijnen, einde September 25.000 en einde December 45.000.

Ten einde het numeriek onevenwicht tusschen de verschillende categorieën van arbeidskrachten te verhelpen, werden deze krijgsgevangenen vooral met ondergrondsche en afbouwwerk belast : de 45.000 ingeschreven Duitschers per einde 1945 bestonden uit 12.200 houwers en 32.800 ondergrondsche arbeiders van andere categorieën. Het grootste deel van deze verplichte arbeiders werd in het Kempisch bekken te werk gesteld, daar de meer gunstige exploitatievoorwaarden der steenkoollagen aldaar de aanwending van deze bijkomende arbeidskrachten meer productief maakten.

Zoo rekening gehouden wordt met de Duitse krijgsgevangenen — welke trouwens slechts een tijdelijk hulpmiddel vormen — is het aantal ingeschreven arbeidskrachten per einde December 1945, zegge 157.600 eenheden, hooger dan tijdens ieder der laatste negen jaren; deze quantitative stijging had vooral betrekking op de categorie der ondergrondsche arbeiders (114.500 eenheden).

2) *Aantal op het werk aanwezige arbeiders per extractiedag.* Het aantal ingeschreven arbeiders in de steenkolenmijnen is een louter theoretisch gegeven; het extractievolume is inderdaad afhankelijk van het aantal werkelijk aan den arbeid zijnde arbeiders.

We wezen er op dat het aantal aanwezige arbeiders tijdens de bezetting terugliep, vooral gedurende de eerste acht maanden van 1944. Na een verdere daling ten tijde van de Septembergebeurtenissen van genoemd jaar, nam het gemiddeld aantal aanwezigen per extractiedag opnieuw toe om in December 1944 iets minder dan 90.000 eenheden te bereiken; het bleef op dit peil tot in Juni 1945, waarna het in den loop van het tweede halfjaar aanhoudend steeg. Nochtans werd pas in September, toen 106.300 arbeiders aanwezig waren, het gemiddeld niveau der eerste acht maanden van 1944 overschreden; tijdens de maanden November-December bereikte het aantal arbeiders aan het werk eindelijk het peil van de laatste vooroorlogsche jaren en ontstond er opnieuw een numeriek evenwicht tusschen de verschillende arbeiderscategorieën. De 131.300 mijnarbeiders aan het werk in December 1945 omvatten 19.400 houwers, 74.200 andere ondergrondsche arbeiders en 37.700 bovengrondsche arbeiders.

Het aantal aanwezige arbeiders hangt inderdaad af van twee factoren : het aantal ingeschreven arbeiders — waarvan het verloop reeds nagegaan werd — en hun stiptheid. Afwezigheid der mijnwerkers — al dan niet gemotiveerd — kwam vaker voor dan vóór den oorlog. Tijdens de eerste maanden na de bevrijding nam het percentage verloren arbeidsdagen toe ten gevolge van de schaarschte aan verkeersmiddelen voor de arbeiders, de Duitse bombardementen en soms de vertraging der werkzaamheden te wijten aan het plaatselijk gebrek aan mijnhout. De viering der overwinningsfeesten en het aanbreken van de periode der betaalde verlofdagen hebben in den loop der volgende maanden het aantal aanwezige arbeiders doen dalen. Tijdens de laatste maanden van het jaar — uitzondering gemaakt voor de feestdagen van December — was het verzuim geringer, uit hoofde van de regelmatige aanwezigheid der Duitse krijgsgevangenen, wien het natuurlijk niet toegelaten was zonder reden afwezig te blijven. Desondanks was de stiptheid minder bevredigend dan vóór den oorlog. Daarenboven gingen sedert de bevrijding tal van werkdagen verloren ten gevolge van werkstakingen. Reeds in 1944 braken stakingen uit in de Zuiderbek-

kens voor betere ravitailleering en loonsverhooging. In Januari en Februari ontstonden in de steenkolenbekkens opnieuw sociale conflicten, om verschillende eischen steun bij te zetten : ze betroffen de toekenning van een premie van fr 2.000 aan de nieuwe mijnwerkers, de wederindienstneming van afgedankte syndicale afgevaardigden, de hoeveelheid en den prijs der aan de mijnwerkers uitgedeelde steenkool, den omvang der voordeelen in natura. De stakingen van April en Mei waren meer uitgebreid; nogmaals werd vooral het Zuiderbekken getroffen; de arbeiders teekenden verzet aan tegen de ontoereikende loonen en pensioenen en tegen de maatregelen van burgerlijke mobilisatie. In November duurde de staking nauwelijks iets meer dan één dag; zij ontstond in het bekken van Charleroi; de stakers eischten de toekenning van een maandelijksche premie van fr 500 aan de gepensionneerden.

**Aantal werkloosheidsdagen in pCt.
van het aantal dagen
waarop kon gewerkt worden in 1945**

	Totaal	Waarvan :	
		Wegens stakingen	Wegens niet gemotiveerde afwezigheid
Januari	24,9	6,4	5,5
Februari	19,8	5,0	4,4
Maart	15,7	0,9	4,3
April	23,6	8,0	4,8
Mei	28,4	12,3	4,7
Juni	16,6	1,0	4,7
Juli	23,3	0,5	4,5
Augustus	20,9	0,5	4,5
September	15,3	0,1	4,3
October	13,9	0,4	3,8
November	13,2	1,4	2,9
December	15,0	0,2	4,3

Naast deze bewegingen ontstonden, vooral bij het begin van het jaar meer beperkte conflicten, zgn. « wilde » stakingen om de meest diverse redenen, soms van politieke aard.

De arbeidsgeschillen vormen ongetwijfeld geen nieuw verschijnsel in de steenkoolnijverheid doch daar het grensnut der gewonnen steenkool aanzienlijk was, werd het productieverlies ten gevolge van de stakingen sterker gevoeld.

Het gemiddeld aantal extractiedagen voor het gansche jaar — 284,6 — lag niet veel lager in 1945 dan in 1939 : 289 dagen. Het bleef klaarblijkelijk beneden het maximum dat tijdens de bezetting bereikt werd — 324,8 dagen in 1943 — aangezien de zondagarbeid werd afgeschaft.

3) *Arbeidsproductiviteit.* De vermindering van het aantal werkende arbeiders volstaat niet om de productieinzinking te verklaren, te meer daar het te werk gesteld arbeiderspersoneel aan het einde van het jaar, even talrijk was als vóór den oorlog, terwijl de productie slechts 70 pCt. bedroeg van deze van 1939.

De gemiddelde productie per arbeider en per aan-

wezigheidsdag is derhalve een element waarmede dient rekening te worden gehouden.

In dit verband moet een essentieel onderscheid worden gemaakt tusschen de twee factoren die de gezamenlijke productiviteit bepalen; inderdaad, deze laatste hangt niet alleen af van de waarde van het arbeiderspersoneel, maar ook van de verhouding tusschen de verschillende categorieën arbeiders : afbouwers, andere ondergrondse arbeiders, bovengrondse arbeiders.

Vóór den oorlog schommelde de productie per arbeider en per aanwezigheidsdag om en bij de 780 kg. We zagen hierboven, hoe ze tijdens de bezetting slonk tot 485 kg gedurende de eerste acht maanden van 1944 en welke de oorzaken waren van deze inzinking. In Maart 1945 trad een verbetering in toen ze 507 kg bereikte; in den loop der latere maanden bleef ze omzeggens op ditzelfde peil en schommelde tusschen 515 en 545 kg.

Nochtans kon tot in Mei-Juni — voor sommige bekens tot in Juli — een tendens tot terugkeer naar een normale productiviteit bij de houweraars worden vastgesteld, naarmate de invloed afnam van de ongunstige factoren — o.m. de ondervoeding — die zich vroeger lieten gelden. In Mei 1945 bereikte de dagproductie van een houwer 5.389 kg voor het gansche land tegen 5.659 kg vóór den oorlog; de afwijking vloeide voort uit de minder dan normale productiviteit van de Kempische houweraars. De stagnatie van de gezamenlijke productiviteit tijdens deze periode diende dan ook toegeschreven aan de schaarschte aan arbeiders en afbouwers.

In den loop der latere maanden bracht de inschakeling van Duitsche krijgsgevangenen in de mijnen een daling teweeg van de productiviteit der houweraars; zoo de gevolgen van de gebrekkige verdeling der arbeidskrachten over de verschillende categorieën arbeiders zich niet meer deden gevoelen, dient de oorzaak van de ontoereikende algemeene productiviteit derhalve gezocht in de middelmatigheid van de nieuwe arbeidskrachten. Inderdaad, in weerwil van een eerste verbetering dank zij de geleidelijke training der Duitsche krijgsgevangenen, bedroeg hun productiviteit als houweraars nog altijd slechts 2.300 kg in December 1945, terwijl de gemiddelde dagproductie der Belgische houweraars te dien tijde — 5.690 kg — gelijk was aan deze van vóór den oorlog. De geringe productiviteit der Duitschers is trouwens niet alleen toe te schrijven aan hun gebrek aan scholing maar ook, hoewel in mindere mate, aan de slechte kwaliteit van hun uitrusting waarin de steenkoolmijnen moesten voorzien, alhoewel alle nieuw materieel ontbrak.

* * *

We zagen dat vóór den oorlog de loonen geregeld waren door een overeenkomst waarbij in principe de loonen der mijnwerkers varieerden in functie der schommelingen van het indexcijfer der kleinhandels-

prijzen. Tijdens de bezetting werd de toepassing van deze overeenkomst geschorst door de Duitse beschikkingen volgens dewelke de loonen geblokkeerd werden, hetgeen echter ten deele gecorrigeerd werd door de toekenning van premies en vergoedingen. Daar de berekening van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen achterwege bleef kon bedoelde overeenkomst na de bevrijding niet terug toegepast worden.

De afschaffing van de tijdens de bezetting toegekende premies alsmede van den zondagarbeid veroorzaakte een merkelijke daling van de gezamenlijke vergoedingen der mijnarbeiders.

Doch eensdeels ingevolge de vaststelling der nieuwe wisselkoerspariteit en de daaruit voortvloeiende aanpassing der officieele Belgische prijzen, en anderdeels onder den druk der eischen van de mijnwerkerskringen welke hun verminderde koopkracht — wegens de gestegen kosten van levensonderhoud — gedeeltelijk wilden zien herstellen, werden achtereenvolgende verhoogingen der mijnwerkersloonen toegestaan. De beslissing van algemeene draagwijdte van de Nationale Arbeidsconferentie om de loonen van 1940 met 60 pCt. te verhoogen — van kracht geworden op 1 September 1944 — vormde de eerste aanpassing die door de Nationale Gemengde Mijncommissie werd aangenomen. Op 7 April werd door deze laatste een nieuwe verhoging der barema's met ingang van 1 April 1945 toegekend en wel ten beloope van 24 pCt. voor de ondergrondse en 7,5 pCt. voor de bovengrondse arbeiders. Ten slotte werd bij de beslissing van de Nationale Arbeidsconferentie op 30 Juli 1945, uitgevoerd door de Nationale Gemengde Mijncommissie met ingang van 29 Juli 1945, andermaal een loonsvermeerdering van fr 20 per dag voor de ondergrondse en fr 15 voor de bovengrondse werkkrachten verleend. Anderzijds werden minimum-tarieven vastgesteld; na verschillende aanpassingen beliepen deze, met ingang van Juli 1945, voor den ondergrondse arbeid fr 110 per dag voor de ongeschoolde en fr 132 per dag voor de geschoolde arbeiders, terwijl ze voor den bovengrondse arbeid resp. fr 90 en fr 101 per dag bedroegen; de minima voor de jongere arbeiders (één en twintig jaar en minder) werden vastgelegd in een degressief barema dat naar den leeftijd werd opgemaakt en berekend was in pCt. van het minimum-loon voorzien voor de 21-jarige arbeiders, hetzij het minimum voor ongeschoolde volwassen arbeiders. Sedert 2 December 1945 werd het minimum voor ongeschoolde bovengrondse arbeiders verhoogd tot fr 96 en dit voor geschoolde bovengrondse arbeiders tot fr 110.

Deze achtereenvolgende verhoogingen, alsmede de vaststelling van loonminima, hebben het gemiddeld dagloon der mijnwerkers gebracht op fr 104,58 in Juni 1945, fr 123,41 in September en fr 128,03 in December; met inachtneming van de schommelingen in den arbeidstijd, bedroeg het indexcijfer van het

gemiddeld dagloon op deze verschillende tijdstippen 235, 277 en 287,5 t.o.v. het overeenkomstig gemiddelde der jaren 1936-1938. Er zij aan herinnerd dat dit indexcijfer 119,5 bedroeg in Maart 1940.

De mijnarbeiders genieten anderzijds van voordeelen die voortvloeien uit de toepassing der sociale wetten of der collectieve overeenkomsten tusschen werkgevers en loontrekkenden. We zagen hierboven (zie blz. 74) welke deze sociale voordeelen waren aan het einde van de bezetting.

Sommige dezer voordeelen door de bezettende macht ingevoerd — in onderhavig geval de toekenning van diverse premies — werden afgeschaft. Doch nieuwe wettelijke bepalingen kenden aan de mijnarbeiders bijkomende sociale voordeelen toe.

De maatschappelijke zekerheid der mijnwerkers en gelijkgestelden, waarop de besluitwet van 28 December 1944 houdende organisatie van de maatschappelijke zekerheid van de werknemers in het algemeen niet toepasselijk is, werd voorzien in de besluitwet van 10 Januari 1945 (1). Deze besluitwet is veeleer als een kaderwet te beschouwen: zij geeft de algemeene regels aan terwijl latere besluiten de toepassing er van zullen omschrijven. Door het nieuwe systeem wordt niets gewijzigd aan de bestaande wetten inzake ouderdomspensioenen, invaliditeitspensioenen, gezinsvergoedingen en betaalde verlofdagen; de nieuwigheid ligt hierin dat een régime van verplichte ziekteverzekering wordt ingevoerd. De gezamenlijke bijdragen te storten aan het Nationaal Pensioenfonds voor Mijnwerkers werden gebracht op 8 pCt. der loonen voor de arbeiders en op 17,5 pCt. der loonen voor de werkgevers.

De verbeteringen voorzien in voorgaand besluit werden uitgewerkt in de besluitwet van 8 Mei 1945 wat de ouderdoms-, overlevings- en invaliditeitspensioenen betreft (2). Ze houdt wijziging der bepalingen van de besluitwet van 25 Augustus 1937 en der latere beschikkingen betreffende het régime der pensioenen van de mijnwerkers. We zullen geen gedetailleerd onderzoek aan deze nieuwe bepalingen wijden. Er moge enkel worden op gewezen dat ze, merkelijke verbeteringen voorzien, vooral ten gunste van de ondergrondse arbeiders en dat ze de werknemers bevoordeelen naar den duur hunner tewerkstelling in de steenkolenmijnen; de voornaamste hervorming ligt hierin dat de ondergrondse mijnwerkers van hun pensioen zullen kunnen genieten zoodra ze dertig jaren dienst tellen, en zulks ongeacht hun leeftijd. De aan het Nationaal Pensioenfonds te storten verzekeringsbijdragen worden voor alle verzerden vastgesteld op 25,5 pCt. der loonen, hetzij 8 pCt. ten laste der arbeiders en 17,5 pCt. ten laste der werkgevers; voor de ondergrondse arbeiders beloopt ze 29,5 pCt. der loonen, hetzij 8 pCt. ten laste der arbeiders en 21,5 pCt. ten laste der werkge-

(1) Staatsblad van 1 Februari 1945, blz. 513.

(2) Staatsblad van 10-11-12 Mei 1945, blz. 2989.

vers. Dit verschil van 4 pCt. moest dienen om den last te dekken der bijkomstige verlofdagen die aan de ondergrondse arbeiders verleend worden.

Bij besluit van 21 September 1945 (1) wordt het systeem der pensioenen aangevuld en verbeterd en wordt het voordeel van het besluit van 8 Mei 1945 uitgebreid tot de vreemde arbeidskrachten.

Dit geheel van wettelijke bepalingen inzake sociale verzekering werd ongetwijfeld ingegeven door een oprecht streven naar socialen vooruitgang; het beantwoordde echter eveneens aan de bezorgdheid om het aantal mijnwerkers te vermeerderen. Er zij ook herinnerd aan de besluiten van 14 April 1945 waarbij hetzelfde doel werd nagestreefd. De wijziging van het régime der pensioenen heeft nochtans in zekere mate tot een tegenovergesteld resultaat geleid, daar door deze nieuwe beschikkingen tal van arbeiders gerechtigd werden om op pensioen gesteld te worden.

Wat er ook van zij, de wettelijke bepalingen waarvan we de hoofdpunten bondig hebben uiteengezet, hadden tot gevolg de sociale lasten der steenkolenmijnen t.o.v. de vooroorlogse periode te verzwaren. In Juli 1945 bedroegen ze 29,96 pCt. der loonen, hetzij 24,37 pCt. voor de wettelijke lasten, 4,33 pCt. voor de conventionele lasten (steenkoolleveringen) en 1,26 pCt. voor de diverse lasten, dan wanneer ze vóór den oorlog 22,15 pCt. van de loonen beliepen.

Met een zekere benadering — en onder voorbehoud van een latere nauwkeurige bepaling — kan dus geraamd worden dat de directe en indirecte uitgaven voor de arbeidskrachten per dag en per man aan het einde van 1945 het indexcijfer 280,5 t.o.v. het peil van September 1939 bereikt hadden.

* * *

Daar de uitgaven voor arbeidskrachten meer dan de helft van den kostprijs der ontgonnen steenkool vertegenwoordigden, daar een ernstige stijging in de prijzen der hulpmaterialen ingetreden was en daar ten slotte wegens de inkrimping van het extractievolume een grooter bedrag aan vaste kosten op den kostprijs per eenheid drukte, bleven de productiekosten van de steenkoolnijverheid in 1945 op een merkelijk hooger peil gehandhaafd dan vóór den oorlog.

Geraamd wordt dat de gemiddelde kostprijs in Juni 1945 *fr* 457,63 per ton bedroeg, hetzij voor ieder der navolgende bestanddeelen :

Loonen	<i>fr</i>	191,81
Sociale lasten	»	57,54
Voorzieningsuitgaven	»	130,49
Algemeene onkosten	»	32,31
Financieele lasten	»	5,48
Afschrijving	»	40,—

De in Augustus 1945 van kracht geworden loons-

verhoging veroorzaakte een nieuwe stijging van den kostprijs, waardoor hij om en bij de *fr* 500 kwam te liggen. Naderhand droeg de uitbreiding van de productie in den loop van het laatste kwartaal er toe bij, om den druk der vaste kosten te verminderen daar deze over een grooter aantal voortgebrachte eenheden verdeeld werden; in December 1945 lag de kostprijs niet meer boven de *fr* 470.

Anderzijds lagen de verkoopprijzen der steenkoolproducten in 1945 op de binnenlandsche markt van de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie — zooals zij door het Ministerie van Economische Zaken in overeenstemming met de algemeene prijspolitiek van de regeering werden vastgesteld (1) — beneden het peil van de kostprijzen.

Bij besluit van 27 September 1944 werden de maxima voor iedere steenkoolkwaliteit derwijze vastgesteld dat de gemiddelde prijs — rekening gehouden met het verkoopvolume voor iedere soort — *fr* 320 per ton beliep, hetzij iets meer dan het dubbel van den prijs van 1939. In feite overtrof de werkelijke gemiddelde prijs niet *fr* 308. Het besluit van 12 Maart 1945 wilde dan ook aan dit bezwaar tegemoet komen door een herziening der barema's; desondanks steeg de gemiddelde verkoopprijs niet in de verwachte verhoudingen : in Juni 1945 bedroeg hij *fr* 312,40.

In zijn eerste verslag aan de Regeering deed de Voorzitter van de Centrale Prijsregelende Commissie opmerken « dat het uiterst gevaarlijk zou zijn de steenkoolprijzen die reeds het gewenschte gemiddelde peil te boven gaan, te wijzigen zoolang de algemeene wederaanpassing der prijzen niet doorgevoerd is ».

De stelling die door de ondernemers van de steenkoolnijverheid verdedigd wordt, klinkt natuurlijk heelmaal anders : ze eischen het recht op om voor hun producten prijzen aan te rekenen gelijk aan deze op de wereldmarkt, d.w.z. noteeringen die de Belgische verbruikers zouden betalen zoo de buitenlandse leveraars ze voorzagen tegen prijzen waarbij hun volledige kostprijzen, dus met inbegrip van afschrijving en kapitaalrente, gedekt worden. Het spreekt vanzelf dat deze laatste precisering de hypothese van een gelijkstelling met vreemde dumpingprijzen uitsluit.

Rekening gehouden met dit voorbehoud, lijkt de opvatting der ondernemers in de steenkoolnijverheid wel voor betwisting vatbaar. Vooreerst om een principiele reden : de internationale steenkoolhandel

(1) Bij besluit van 27 September 1944 wordt de verkoopprijs op de binnenlandsche markt van de steenkolen af-mijn en van de steenkolenbriketten vastgesteld.

De besluiten van 28 October 1944 bepalen de maximum-prijzen van steenkool, steenkolenbriketten en cokes die aan de groot-handelaars en de kleinhandelaars moeten betaald worden.

Het besluit van 13 Januari 1945 bepaalt de maximum-prijzen der cokes af-cokesfabriek met ingang van 1 September 1944.

Het besluit van 31 Januari 1945 houdt wijziging van het besluit van 28 October 1944 en legt de marges vast voor den kleinhandel in huishoudelijke steenkool, steenkolenbriketten, cokes en schlamm.

Het besluit van 12 Maart 1945 houdt wijziging van het besluit van 27 September 1944.

Het besluit van 1 Juli 1945 houdt vaststelling der prijzen van bruinkoolbriketten.

(1) *Staatsblad* van 1 November 1945, blz. 7344.

draagt essentieel een complementair karakter, zoodat de internationale steenkoolprijs uiterst gevoelig is aan de conjunctuurbewegingen; deze instabiliteit wordt nog vermeerderd door de inelasticiteit van het aanbod. Het verslag van de Commissie Van Durme dd. April 1938 herinnerde er aan dat de ondernemers in de steenkoolnijverheid tijdens de depressiejaren dit karakter van den wereldhandel niet zonder reden inriepen; de verslaggevers meenden dat de toestand op de internationale markt in geen geval tot richtlijn mocht dienen voor de Belgische steenkoolpolitiek.

Bovendien zou het standpunt der ondernemers volgende praktische gevolgen hebben: in feite zouden de Belgische verbruikers voor de binnenlandsche brandstof een prijs moeten betalen gelijk aan den prijs die de Britsche verbruikers voor hun nationale brandstof betalen (want in hun redeneering houden de steenkoolkringen, bij gebrek aan een internationale steenkoolmarkt, slechts rekening met de Engelse prijzen) *vermeerderd* met de vervoerkosten der brandstoffen uit Groot-Brittannië tot op de Belgische markt. Het begrip « *prijs* » aldus opgevat bepaalt het *coal-point* voor invoer en niet den theoretischen wereldprijs van steenkool. In het geval der steenkool — stapelproduct met geringe specifieke waarde — zou het kunnen gebeuren dat de vrachtprijs begrepen in het *coal-point* voor invoer denzelfden terugslag heeft als een invoerrecht, zulks vooral wegens de huidige stijging van de vervoerkosten (voor Groot-Brittannië vertegenwoordigen ze één vijfde van het *coal-point* voor invoer).

Uit dit alles blijkt, welke risico's deze formule met zich zou brengen voor de groote brandstofverbruikers, met name onze verwerkende nijverheidstakken en zelfs, gelet op het fundamenteel karakter van den steenkoolprijs, voor gansch de industriële bedrijvigheid van het land. Er moge worden aan herinnerd dat het aandeel van den steenkoolprijs in de industriële kostprijzen voor de jaren 1937-1938 geraamd werd op 30 pCt. voor de ijzer- en staalnijverheid, 25 pCt. voor de cementfabrieken, 23 pCt. voor de electriciteitsvoortbrenging, 16 pCt. voor de zink-industrieën, 11 pCt. voor de papierfabrieken, 9 pCt. voor de glasfabrieken. Hieruit volgt dat de politiek inzake steenkoolprijs vooral soepel dient te zijn en niet automatisch mag bepaald worden naar vooraf vastgestelde criteria; eigenlijk dient er rekening mee te worden gehouden dat dit prijspeil niet alleen de steenkoolnijverheid — een zeer belangrijken economischen sector — maar eveneens, direct of indirect, de gansche nationale economie aanbelangt. Zoo de verhoudingen in de economische evolutie zich derwijze voordoen dat deze twee factoren uiteenlopend zijn bij de keuze van een middenweg, dan zal het algemeen belang op langen termijn bepalen welk van de twee aspecten van de steenkoolnijverheid 's lands economische politiek beheerscht.

Zooals reeds eerder gezegd, heeft de overheid sedert de bevrijding vastgehouden aan het beginsel

van een relatieve prijsblokkeering op een peil dat niet kan worden gehandhaafd wanneer meer normale toestanden in de economische bedrijvigheid zullen teruggekeerd zijn. De prijzen liggen beneden den kostprijs. Daar evenwel dit offer gebracht door de steenkoolconomie, de belangen van de geheele gemeenschap dient, heeft de overheid het tijdens de bezetting ingevoerde principe van subsidieverleening in stand gehouden, zoodat de last der aan de verbruikers toegekende voordeelen gedeeltelijk op deze gemeenschap wordt afgewenteld. Slechts gedeeltelijk, daar de uitgekeerde toelagen niet toereikend zijn om het verlies of de winstderving, voortvloeiend uit de toepassing van het prijzenstelsel, te dekken.

Voor de periode gaande van 1 September 1944 tot 31 Maart 1945, bedroegen de gezamenlijke Schatkist-toelagen *fr* 674.794.000. Daarin zijn begrepen:

1) een forfaitair bedrag dat aanvankelijk uitgekeerd werd om het verschil tusschen den gemiddelden prijs van *fr* 320, door de Regeering vastgesteld, en den door de ondernemers voorgestelden prijs te dekken; dit bedrag werd berekend op een maandproductie van 1 millioen ton. Bedoelde forfaitaire toelagen beliepen *fr* 70 millioen voor ieder der laatste vier maanden van 1944 en *fr* 85 millioen voor elke der volgende drie maanden;

2) subsidiën per geproduceerde ton: a) een eerste toelage van *fr* 12 per ton voor de periode ingaande op 1 September 1944 en eindigend op 28 Februari 1945 voor een gezamenlijk bedrag van *fr* 60.416.000, ter compensatie van het bijkomende verlies voortvloeiend uit het feit dat in het barema der verkoopprijzen van steenkool vóór zijn aanpassing op 1 Maart 1945, de werkelijke gemiddelde prijs *fr* 308 en niet *fr* 320 beliep; b) een tweede toelage van *fr* 32 per ton voor de periode ingaande op 29 Januari 1945 en eindigend op 31 Maart 1945, voor een gezamenlijk bedrag van *fr* 79.378.000 ten gevolge van de inwerkingtreding der beslissingen van de Nationale Gemengde Mijncommissie op 29 Januari, waarbij de minimum-loonen der ondergrondsche arbeiders en het barema der jonge arbeiders verhoogd werden.

Daar de Compensatiekas afgeschaft was, werden deze subsidieverleeningen overgemaakt aan de *Fédération des Associations charbonnières de Belgique* en verdeeld onder de steenkoolondernemingen naar rato van hun productie wanneer het ging om subsidiën per geproduceerde ton, terwijl voor de forfaitaire toelagen, de sedert 1 Januari 1944 geldende formule werd toegepast. Er weze aan herinnerd dat deze formule, die hierboven reeds werd uiteengezet, een verdeling voorzag die evenredig was aan de werkelijke verliezen, rekening gehouden met de geheele bedrijvigheid van de steenkoolondernemingen.

De modaliteiten van het subsidiestelsel zouden einde Maart worden herzien. In feite werd, wegens het uitblijven van een overeenkomst over de berekeningswijze der subsidiën, met ingang van dezen

datum een maandelijksch forfaitair bedrag van fr 100 miljoen door de Schatkist aan de steenkool-ondernemingen uitgekeerd. Intusschen werd naar een formule gezocht die aan de betrokkenen bevrediging zou schenken en die een stelsel van subsidieverleening op de productie in plaats van op de verliezen zou voorzien. De nieuwe formule werd met terugwerkende kracht tot 1 April 1945 uitgewerkt in een overeenkomst dd. 24 November 1945, waarbij de toekenning van toelagen aan de steenkolenmijnen geregeld werd; de voornaamste bepalingen er van waren :

A. — Voor de periode van 1 April tot 30 September werden door de Schatkist toegekend : 1) een subsidie per voortgebrachte ton van fr 25 van 1 April tot 31 Juli en van fr 50 van 1 Augustus tot 30 September; 2) een subventie gelijk aan 8/10 van het verlies voortvloeiend uit het eventueel verschil tusschen de bedrijfsuitgaven — met inbegrip van een afschrijving van fr 40 per ton — en de ontvangsten — met inbegrip van de hierboven bepaalde subsidiën.

B. — Voor de periode van 1 October tot 30 November werd het subsidie van fr 50 per voortgebrachte ton gehandhaafd; ten einde de productie te stimuleeren diende anderzijds de subventie, bestemd om het nadeelig saldo ten deele te dekken, als volgt berekend : het gezamenlijk bedrag van de onder A 2) vermelde subventie werd gedeeld door het aantal voortgebrachte ton tijdens de basisperiode 1 April-30 September en het aldus verkregen quotiënt werd met ingang van 1 October 1945 iedere maand verminderd met 5 pCt. van de aanvangswaarde; in ieder geval mocht deze veranderlijke schijf van het subsidie voor een bepaalde maand het bedrijfsverlies — met inbegrip van de afschrijving van fr 40 per ton — van iedere onderneming tijdens de maand noch overschrijden, noch lager zijn dan de helft van dit verlies.

In bewoordingen waarvan de onduidelijkheid niemand zal ontgaan, werd daarenboven voorzien dat het barema der verkoopprijzen voor steenkool zou herzien worden en in harmonie gebracht met de « Europeesche prijzen », zoodra de gezamenlijke nationale productie en invoer een « toereikend peil » zou hebben bereikt.

Voor de eerste negen maanden van het jaar bedroegen de overeenkomstig de beschikkingen van deze overeenkomst toegekende subventies fr 1.811 miljoen; tijdens het heele jaar 1945 bedroeg de tusschenkomst van de Schatkist ten voordeele van de steenkooleconomie fr 2.182 miljoen.

Vooraleer deze uiteenzetting over het prijsprobleem te beëindigen, moge worden opgemerkt dat in de gevallen waar het mogelijk was brandstoffen uit te voeren, de toegepaste prijsnoteeringen veel gunstiger waren dan de binnenlandsche prijzen; de gemiddelde prijzen per uitgevoerde ton bedroegen inderdaad in 1945, fr 428 voor steenkool (in 1939 : 164), fr 490

voor cokes (in 1939 : 206), fr 423 voor steenkolenbriketten (in 1939 : 164). Het zou weinig nut opleveren naast deze cijfers, ook de gemiddelde prijzen per ingevoerde ton te vermelden, vermits deze laatste worden gesubsidieerd door de Schatkist, die het verschil tusschen de werkelijke buitenlandsche prijzen en de vastgestelde binnenlandsche prijzen voor de overeenstemmende qualiteiten, voor haar rekening neemt. Overigens is de invoer van Amerikaansche steenkool in dit opzicht bijzonder schadelijk, daar de transportkosten per ton soms zoo hoog zijn als de fob-prijs der ingevoerde steenkool. Verder dient nog aangestipt dat de invoer van Duitsche steenkool in dollars moet betaald worden aan de geallieerde militaire Regeering in Duitschland.

* * *

Bij het onderzoek van de steenkooleconomie onder de bezetting, zagen wij dat nieuwe lichamen tijdens deze periode werden opgericht, hetzij om de verhoudingen tusschen deze industrie en den Staat te regelen, hetzij om steenkoolnijverheid en -handel te ordenen.

Bij het einde van de bezetting werden de Kolencentrale, de Hoofdgroepering Kolennijverheid alsmede de bedrijfsgroeperingen Kolengroothandel en Kolenkleinhandel opgeheven. Ook de Kas voor de Perequatie (1) en de Compensatiekas van de Kolennijverheid (2) werden afgeschaft, terwijl de prijstaxen en -verhoogingen, ingesteld om aan deze twee lichamen de noodige financieele middelen te verschaffen, te gelijker tijd met terugwerkende kracht tot 1 September 1944 werden ingetrokken.

Wij zagen hierboven dat de rol van de Compensatiekas als verdeeler der Schatkistsubsidiën rechtstreeks door de *Fédération des Associations charbonnières* werd overgenomen.

Van de instellingen die tijdens de bezetting bedrijvig waren, bleven nog alleen over, het *Belgisch Kolenbureau « Cobechar »* (d.i. Belgisch Kolenkantoor van vóór den oorlog), een coöperatieve vereeniging, die zich ten doel stelt in België zoowel als in het buitenland, een voor de deelhebbers gemeenschappelijke actie te voeren, inzake productie en verkoop der door haar leden geproduceerde brandstoffen, alsmede alle handelstransacties te verrichten met betrekking tot deze producten; het *Belgisch Cokesbureau « Cobelco »* en de *Centrale voor Voorziening der Belgische Steenkolenmijnen* (Office central d'approvisionnement des charbonnages belges — *Ocachar*), een

(1) Besluit van 4 Januari 1945 waarbij de tijdelijke geldigheidskracht van het besluit van 20 Juli 1944 betreffende de dekking der lasten van de Kas voor Perequatie der Prijzen van Kolenindustrie en -handel wordt ingetrokken (*Staatsblad*, 8-9 Januari 1945).

(2) Besluit van 12 December 1942 waarbij de tijdelijke geldigheidskracht wordt ingetrokken van de besluiten betreffende de dekking der lasten van de Compensatiekas van de Kolennijverheid (*Staatsblad* van 20 December 1944).

Besluit van 5 Februari 1945 betreffende de liquidatie van de Compensatiekas van de Kolennijverheid (*Staatsblad*, 10 Februari 1945).

coöperatieve vereeniging, belast met de centralisatie der aankopen van grondstoffen of de aanschaffing van outilleering en verbruiksmaterialen, die voor de mijnexploitatie vereischt zijn.

Anderzijds werd, overeenkomstig de besluitwet van 16 November 1944 houdende voorloopige ordening van de economie, een *Bedrijfsraad voor de Steenkoolnijverheid* bij besluit van 18 Januari 1945 opgericht, ten einde een orgaan te vormen dat als officiële vertegenwoordiger kon optreden van alle natuurlijke of rechtspersonen wier bedrijvigheid er in bestond, steenkool op te delven en te wasschen, alsmede steenkolenbriketten te fabriceren. In het raam van deze basiswetgeving werd naderhand overgegaan tot de oprichting van een *Bedrijfsraad Groothandel in Steenkool* (besluit van 26 Mei 1945) en van een *Bedrijfsraad Kleinhandel in Steenkool* (besluit van 14 Juli 1945).

* * *

Volledigheidshalve achten wij het nuttig bij dit overzicht van 's lands steenkooleconomie in 1945, een korte uiteenzetting te geven van de voorwaarden waaronder de beschikbare brandstof in den loop van het jaar onder de meest belangrijke verbruikssectoren werd verdeeld, ook al houdt deze distributie meer verband met de bedrijvigheid van elk dezer sectoren dan met de steenkooleconomie zelf.

Aan het einde van dit hoofdstuk vindt men in bijlage, een tabel van de leveringen gedaan in uitvoering van het distributieplan van steenkool en steenkolenbriketten; zij vermeldt voor iederen sector en per kwartaal het maandgemiddelde der geleverde hoeveelheden.

De distributieplannen werden opgemaakt door het Comité voor Prioriteitsrechten dat aan iederen sector een gezamenlijk contingent toeweest; de betrokken bedrijfsraad werd dan belast met de verdeling van dit contingent onder de leden van de groepering, mits recht voor den Minister van Economische Zaken ten allen tijde in te grijpen in geval zulks tot vrijwaring van het algemeen belang vereischt was.

Het eigen verbruik der steenkolenmijnen, alsmede de kosteloze steenkoolbedeeling aan mijnwerkers, gepensioneerden of hun rechthebbenden, beliep, al naar gelang het seizoen, van 215.000 t tot 290.000 t; vóór den oorlog waren voor de dekking dezer behoeften gemiddeld 190.000 t per maand vereischt. Het eigen verbruik der steenkolenmijnen vertegenwoordigde ten minste 80 pCt. van het totaal gewicht dezer twee bestanddeelen. De verdeelbare hoeveelheden na afhouding door de producenten en met inachtneming van de bewegingen van voorraden en invoer, waren tijdens het vierde kwartaal tweemaal zoo groot als tijdens het eerste semester.

Er diende in de eerste plaats gezorgd voor de dekking der brandstofbehoeften van de vitale sectoren: spoorwegen, cokes- en gasfabrieken, elektrische cen-

trales en levensmiddelenindustrieën. Behalve voor de cokesfabrieken mag aangenomen worden dat tegen het einde van het jaar dit doel grootendeels bereikt werd.

Voor de diverse industrietakken en voor de ijzer- en staalnijverheid was een minder gunstig régime voorzien, zoodat, ondanks den in den loop van het jaar vastgestelden vooruitgang, de steenkoolcontingenten ontoereikend waren om aan deze bedrijven een activiteit te verzekeren die zij in verband met de grondstofvoorziening hadden kunnen ontwikkelen. Oorzaak van dezen schadelijken toestand van de distributie van een aanzienlijk contingent steenkool voor het huishoudelijk verbruik tijdens den winter van 1945-1946. Wel is waar was het maandelijksch basisrantsoen nog zeer klein doch aangezien geen voorraden in den loop der zomermaanden konden gevormd worden, werden de leveringen aan de burgerlijke bevolking algeheel van de productie der overeenkomstige maanden afgenomen; vandaar dat de industriële bedrijvigheid geen voordeel kon halen uit de toeneming der beschikbare voorraden die bij het einde van het jaar viel waar te nemen.

De basisrantsoenen die voor het geheele jaar aan een verbruikseenheid (huisgezin van één tot vier personen) werden toebedeeld, beliepen:

In Februari	100 kg steenkool of 120 kg cokes
In October	200 kg steenkool of 240 kg cokes
In November	200 kg steenkool of 240 kg cokes
In December	250 kg steenkool of 300 kg cokes

Naast de leveringen van steenkool en briketten, werden aan diverse sectoren nog bijkomende cokeshoeveelheden toegekend die door distillatie van een hiertoe vastgesteld steenkoolcontingent werden verkregen. Een belangrijk deel der maandelijks geproduceerde cokeshoeveelheden werd bestemd voor de ijzer- en staalnijverheid, alsmede voor den afzet in het buitenland in ruil van ijzererts. In November 1945, toen de cokesproductie een zekeren omvang had aangenomen — zij bereikte 261.500 t —, werden 88.000 t aan de ijzer- en staalnijverheid, 43.800 t. aan diverse industrietakken, 37.500 t voor den uitvoer en 30.000 t aan het huishoudelijk verbruik toegekend.

Een laatste kenmerk van de steenkoolverdeling en -consumptie dient hier nog naar voren gebracht: de brandstofhoeveelheden die ter beschikking van de diverse nijverheidssectoren werden gesteld, dienden niet uitsluitend voor een productie ten behoeve van 's lands economie.

Daar onze industriële capaciteit ten dienste werd gesteld van de geallieerde oorlogsinspanning, werden de contingenten ten deele rechtstreeks of onrechtstreeks voor militaire doeleinden aangewend. Buiten de rechtstreeksche in de verdeelingsplannen voorziene toewijzingen aan de geallieerde legers, waarvan de omvang varieerde al naar gelang van de seizoensomstandigheden, dient ook rekening gehouden met

het feit dat een groot deel van het spoorweg- en havenverkeer voor militaire behoeften geschiedde, dat met name de ijzer- en staalnijverheid, de textielnijverheid en de bouwbedrijven loonorders uitvoerden voor rekening van de Geallieerden én met hun eigen steenkoolhoeveelheden én met electrischen stroom die in het land zelf geproduceerd werd. Voegt men hierbij de leveringen aan den Dienst voor Onderlinge Hulpverlening, dan blijkt dat de directe of indirecte steenkool- en cokesleveringen aan de geallieerde legers tot in Juli 1945, 23 tot 28 pCt. van de gezamenlijk beschikbare hoeveelheden bereikten; het herstel van den vrede had uiteraard een geleidelijke daling van dit percentage ten gevolge.

* * *

Op het oogenblik waarop dit hoofdstuk over de steenkoolnijverheid afgesloten wordt, zou een beoordeeling van de financieele uitslagen der steenkoolondernemingen in den loop van het voorbije jaar,

voorbarig zijn. De statistische gegevens over de bekendgemaakte resultaten en de uitgekeerde dividenden in den loop van dit jaar zijn feitelijk een weerspiegeling van de rendabiliteitsvoorwaarden die de steenkoolbedrijvigheid hebben beheerscht in het jaar 1944. Wellicht kan uit de tot dusver gepubliceerde balansen worden opgemaakt dat de politiek van subsidieverleening den omvang der geleden verliezen t.o.v. het vorige jaar, zal hebben doen inkrimpen en dat hierdoor in bepaalde gevallen een deel der vroegere verliezen werden aangezuiverd. Er zij opgemerkt dat bij het aanvaarden der regeeringstoe-lagen, de steenkoolondernemingen er zich toe verbinden geen dividenden voor dit boekjaar uit te keeren.

Hiermee ligt het evenwel geenszins in onze bedoeling op de gezamenlijke resultaten, die slechts later zullen gekend zijn, vooruit te loopen.

Maart 1946.

TABEL 1

Het steenkolenbedrijf

Bronnen: *Annales des Mines* en *Bulletin over den handel met de vreemde landen*.

TIJDVAK	PRODUCTIE (duizenden tons)		Invoer (1) (4)	Uitvoer (1) (4)	Voorraad per einde tijdvak	ZICHBAAAR VERBRUIK (duizenden tons) (1)		GEMIDDELD AANTAL AANWEZIGE ARBEIDERS (duizenden)				
	Netto	Verkoop- baar				Bruto	Netto (2)	Totaal	Boven- grondsche	Ondergrondscho		
			Houwers	Andere	Totaal							
1935.....	26.506	24.705	6.863	5.878	2.585	28.456	26.655	120	37	18	65	83
1936.....	27.867	26.001	7.284	6.833	1.098	29.905	28.039	121	38	18	65	83
1937.....	29.859	27.854	10.457	6.605	691	34.118	32.113	125	38	18	69	87
1938.....	29.585	27.497	7.096	6.804	2.227	28.341	26.253	131	39	19	73	92
1939.....	29.844	27.743	6.205	7.666	1.331	29.279	27.178	130	39	19	72	91
1940 Januari-April.....	11.027		1.119	2.241	692	10.544		131	39	19	73	92
Mei-Augustus.....	5.132	23.558			1.772			89	29	12	48	60
September-December.....	9.380				1.828			126	40	16	70	86
1941.....	26.722	24.509			356			125	41	16	68	84
1942.....	25.055	22.668			688			122	41	16	65	81
1943.....	23.737	21.279			509			122	40	16	66	82
1944 Eerste 8 maanden v.....	10.579				(3) 722			103	38	12	53	65
Laatste 4 maanden v.....	2.926		44,8	62,4	(3) 489	3.141		77	33	7	37	44
1945 1 ^o kwartaal.....v.....	3.431		116,6	28,5	(3) 358	3.652		88	35	9	44	53
2 ^o kwartaal.....v.....	3.245		20,8	23,1	(3) 271	3.331		88	35	9	44	53
3 ^o kwartaal.....v.....	3.826		319,0	80,6	(3) 267	4.047		98	36	12	50	62
4 ^o kwartaal.....v.....	5.216		1.435,8	134,6	(3) 300	6.486		126	38	18	70	88

(1) Steenkolen, cokes en steenkoolbriketten; deze laatste twee berekend naar de hoeveelheid verbruikte steenkolen volgens den maatstaf:

1 t cokes = 1,3 t steenkolen;
1 t briketten = 0,9 t steenkolen.

(2) Bruto verbruik — eigen verbruik van de mijnbouwondernemingen.

(3) Incl. de voorraad schlamm. In 1941, 1942 en 1943 beliepen de voorraden, met inbegrip van de schlamm, respectievelijk 535, 715 en 512 duizenden tons.

(4) Invoer en uitvoer van de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie, behalve voor de eerste vier maanden van 1945, wanneer de cijfers alleen op België betrekking hebben.

(v) = voorloopige cijfers.

TABEL 2

Jaarlijksche toestand van het Belgisch steenkoolbedrijf

Bronnen: *Annales des Mines* en *Arbeidsblad*.

TIJDVAK	AANTAL MIJNEN IN BEDRIJF	AANTAL OPDELINGSCENTRA			PRODUCTIE				AANTAL AANWEZIGE ARBEIDERS		VORRAAD OP EINDE VAN HET JAAR (duizenden tons)
		in werking	in reserve	in aanbouw	Totale netto jaar-productie (duizenden tons)	gemiddeld nuttig effect per extractiedag		totale verkoopbare jaar-productie (duizenden tons) (1)	houwers	onder- + boven-grondsche arbeiders	
						houwers	onder- + boven-grondsche arbeiders (tons)				
HET RIJK.											
1935	86	177	32	2	26.506	5,464	0,775	24.706	17.903	120.613	2.585
1936	86	174	30	2	27.867	5,696	0,794	26.001	17.548	121.159	1.098
1937	85	175	29	1	29.859	5,611	0,782	27.854	18.032	125.199	691
1938	84	170	24	1	29.585	5,443	0,753	27.497	18.739	131.241	2.227
1939	84	169	25	2	29.844	5,652	0,774	27.743	18.555	130.549	1.331
1940	84	170	24	—	25.539	5,797	0,754	23.558	15.829	117.237	1.838
1941	84	169	22	4	26.722	5,671	0,696	24.509	15.908	125.407	356
1942	85	172	21	2	25.055	5,161	0,640	22.668	15.514	121.690	688
1943					23.737	4,642	0,586	21.279	15.747	122.301	509
1944	v				13.505	4,480	0,454		10.562	94.326	(2) 489
1945	v				15.718	4,—	0,526		11.975	100.079	(2) 300
ZUIDELIJK BEKKEN.											
1935	79	171	32	1	20.825	5,068	0,720	19.370	15.207	101.956	2.276
1936	79	168	30	1	21.594	5,213	0,731	20.110	14.964	102.397	952
1937	78	169	29	—	23.201	5,199	0,724	21.635	15.190	105.421	473
1938	77	164	24	—	23.049	5,083	0,699	21.388	15.625	109.880	1.747
1939	77	162	25	2	22.606	5,208	0,708	20.943	15.399	108.792	1.194
1940	77	163	24	—	19.128	5,381	0,695	17.676	12.917	95.935	1.539
1941	77	162	22	4	19.582	5,276	0,640	17.868	12.600	100.073	323
1942	78	165	21	2	18.235	5,126	0,602	16.382	11.435	94.117	549
1943					16.817	5,002	0,561	14.937	10.442	90.701	403
1944	v				8.630				6.833	68.136	(2) 422
1945	v				10.880				8.314	74.969	(2) 217
HENEGOUWEN.											
1935	50	118	25	1	15.315	4,996	0,745	14.214	11.540	73.882	2.148
1936	50	116	24	1	16.018	5,157	0,756	14.889	11.228	73.613	913
1937	49	117	22	—	17.311	5,133	0,751	16.127	11.493	75.985	393
1938	47	112	19	—	17.132	5,038	0,725	15.877	11.797	79.339	1.489
1939	46	111	19	1	16.704	5,170	0,730	15.422	11.613	78.855	1.026
1940	46	110	19	—	14.275	5,406	0,717	13.085	9.683	69.867	1.306
1941	45	110	18	1	14.888	5,318	0,664	13.539	9.471	73.130	272
1942	45	109	16	—	13.930	5,157	0,625	12.504	8.709	69.425	460
1943					12.880	5,041	0,582	11.422	7.939	66.772	327
1944	v				6.360				5.193	49.871	(2) 342
1945	v				8.532				6.652	56.762	(2) 160
LUK.											
1935	25	48	7	—	5.188	5,329	0,656	4.854	3.371	26.366	91
1936	25	47	6	—	5.225	5,441	0,662	4.891	3.450	27.124	33
1937	25	47	7	—	5.489	5,487	0,649	5.128	3.393	27.721	75
1938	25	46	5	—	5.523	5,305	0,627	5.138	3.505	28.710	211
1939	25	46	5	—	5.521	5,416	0,648	5.162	3.473	28.120	97
1940	25	46	5	—	4.543	5,431	0,635	4.202	2.946	24.395	187
1941	26	45	4	3	4.414	5,297	0,574	4.059	2.856	25.394	45
1942	27	49	5	2	4.040	5,143	0,535	3.624	2.491	23.237	81
1943					3.684	5,008	0,497	3.273	2.280	22.504	69
1944	v				2.270	4,606	0,387		1.641	18.212	(2) 80
1945	v				2.351	4,890	0,437		1.746	18.207	(2) 57
KEMPISCH BEKKEN.											
1935	7	6	—	1	5.681	7,651	1,073	5.336	2.696	18.657	309
1936	7	6	—	1	6.274	8,363	1,131	5.892	2.584	18.762	146
1937	7	6	—	1	6.658	7,747	1,083	6.219	2.842	19.778	218
1938	7	6	—	1	6.536	7,260	1,035	6.108	3.114	21.361	480
1939	7	7	—	—	7.238	7,705	1,095	6.801	3.156	21.757	136
1940	7	7	—	—	6.411	7,532	1,009	5.982	2.912	21.302	299
1941	7	7	—	—	7.139	7,134	0,917	6.641	3.308	25.334	33
1942	7	7	—	—	6.821	5,258	0,769	6.287	4.079	27.573	139
1943					6.920	3,951	0,658	6.342	5.305	31.600	106
1944	v				4.873	4,277	0,650		3.729	25.994	(2) 67
1945	v				4.836	4,826	0,636		3.654	25.099	(2) 83

(1) Verkoopbare productie = Netto-productie — eigen steenkoolverbruik.

(2) Incl. de voorraad schlamm.

(v) = voorlooptige cijfers.

TABEL 3

Cokesovens en brikettenfabrieken in België

Bronnen: *Annales des Mines* en *Arbeidsblad*.

TIJDVAK	COKESOVENS						BRIKETTENFABRIEKEN		
	Aantal fabrieken in werking	Aantal werkende en werkklare cokesovens op het einde van 't jaar	Jaar-productie (duizenden tons)	VERBRUKTE STEENKOLEN		Gemiddeld aantal arbeiders werkzaam gedurende het jaar	Jaar-productie (duizenden tons)	Verbruikte steenkool gedurende het jaar	Gemiddeld aantal arbeiders werkzaam gedurende het jaar
				Totaal verbruik (duizenden tons)	pCt. buitenlandsche steenkolen in het totaal verbruik				
1935.....	28	1.855	4.444	6 620	21,8	3.919	1.369	1.249	787
1936.....	28	1.874	4.532	7.138	20,8	4.038	1.560	1.419	801
1937.....	29	1.952	5.522	8 237	32,3	4.325	1.849	1.653	893
1938.....	29	1.938	4.399	6 694	28,5	4.120	1.712	1.558	873
1939.....	28	1 917	4.956	7.382	16,9	4 164	1.581	1.424	852
1940.....	28	1 823	3.945	5.212	8,4	4.017	1.754	1.600	934
1941.....	26	1.768	4.425	5.791	—	4.091	1.543	1.416	914
1942.....	22	1.551	4.407	5.791	1,5	4.215	1.127	1.041	747
1943.....	20	1.443	4.411	5 833	0,5	4.138	1.013	944	634
1944..... ^v			2.045	2 712	2,6	3 237	445	414	504
1945..... ^v			2.029	2.694	16,2	2.917	776	715	489

(v) = voorloopige cijfers.

TABEL 4

In- en uitvoer van ruwe steenkolen, cokes en briketten

Bron: *Bulletin over den handel met de vreemde landen*.

TIJDVAK	HOEVEELHEID (duizenden tons)										WAARDE (millioenen franken)						
	RUWE STEENKOLEN										Cokes	Steenkoolbriketten	Totaal (1)	Ruwo steenkolen	Cokes	Steenkoolbriketten	Totaal
	Duitsland	Groot Britannië	Nederland	Frankrijk	Zwitserland	Polen	Italië	Scheepsvoorraad vreemde schepen	Diverse landen	Totaal							
Invoer:																	
1935.....	2.255	476	669	228	—	89	—	—	60	3.777	2.279	137	6 863	425	207	16	648
1936.....	2.411	375	782	105	—	130	—	—	59	3.862	2.557	109	7.284	483	227	14	724
1937.....	3.733	916	1.041	54	—	380	—	—	43	6.167	3.187	163	10.457	927	362	25	1.314
1938.....	2.428	667	797	342	—	249	—	—	11	4.494	1.938	95	7.100	740	401	17	1.158
1939.....	1.749	736	604	347	—	91	—	—	11	3.538	1.988	92	6.204	602	425	16	1.043
1945 (2).....	826	33	116	28	—	—	—	—	(3) 471	1.474	317	13	1.898	420	101	6	527
Uitvoer:																	
1935.....	—	—	352	2 966	51	—	407	344	159	4.279	919	446	5 875	672	112	64	848
1936.....	—	—	336	2.977	44	—	790	379	209	4.735	1.251	525	6 833	787	164	79	1.030
1937.....	—	—	335	3.396	65	—	197	191	132	4.316	1.320	637	6 605	847	245	114	1.206
1938.....	—	—	519	3.545	81	—	112	271	146	4.674	1.204	627	6.803	840	237	119	1.196
1939.....	—	—	911	2.941	346	—	168	351	272	4.989	1.630	461	7.522	818	337	76	1.231
1945 (2).....	—	—	19	2	9	—	—	6	25	61	159	2	270	26	78	1	105

(1) Cokes en briketten zijn opgegeven naar de hoeveelheid verbruikte steenkolen volgens den maatstaf:
1 t cokes = 1,3 t steenkolen;
1 t briketten = 0,9 t steenkolen.

(2) België alleen voor de eerste vier maanden van 1945.

(3) Koleninvoer uit de Vereenigde Staten van Amerika.

Nummers van het douanetarief:

Ruwe steenkolen, incl. anthraciet: 185a.

Cokes: 185b.

Steenkoolbriketten: 185c.

TABEL 5

In- en uitvoer van cokes

Bron : *Bulletin over den handel met de vreemde landen.*

TIJDVAK	IN- EN UITGEVOERDE HOEVEELHEDEN (duizenden tons)							TOTALE WAARDE (miljoen franken)
	Duitsch-land	Neder-land	Frank-rijk	Zwit-serl.	Zwe-den	Div. landen	Totaal	
<i>Invoer :</i>								
1935	1.763	513	—	—	—	3	2.279	207
1936	2.036	505	—	—	—	16	2.557	227
1937	2.656	511	—	—	—	20	3.187	366
1938	1.544	379	—	—	—	15	1.938	401
1939	1.552	424	—	—	—	12	1.988	425
1945 (1)	245	69	3	—	—	—	317	101
<i>Uitvoer :</i>								
1935	75	49	346	—	177	272	919	112
1936	75	48	505	—	265	358	1.251	164
1937	85	52	620	—	324	239	1.320	245
1938	87	41	616	—	304	156	1.204	237
1939	41	52	1.019	—	305	213	1.630	337
1945 (1)	—	—	155	2	—	2	159	78

(1) België alleen voor de eerste vier maanden van 1945.

TABEL 6

Gemiddelde bruto-loonen per aanwezigheidsdag

(in franken)

Bron : *Annales des Mines.*

	Couchant de Mons	Centrum	Charleroi	Namen	Luik	Zuidbekken	Kempen	Het Rijk
<i>Aderwerkers.</i>								
1938	56,91	60,16	61,17	61,48	63,04	60,41	62,56	60,77
1939	55,98	59,94	60,74	62,22	62,77	60,05	63,67	60,69
1940	64,01	68,38	69,14	69,83	70,34	68,07	70,99	68,63
1941	68,87	73,86	75,02	70,17	75,08	73,15	76,18	73,79
1942	74,14	77,14	79,88	77,20	81,76	78,21	73,29	76,89
1943	76,56	78,06	82,62	80,44	84,52	80,58	67,52	76,11
<i>Ondergronds personeel (incl. aderwerkers)</i>								
1938	51,92	51,97	54,47	55,04	54,17	53,43	55,44	53,75
1939	51,12	51,19	55,39	54,10	53,99	52,87	55,19	53,26
1940	57,74	58,13	61,46	61,42	60,97	59,90	61,51	60,20
1941	61,54	61,81	66,02	64,16	65,10	63,91	65,50	64,23
1942	65,94	65,21	70,46	68,04	69,27	68,02	66,90	67,77
1943	66,76	65,23	70,43	69,31	69,02	68,20	65,36	67,41
<i>Bovengronds personeel.</i>								
1938	39,72	42,10	39,29	41,15	39,76	39,99	40,17	40,02
1939	39,49	41,72	41,56	41,43	39,65	39,75	39,64	39,73
1940	42,68	45,13	42,49	44,02	42,54	43,03	42,39	42,90
1941	45,02	47,40	45,42	46,34	44,60	45,50	44,97	45,39
1942	48,39	49,95	48,16	50,08	47,53	48,41	47,87	48,29
1943	49,72	51,45	49,91	51,37	48,92	49,95	49,18	49,77
<i>Totaal boven- en ondergronds personeel</i>								
1938	48,37	49,00	49,47	50,60	50,10	49,35	50,55	49,54
1939	47,74	48,39	50,87	50,09	49,95	48,87	50,23	49,11
1940	53,37	54,08	54,81	55,58	55,53	54,57	55,27	54,70
1941	56,54	56,99	58,34	58,36	58,62	57,75	58,33	57,87
1942	60,44	59,92	61,87	62,32	62,26	61,27	60,53	61,10
1943	61,21	60,33	62,52	63,69	62,45	61,81	60,62	61,50

TABEL 7

Loonuitgaven per opgedolven netto-ton steenkool
(in franken)

Bron: *Annales des Mines.*

DISTRICTEN	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Borinage	46,83	50,52	60,96	68,32	67,29	77,57	88,71	101,73	111,80
Centrum	46,75	47,41	57,11	63,45	62,53	72,46	81,81	91,30	100,62
Charleroi	48,62	52,29	62,84	69,48	67,85	76,06	87,73	97,90	104,15
Namen	47,80	51,16	61,04	70,36	71,20	83,41	97,11	105,66	118,—
Luik	53,99	57,78	71,66	79,90	77,09	87,41	102,14	116,27	125,60
Zuiderbekken	49,20	52,29	63,40	70,63	69,05	78,52	90,21	101,76	110,25
Kempen	34,50	35,22	43,57	48,23	45,86	54,79	63,62	78,64	92,07
VOOR HET RIJK	46,05	48,45	58,98	65,81	63,42	72,55	83,10	95,48	104,95

TABEL 8

In- en oprichtingskosten en bedrijfsuitkomsten

Bron: *Annales des Mines.*

TIJDVAK	In- en oprichtingskosten (miljoenen franken)	Bedrijfsuitkomsten (1)	Bedrijfsuitkomsten per	
			geproduceerde ton (in franken)	verkoopbare ton

HET RIJK.

1935....	132	+ 182	+ 6,8	+ 7,4
1936....	159	+ 297	+ 10,7	+ 11,4
1937....	258	+ 604	+ 20,2	+ 21,7
1938....	289	+ 204	+ 6,9	+ 7,4
1939....	277	+ 418	+ 14,1	+ 15,1
1940....	162	+ 677	+ 26,5	+ 28,8
1941....	205	+ 361 (2)	+ 13,5 (2)	+ 14,7 (2)
1942....	187	— 155 (2)	— 6,2 (2)	— 6,8 (2)
1943....	148	— 245 (2)	— 10,3 (2)	— 11,5 (2)

ZUIDELIJK BEKKEN.

1935....	61	+ 110	+ 5,3	+ 5,7
1936....	90	+ 173	+ 8,0	+ 8,6
1937....	141	+ 414	+ 17,8	+ 19,1
1938....	156	+ 135	+ 5,9	+ 6,3
1939....	153	+ 226	+ 10,0	+ 11,9
1940....	83	+ 365	+ 19,1	+ 20,8
1941....	112	+ 66 (2)	+ 3,4 (2)	+ 3,7 (2)
1942....	105	— 200 (2)	— 11,0 (2)	— 12,2 (2)
1943....	80	— 194 (2)	— 11,6 (2)	— 13,0 (2)

HENEGOUWEN.

1935....	40	+ 80	+ 5,3	+ 5,7
1936....	61	+ 132	+ 8,2	+ 8,8
1937....	97	+ 327	+ 18,9	+ 20,3
1938....	113	+ 104	+ 6,1	+ 6,5
1939....	96	+ 183	+ 10,9	+ 11,9
1940....	64	+ 283	+ 19,8	+ 21,7
1941....	82	+ 63 (2)	+ 4,2 (2)	+ 4,7 (2)
1942....	78	— 149 (2)	— 10,7 (2)	— 11,9 (2)
1943....	50	— 144 (2)	— 11,2 (2)	— 12,6 (2)

LUIK.

1935....	20	+ 27	+ 5,3	+ 5,6
1936....	29	+ 37	+ 7,1	+ 7,5
1937....	44	+ 75	+ 13,6	+ 14,6
1938....	42	+ 24	+ 4,4	+ 4,7
1939....	56	+ 37	+ 6,7	+ 7,2
1940....	18	+ 78	+ 17,2	+ 18,6
1941....	29	+ 2 (2)	+ 0,6 (2)	+ 0,6 (2)
1942....	24	— 48 (2)	— 11,8 (2)	— 13,2 (2)
1943....	88	— 47 (2)	— 12,6 (2)	— 14,2 (2)

KEMPISCH BEKKEN.

1935....	71	+ 72	+ 12,7	+ 13,5
1936....	68	+ 124	+ 19,8	+ 21,1
1937....	117	+ 190	+ 28,6	+ 30,6
1938....	133	+ 69	+ 10,5	+ 11,3
1939....	123	+ 192	+ 26,5	+ 28,2
1940....	79	+ 312	+ 48,7	+ 52,2
1941....	93	+ 295	+ 41,3	+ 44,4
1942....	82	+ 46	+ 6,7	+ 7,3
1943....	68	— 50 (2)	— 7,2 (2)	— 7,9 (2)

(1) Totale waarde der productie — totale uitgaven.

(2) Rekening gehouden van de stortingen der Compensatiekas.

TABEL 0

Uitbatingskosten van de gezamenlijke Belgische steenkolenmijnen

Bron : Annales des Mines.

TIJDVAK	UITBATINGSKOSTEN																	OP-EN INRICHTINGSKOSTEN (2)		
	Bedrag (in millioenen franken)										Per geproduceerde ton (in franken)							Bedrag in millioenen franken	In franken per ton	
	Loonen	Bijkomende uitgaven voor werkkrachten (1)	Verbruik			Aankoop van mobiliair, werktuigen, lampen, enz.	Aankoop van machines, terreinen, enz.	Allerlei	TOTAAL	Loonen	Bijkomende uitgaven voor werkkrachten (1)	Verbruik			Aankoop van mobiliair, werktuigen, lampen, enz.	Aankoop van machines, terreinen, enz.	Allerlei			TOTAAL
			Hout	Brandstof, elektrische drijfk.	Springsstoffen, allerlei							Hout	Brandstof, elektrische drijfk.	Springsstoffen, allerlei						
HET RIJK.																				
1935...	1.221	193	198	152	206	70	82	234	2.356	46,05	7,30	7,48	5,75	7,78	2,63	3,07	8,82	88,88	132	4,97
1936...	1.350	248	222	172	247	77	105	264	2.685	48,45	8,89	7,96	6,18	8,87	2,75	3,76	9,48	96,34	159	5,72
1937...	1.761	324	309	259	339	116	187	320	3.616	58,98	10,85	10,34	8,69	11,37	3,89	6,27	10,73	121,11	258	8,64
1938...	1.947	393	364	278	368	116	197	339	4.002	65,81	13,27	12,31	9,40	12,46	3,92	6,64	11,47	135,28	289	9,75
1939...	1.893	417	336	289	379	110	184	347	3.955	63,42	13,99	11,26	9,67	12,69	3,68	6,16	11,64	132,51	277	9,27
1940...	1.853	398	357	327	417	158	110	369	3.988	72,55	15,60	13,97	12,79	16,31	6,19	4,29	14,45	156,15	162	6,35
1941...	2.221	548	445	395	492	185	141	469	4.898	83,10	20,52	16,66	14,80	18,43	6,93	5,29	17,56	183,29	205	7,68
1942...	2.392	674	438	438	495	180	117	500	5.234	95,48	26,90	17,46	17,43	19,74	7,18	4,68	19,97	208,90	187	7,47
1943...	2.491	706	503	473	562	199	96	517	5.547	104,95	29,76	21,20	19,91	23,68	8,38	4,03	21,78	233,69	148	6,25
ZUIDELIJK BEKKEN.																				
1935...	1.025	165	156	129	163	42	37	191	1.907	49,20	7,91	7,48	6,18	7,82	2,03	1,78	9,19	91,69	61	2,93
1936...	1.129	207	173	145	189	52	64	210	2.169	52,29	9,58	8,02	6,72	8,76	2,39	2,95	9,75	100,46	90	4,17
1937...	1.471	270	235	219	262	82	95	253	2.887	63,40	11,66	10,12	9,43	11,28	3,55	4,10	10,89	124,43	141	6,09
1938...	1.628	329	281	233	277	80	99	261	3.188	70,63	14,27	12,20	10,12	12,02	3,48	4,31	11,33	138,36	156	6,78
1939...	1.561	344	258	239	281	76	91	263	3.112	69,05	15,21	11,41	10,56	12,41	3,36	4,01	11,65	137,66	153	6,78
1940...	1.502	321	281	268	305	106	50	269	3.101	78,52	16,77	14,68	13,99	15,93	5,53	2,63	14,09	162,14	83	4,34
1941...	1.766	425	357	316	371	110	79	331	3.756	90,21	21,68	18,23	16,15	18,94	5,63	4,04	16,91	191,79	112	5,72
1942...	1.856	514	342	341	369	100	64	330	3.915	101,76	28,18	18,73	18,73	20,21	5,47	3,52	18,09	214,69	105	5,76
1943...	1.854	531	382	372	414	103	45	350	4.051	110,25	31,57	22,69	22,14	24,63	6,12	2,68	20,79	240,87	80	4,75
HENEGOUWEN.																				
1935...	729	120	117	98	119	32	23	127	1.365	47,61	7,83	7,66	6,37	7,76	2,07	1,53	8,31	89,14	40	2,61
1936...	809	152	132	109	136	40	43	141	1.562	50,52	9,48	8,24	6,79	8,47	2,48	2,70	8,82	97,50	61	3,80
1937...	1.053	197	182	160	193	65	63	167	2.080	60,84	11,40	10,49	9,24	11,16	3,74	3,64	9,63	120,14	97	5,58
1938...	1.159	234	217	171	199	61	74	173	2.288	67,65	13,66	12,67	9,96	11,62	3,57	4,33	10,12	133,59	113	6,58
1939...	1.108	240	200	174	205	55	59	171	2.212	66,34	14,34	12,00	10,44	12,25	3,30	3,52	10,26	132,45	96	5,75
1940...	1.079	227	216	198	227	31	37	175	2.240	75,58	15,90	15,14	13,84	15,89	5,66	2,62	12,28	156,95	64	4,49
1941...	1.288	308	279	236	284	84	58	231	2.768	86,54	20,69	18,74	15,87	19,06	5,63	3,88	15,53	185,94	82	5,62
1942...	1.358	371	265	253	275	75	46	229	2.871	97,46	26,63	19,05	18,14	19,73	5,42	3,27	16,43	206,13	78	5,62
1943...	1.362	382	297	233	305	75	30	222	2.955	105,72	29,63	23,08	21,96	23,66	5,79	2,31	17,25	229,40	50	3,87
LUK.																				
1935...	280	42	36	28	43	10	13	61	513	53,99	8,10	7,00	5,47	8,20	2,02	2,50	11,69	98,97	20	3,91
1936...	302	52	39	33	52	11	20	65	574	57,78	9,88	7,39	6,32	9,95	2,12	3,86	12,47	109,79	29	5,53
1937...	393	69	50	54	66	17	32	79	760	71,66	12,49	9,07	9,92	12,12	3,05	5,80	14,44	133,55	44	8,08
1938...	411	89	60	55	75	18	24	81	846	79,90	16,13	10,86	10,51	13,64	3,28	4,32	14,64	153,27	42	7,55
1939...	426	98	53	59	74	20	37	85	846	77,09	17,82	9,66	10,75	13,31	3,57	5,53	15,43	153,21	56	10,06
1940...	397	83	61	65	75	23	12	87	806	87,41	19,32	13,33	14,24	16,49	5,03	2,64	19,06	177,52	18	3,93
1941...	451	110	74	76	84	25	21	92	932	102,14	24,81	16,68	17,15	19,06	5,73	4,67	20,95	211,19	29	6,46
1942...	470	134	72	84	90	23	17	95	985	116,27	33,23	17,93	20,74	22,31	5,73	4,27	23,43	243,91	24	5,99
1943...	463	140	80	85	104	27	15	118	1.031	125,60	37,98	21,68	22,97	28,21	7,33	3,99	32,10	279,86	28	7,62
KEMPISCH BEKKEN.																				
1935...	196	29	43	24	43	27	44	42	449	34,50	5,06	7,50	4,19	7,60	4,84	7,80	7,47	78,96	71	12,48
1936...	221	41	49	27	58	25	41	54	515	35,22	6,49	7,77	4,31	9,28	3,98	6,55	8,56	82,16	68	10,90
1937...	290	53	74	41	78	34	92	68	729	43,57	8,02	11,12	6,12	11,68	5,07	13,81	10,16	109,55	117	17,54
1938...	319	64	83	45	91	36	97	78	813	48,23	9,74	12,70	6,85	14,—	5,47	14,88	11,97	124,44	133	20,29
1939...	332	73	78	50	98	34	93	84	843	45,86	10,15	10,83	6,91	13,56	4,67	12,86	11,60	116,44	123	17,06
1940...	351	77	76	59	112	52	59	100	887	54,79	12,08	11,83	9,20	17,46	8,15	9,25	15,53	138,29	79	12,34
1941...	454	124	88	79	122	75	62	138	1.142	63,62	17,31	12,38	11,08	17,03	10,49	8,74	19,34	159,99	93	13,07
1942...	537	160	96	97	126	80	53	170	1.319	78,64	23,46	14,08	14,17	18,47	11,75	7,81	24,99	193,42	82	12,02
1943...	637	175	122	100	148	96	51	167	1.494	92,07	25,35	17,57	14,51	21,40	13,86	7,31	24,18	216,25	68	9,90

(1) Excl. loonen.

(2) Begrepen in de gezamenlijke uitbatingskosten.

TABEL 10

Financieele uitkomsten van steenkool-ondernemingen
(millioen franken)

TIJDVAK	Nieuw geïnvesteerd kapitaal (1)	Winstsaldo (2)	Uitgekeerd dividend (2)	Betaalbaar gestelde obliga- tieg coupons (2)
1935....	5	— 64	41	42
1936....	114	138	103	42
1937....	101	233	171	39
1938....	21	357	243	37
1939....	38	180	170	33
1940....	—	315	233	31
1941....	55	358	246	31
1942....	12	190	147	32
1943....	179	— 20	31	31
1944....	79	—150	—	39
1945....	40	—371	—	38

(1) Omvat de volgestorte bedragen op aandelen, obligatie-uitgifte, uitgifte-premiën, min de stortingen andere dan in geld en de uitgiften bestemd voor aflossing van vroegere leeningen.
 (2) Deze cijfers slaan uitsluitend op de in België werkzame ondernemingen.

TABEL 12

Uitvoering van het distributieplan cokes in 1945
(kwartaalgemiddelden)
*(tonnen)*Bron: *Ministerie van Economische Zaken.*

	1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal	3 ^e kwartaal	4 ^e kwartaal
IJzer- en staalnijverheid .	25.737	43.922	61.581	103.984
Diverse takken van nijver- heid	33.908	41.284	45.482	47.296
Burgerlijke bevolking	9.274	30.950	11.794	20.780
Uitvoer	335	3.969	37.579	38.178
Andere bestemmingen	33.074	28.535	30.934	54.120
Totale afzet	102.328	148.640	187.370	264.358

TABEL 11

Uitvoering van het distributieplan steenkolen
en steenkolenbriketten in 1945
(maandgemiddelden per kwartaal)
*(tonnen)*Bron: *Ministerie van Economische Zaken.*

	1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal	3 ^e kwartaal	4 ^e kwartaal
Productie	1.136.658	1.075.532	1.268.463	1.732.008
Voorraadvorming	+ 37.589	+ 30.561	— 788	— 24.968
	1.174.244	1.106.093	1.267.675	1.707.040
Eigen verbruik steenkolen- mijnen, kosteloze uit- deeling en tegen vermin- derden prijs	— 273.815	— 216.277	— 236.189	— 287.693
Te verdeelen Belgisch steen- kolen	900.429	889.816	1.031.486	1.419.347
Invoer	+ 32.294	—	+ 86.232	+ 408.085
Te verdeelen steenkolen ..	932.723	889.816	1.117.718	1.825.432
<i>Te verdeelen.</i>				
N.M.B.S.	159.379	179.337	149.223	162.570
Havens en bunkers	8.064	5.979	8.072	8.621
N.M.B.B. en geconcession- eerde lijnen	8.652	9.569	10.704	8.491
Binnenscheepvaart	1.612	2.024	1.884	—
Ministerie van Openbare Werken	—	—	—	10.022
Beweeglijke gasgeneratoren	7.300	5.834	4.828	679
Huishoudelijk verbruik ...	203.093	89.414	157.202	609.143
Staatsadministratie	9.581	1.208	794	20.341
Geallieerde legers: Britsche en Amerikaanse	56.207	11.771	13.300	33.412
Cokes- en gasfabrieken ...	138.446	197.806	265.872	397.346
Electrische centrales	168.420	164.168	231.335	315.584
Voedingsbedrijven	36.455	47.741	49.563	36.064
Diverse industrieën en ijzer- en staalnijverheid	125.994	162.264	207.039	221.177
Uitvoer: Nederland	—	—	403	376
Luxemburg	12.186	12.701	16.326	—
Zwitserland	—	—	1.083	256
Frankrijk	—	—	90	1.350
Totale afzet	932.723	889.816	1.117.718	1.825.432

ECONOMISCHE WETGEVING

Deze rubriek bevat de wetten, besluiten en andere officiële bekendmakingen die van bijzonder belang zijn voor 's lands algemeene economie en via het Belgisch Staatsblad werden afgekondigd in den loop van de maand aan deze van de publicatie van ons Tijdschrift voorafgaand.

Alleen de gewichtigste wetten en besluiten hebben wij in extenso overgenomen. Voor de andere wetteksten volstaat een eenvoudige vermelding, desnoods door een verklarende nota verduidelijkt.

Om het naslaan er van te vergemakkelijken, hebben wij hooger bedoelde documentatie in de volgende rubrieken ondergebracht :

- I. Algemeene economische en sociale wetgeving
- II. Geld-, bank- en financiewezen
- III. Landbouw
- IV. Nijverheid
- V. Arbeid
- VI. Binnenlandsche handel
- VII. Buitenlandsche handel
- VIII. Verkeerswezen
- IX. Prijzen en loonen
- X. Rantsoeneering en ravitailleering
- XI. Wederopbouw en oorlogsschade

I — ALGEMEENE ECONOMISCHE EN SOCIALE WETGEVING

Besluit van den Regent van 8 Juli 1946

tot vaststelling van de algemeene toepassingsmodaliteiten van de besluitwet van 15 November 1945, houdende instelling van een Nationaal Hulpfonds voor de huishoudelijke Wederuitrusting der Werknemers (Staatsblad, 1 Augustus 1946, blz. 6362).

Door dit besluit worden de categorieën van werknemers nader bepaald, die recht hebben op de voordelen van de tusschenkomst van het Nationaal Hulpfonds, ingesteld door de besluitwet van 15 November 1945, en de in aanmerking te nemen referentieperiode voor de bepaling der gerechtigden, vastgesteld.

Besluit van 5 Augustus 1946

tot samenordering van de reglementeering der steenkolenindustrie (Staatsblad, 31 Augustus 1946, blz. 7248).

Ministerieel besluit van 13 Augustus 1946

betreffende de toepassing van de besluitwetten dd. 28 Juni 1946, waarbij het genot aan de hulpverlening voor huishoudelijke wederuitrusting toegekend wordt aan het statutair personeel van de N.M.B.S. alsmede aan het vast personeel van de R.T.T. (Staatsblad, 16-17 Augustus 1946, blz. 6839).

Ministerieel besluit van 22 Augustus 1946

tot wijziging van het besluit van 13 Augustus 1946 betreffende de toepassing van de besluitwetten dd. 28 Juni 1946 waarbij het genot aan de hulpverlening voor huishoudelijke wederuitrusting toegekend wordt aan het statutair personeel van de N.M.B.S. alsmede aan het vast personeel van de R.T.T. (Staatsblad, 26-27 Augustus 1946, blz. 7134).

II — GELD-, BANK- EN FINANCIEWEEZEN

Besluit van den Regent van 17 Juni 1946

betreffende de aanneming ter noteering der beurzen van openbare effecten, der aandelen uitgegeven in uitvoering der wet van 17 October 1945 tot invoering van een belasting op het kapitaal (Staatsblad, 8 Augustus 1946, blz. 6580).

III — LANDBOUW

Besluit van 18 Augustus 1946

betreffende de tarwe van den oogst 1945 (Staatsblad, 25 Augustus 1946, blz. 7109).

Besluitwet van 28 Augustus 1946

houdende instelling van een voorloopig régime betreffende den verval dag der landpachten (Staatsblad, 31 Augustus 1946, blz. 7246).

IV — NIJVERHEID

Besluitwet van 8 Juli 1946

houdende verlenging, uit oorzaak van de oorlogsgebeurtenissen, van de termijnen inzake nijverheids-eigendom en van den duur der uitvindings-octrooien (Staatsblad, 5-6 Augustus 1946, blz. 6480).

V — ARBEID

Besluit van den Regent van 6 Juli 1946

houdende wijziging van het besluit van den Regent van 11 Februari 1946, houdende goedkeuring van de titels I en II van het Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming, alsook van dit reglement (Staatsblad, 24 Augustus 1946, blz. 7077).

Besluit van 8 Juli 1946

tot goedkeuring van het reglement getroffen door den raad van beheer van het « Nationaal Pensioenfonds der Mijnwerkers » nopens het bedrag der inkomsten die de gepensionneerde mijnwerkers zich door hun persoonlijk werk mogen verschaffen (Staatsblad, 1 Augustus 1946, blz. 6365).

Besluitwet van 21 Augustus 1946

houdende wijziging van de besluitwet van 14 Mei 1946 betreffende de wedden en de loonen (Staatsblad, 28 Augustus 1946, blz. 7017).

VI — BINNENLANDSCHE HANDEL

Ministerieel besluit van 30 Juli 1946

betreffende de verdeeling van rijwielbanden (Staatsblad, 14 Augustus 1946, blz. 6766).

Ministerieel besluit van 6 Augustus 1946

houdende intrekking van de reglementeering der verdeeling van afgewerkte tabaksproducten (Staatsblad, 9 Augustus 1946, blz. 6640).

Besluit van 31 Juli 1946

houdende afschaffing van dat van 29 October 1945, betreffende het verleen van vergunningen voor den verkoop van zuivelproducten en eieren (Staatsblad, 10 Augustus 1946, blz. 6673).

Besluit van 9 Augustus 1946

houdende verplichting voor de invoerders van autobenzine en de raffineerders van petroleumproducten, benzol bij te voegen bij de in België verkochte benzine (Staatsblad, 14 Augustus 1946, blz. 6768).

VII — BUITENLANDSCHE HANDEL

Besluit van den Regent van 29 Juni 1946
betreffende den doorvoer van goederen (Staatsblad, 9 Augustus 1946, blz. 6639). — *Erratum* (Staatsblad, 22 Augustus 1946, blz. 6945).

Wet van 8 Juli 1946
betreffende het toltarief (Staatsblad, 3 Augustus 1946, blz. 6414).

Eenig artikel. — Wordt bekrachtigd het koninklijk besluit van 20 December 1939, betreffende het

douanerégime van zekere categorieën katoenweefsels.

Ministerieel besluit van 10 Juli 1946
betreffende den uitvoer van pruimen met een andere bestemming dan het Groothertogdom Luxemburg (Staatsblad, 9 Augustus 1946, blz. 6642).

Besluit van den Regent van 11 Juli 1946
betreffende het toltarief (Staatsblad, 15 Augustus 1946, blz. 6799).

VIII — VERKEERSWEZEN

Ministerieel besluit van 29 Juni 1946
houdende goedkeuring van de wijzigingen aangebracht aan het exploitatiereglement van het Tijdelijk Beheerscomité voor het Locaal Vervoer in de Brusselsche Agglomeratie (Staatsblad, 19-20 Augustus 1946, blz. 6896).

Ministerieel besluit van 29 Juni 1946
houdende goedkeuring van de wijzigingen aangebracht aan het exploitatiereglement van het Tijdelijk Beheerscomité voor de Tramwegen van Antwerpen en Omgeving (Staatsblad, 19-20 Augustus 1946, blz. 6897).

Besluitwet van 8 Juli 1946
waarbij het aan de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen is toegelaten autodiensten voor het vervoer van goederen over den weg in te richten (Staatsblad, 18 Augustus 1946, blz. 6861).

Besluitwet van 28 Augustus 1946
houdende afschaffing van de reglementeering betreffende het motorrijtuigenverkeer en het gebruik van motorbrandstoffen en smeermiddelen voor autorijtuigen, welke het voorwerp uitmaakte van de besluitwet van 24 October 1944 (Staatsblad, 30 Augustus 1946, blz. 7213).

IX — PRIJZEN EN LOONEN

Ministerieel besluit van 17 Mei 1946
houdende een algemeene prijsvermindering van 10 pU. der verbruiksproducten en van zekere prestaties. — *Erratum* (Staatsblad, 8 Augustus 1946, blz. 6578).

Ministerieel besluit dd. 15 Juni 1946
houdende wijziging en aanvulling van artikel 2, § 45, van het ministerieel besluit dd. 23 Mei 1946, houdende verlaging en regeling van de prijzen van de voedingsproducten, van de dranken, van de afgewerkte tabaksproducten en van sommige landbouwproducten. — *Erratum* (Staatsblad, 5-6 Augustus 1946, blz. 6498).

Ministerieel besluit dd. 4 Juli 1946
houdende vaststelling der maxima-verkoopprijzen van schoenen. — *Erratum* (Staatsblad, 16-17 Augustus 1946, blz. 6838).

Ministerieel besluit van 20 Juli 1946
houdende, wat betreft de kandijnsuiker en -meelsuiker en bepaalde soorten bier, aanvulling en wijziging van het ministerieel besluit dd. 23 Mei 1946, houdende verlaging en regeling van de prijzen van de voedingsproducten, van de dranken, van de afgewerkte tabaksproducten en van sommige landbouwproducten (Staatsblad, 1 Augustus 1946, blz. 6354). — *Erratum* (Staatsblad, 8 Augustus 1946, blz. 6578).

Ministerieel besluit van 27 Juli 1946

houdende vaststelling van de prijzen van de inland-sche half-vroege aardappelen, afgeleverd door den producent vanaf 3 Augustus 1946 (Staatsblad, 2 Augustus 1946, blz. 6881).

Ministerieel besluit van 28 Juli 1946

houdende regeling van de prijzen van moutkiemen en van mout voortkomende van brouwgerst (Staatsblad, 16-17 Augustus 1946, blz. 6837).

Ministerieel besluit van 29 Juli 1946

houdende vaststelling van de prijzen van de dranken geschonken en van het banketgebak verkocht in de hotels, spijshuizen en alle andere drankgelegenheden (Staatsblad, 1 Augustus 1946, blz. 6355). — Errata (Staatsblad, 8 Augustus 1946, blz. 6578).

Ministerieel besluit van 29 Juli 1946

waardoor de ingevoerde wijnen, likeuren en geestrijke dranken aan het régime van den normalen prijs onderworpen worden (Staatsblad, 5-6 Augustus 1946, blz. 6496).

Ministerieel besluit van 30 Juli 1946

houdende vaststelling der prijzen van hennepzaad (Staatsblad, 5-6 Augustus 1946, blz. 6497).

Ministerieel besluit van 30 Juli 1946

houdende, wat betreft het bier, wijziging en aanvulling van het ministerieel besluit dd. 23 Mei 1946, houdende verlaging en regeling van de prijzen van de voedingsproducten, van de dranken, van de afgewerkte tabaksproducten en van sommige landbouwproducten (Staatsblad, 5-6 Augustus 1946, blz. 6497).

Ministerieel besluit van 30 Juli 1946

houdende aanvulling van dit dd. 8 Juli 1946, houdende regeling van de prijzen van de gueuze-lambic (Staatsblad, 8 Augustus 1946, blz. 6577).

Ministerieel besluit van 6 Augustus 1946

betreffende de sleeploonen toe te passen voor elk sleepcontract afgesloten door bemiddeling van de Belgische Sleepvaartgroepering (Staatsblad, 9 Augustus 1946, blz. 6646).

Ministerieel besluit van 6 Augustus 1946

betreffende de vracht- en huurprijzen toe te passen voor elk bevrachtingscontract afgesloten door bemiddeling van den Dienst voor Regeling der Binnenvaart (Staatsblad, 9 Augustus 1946, blz. 6647).

Ministerieel besluit van 9 Augustus 1946

houdende reglementeering der prijzen van de producten der ijzer- en staalnijverheid (Staatsblad, 14 Augustus 1946, blz. 6766).

Gelet op de besluitwet van 22 Januari 1945, gewijzigd en aangevuld door de besluitwetten dd. 14 en 18 Mei en dd. 7 en 29 Juni 1946, betreffende het beteugelen van elke inbreuk op de reglementeering betreffende de bevoorrading van het land;

Herzien het ministerieel besluit van 6 November 1944, betreffende de reglementeering der prijzen der producten der ijzer- en staalnijverheid;

Overwegende dat de huidige in voege zijnde prijzen moeten heraanpast worden tengevolge der verhooging van de steenkool- en cokesprijzen als gevolg der afschaffing van toelagen aan de koolmijnen,

Bestuit :

Artikel 1. — Het is verboden de hieronderopgesomde producten tegen hogere als bij onderhavig besluit vastgestelde prijzen te koopen of te verkoopen.

Art. 2. — De maximumverkooprijzen bedragen bij de voortbrengers :

A. — Basisprijzen :

a) Gietijzer :

1. Fosfoorhoudend gieterij-gietijzer : *fr* 1.920/1.000 kg af Athus of pariteit.

2. Half-fosfoorhoudend gieterij-gietijzer : *fr* 2.130/1.000 kg met volledige lading, geleverd franco wagon op station van de N.M.B.S. het dichtst bij de plaats van bestemming gelegen.

3. Hematiet gieterij-gietijzer : *fr* 2.600/1.000 kg met volledige lading, geleverd franco wagon op station van de N.M.B.S. het dichtst bij de plaats van bestemming gelegen.

4. Hematiet affineergietijzer en Spiegelgietijzer : *fr* 2.450/1.000 kg met volledige lading, geleverd franco wagon op station van de N.M.B.S. het dichtst bij de plaats van bestemming gelegen.

b) Halffabrikaten :

Hiernavolgende prijzen gelden voor gewoon zacht Thomasstaal zonder bindende nadere verklaring :

1. Staven : *fr* 2.100.

2. Voorblokken en brames : *fr* 2.400.

3. Biljetten : *fr* 2.450.

4. Largetten : *fr* 2.650.

Deze prijzen gelden per 1.000 kg basis product, met volledige lading, geleverd franco op station van de N.M.B.S. het dichtst bij de plaats van bestemming gelegen of franco loskade bij vervoer te water.

c) Gewalste producten :

Hiernavolgende prijzen gelden per 1.000 kg basis product in gewoon zacht Thomasstaal, zonder bindende nadere verklaring, en voor levering met volledige lading franco op station van de N.M.B.S. het dichtst bij de plaats van bestemming gelegen of franco loskade bij vervoer te water :

1. Profielijzer : *fr* 3.050.

2. Handelsijzer (staalijs) : *fr* 3.150.

3. Dikke platen, gemiddelde platen en universeel ijzer : *fr* 3.250.

4. Dunne platen : a) uitgeloid in open kasten, basis 2 mm of 2,90 mm : fr 3.900; b) uitgeloid in gesloten kasten, met 2 mm tot 2,99 mm : fr 4.150.

5. Machinedraad : fr 3.250.

6. Gewoon bandijzer voor de buismakerij : fr 3.550.

7. Zwaar spoorwegmaterieel : Hiernavolgende prijzen gelden voor de leveringen uit voorraad of nieuw gefabriceerd eerste keuze materieel, zonder hoedanigheidsvoorschriften en zonder andere ontvangstproeven behalve dan deze betreffende uitzicht en afmetingen :

a) Vignole rails : fr 3.600 per 1.000 kg van 500 t en meer per profiel;

b) Groefrails : fr 4.600 per 1.000 kg per koop van 500 t en meer per profiel;

c) Dwarsliggers : fr 3.780 per 1.000 kg per koop van 500 t en meer per profiel;

d) Laschplaten en overeenkomstige platen :

1° voor Vignolerails : fr 4.320 per 1.000 kg per koop van 100 t en meer per profiel;

2° voor groefrails : fr 5.520 per 1.000 kg per koop van 100 t en meer per profiel.

8. Licht spoorwegmaterieel : Hiernavolgende prijzen gelden voor eerste keuze materieel :

a) Rails alleen met normale gatenbepersing, eenvoudig op lengte gesneden rails met de gewone toleranties, zonder freezing der uiteinden, met gebruikelijk percent, korte staven, te weten : 7,50 t. h. : fr 3.200 per 1.000 kg;

b) Overeenkomstige, bijkomende of afzonderlijke laschplaten : fr 6.400 per 1.000 kg;

c) Dwarsliggers : fr 3.600 voor vlakke en gegolfde dwarsliggers tot 105 mm breed × 5 mm en meer, en voor dwarsliggers van 120 mm in alle breedten.

B. — Toeslagen

Toeslagen voor afmetingen, kwaliteitsklassen en om andere redenen zullen worden vastgesteld op prijslijsten die den Minister van Economische Zaken ter goedkeuring dienen voorgelegd.

Art. 3. — Iedere wijziging aan leverings-, uitvoerings-, betalings- of andere voorwaarden, van aard de aanschaffing der producten, onder bezwarende omstandigheden, te doen plaats vinden, wordt verboden.

Art. 4. — De inbreuken op de beschikkingen van dit besluit worden aangespoord, vastgesteld, vervolgd en bestraft overeenkomstig de beschikkingen der hoofdstukken II en III van de besluitwet van 22 Januari 1945, gewijzigd en aangevuld bij de besluiten van 14 en 18 Mei en van 7 en 29 Juni 1946, betreffende het beteugelen van elke inbreuk op de reglementeering betreffende de bevoorrading van het land onverminderd de toepassing der beschikkingen van de besluitwet van 14 April 1945, gewijzigd bij de besluitwetten van 14 en 18 Mei 1946, betreffende het sluiten van de bedrijven op de regeling in verband met 's lands bevoorrading overtreden.

Art. 5. — Door onderhavig besluit wordt die van 6 November 1944, houdende reglementeering der prijzen van de producten der ijzer- en staalnijverheid, ingetrokken.

Art. 6. — Onderhavig besluit treedt in werking den 1° Augustus 1946.

Besluit van 9 Augustus 1946

houdende vaststelling der maximumprijzen der primaire en secundaire derivaten van kolenteer en derivaten van lichte oliën afkomstig van gasdebenezoleering of distillatiefabriek (Staatsblad, 14 Augustus 1946, blz. 6768). — Erratum (Staatsblad, 29 Augustus 1946, blz. 6193).

Besluit van 9 Augustus 1946

houdende vaststelling van de maximumprijzen der cokes af cokesfabrieken (Staatsblad, 14 Augustus 1946, blz. 6770). — Erratum (Staatsblad, 29 Augustus 1946, blz. 7193).

Ministerieel besluit van 9 Augustus 1946

heraanpassend de prijzen der elektrische energie in functie van de prijsverhoging der kolen (Staatsblad, 14 Augustus 1946, blz. 6771).

Ministerieel besluit van 9 Augustus 1946

houdende vaststelling der maximumprijzen van het gas tot openbare verdeling bestemd (Staatsblad, 14 Augustus 1946, blz. 6773). — Erratum (Staatsblad, 29 Augustus 1946, blz. 7193).

Besluit van 9 Augustus 1946

de wijze van opmaken der verkoopprijzen in den handel in bouwmaterialen vaststellend (Staatsblad, 19-20 Augustus 1946, blz. 6894).

Ministerieel besluit van 12 Augustus 1946

houdende, wat betreft rauwe volle melk en melkroom, wijziging van het ministerieel besluit dd. 23 Mei 1946, houdende verlaging en regeling van de prijzen van de voedingsproducten, van de dranken, van de afgewerkte tabaksproducten en van sommige landbouwproducten (Staatsblad, 16-17 Augustus 1946, blz. 6838).

Ministerieel besluit van 14 Augustus 1946

houdende wijziging der prijzen voor het vervoer van reizigers op de tram- en trolleybuslijnen (Staatsblad, 21 Augustus 1946, blz. 6915).

Ministerieel besluit van 16 Augustus 1946

ter aanvulling, voor wat de prijzen van banketgebak betreft, van het ministerieel besluit dd. 23 Mei 1946 houdende verlaging en regeling van de prijzen van de voedingsproducten, van de dranken, van de afgewerkte tabaksproducten en van sommige landbouwproducten (Staatsblad, 21 Augustus 1946, blz. 6910).

Ministerieel besluit van 16 Augustus 1946
houdende reglementeering der maximumprijzen van het dorschen en van het stroo van den oogst van 1946 en houdende vaststelling der maximumprijzen van de inlandsche granen van den oogst van 1946 toe te passen tot op 15 November 1946 (Staatsblad, 21 Augustus 1946, blz. 6911).

Ministerieel besluit van 17 Augustus 1946
houdende, wat betreft het voedingszout, wijziging en aanvulling van het ministerieel besluit dd. 23 Mei 1946, houdende verlaging en regeling van de prijzen van de voedingsproducten, van de dranken, van de afgewerkte tabaksproducten en van sommige

landbouwproducten (Staatsblad, 21 Augustus 1946, blz. 6912).

Ministerieel besluit van 22 Augustus 1946
houdende samenordering, wijziging en verlichting van de prijsreglementeering inzake champagne, wijn, likeurwijn, aperitieven, likeuren en geestrijke dranken (Staatsblad, 24 Augustus 1946, blz. 7075).

Ministerieel besluit van 27 Augustus 1946
houdende wijziging van dit van 1 October 1945, houdende vaststelling der maximumprijzen van inlandsch rondhout (Staatsblad, 29 Augustus 1946, blz. 7192).

X — RANTSOENEERING EN RAVITAILLEERING

Ministerieel besluit van 30 Juli 1946
betreffende de verdeling van rijwielbanden (Staatsblad, 14 Augustus 1946, blz. 6766).

Ministerieel besluit van 6 Augustus 1946
houdende intrekking van de reglementeering der verdeling van afgewerkte tabaksproducten (Staatsblad, 9 Augustus 1946, blz. 6640).

Besluit van 10 Augustus 1946
betreffende de rantsoeneering van zeepproducten (Staatsblad, 15 Augustus 1946, blz. 6798).

Besluit van 15 Augustus 1946
betreffende de bevoorrading in schoenen van de zwangere vrouwen (Staatsblad, 24 Augustus 1946, blz. 7074).

Ministerieel besluit van 17 Augustus 1946
houdende vaststelling der rantsoenen huisbrandstoffen voor de maanden Augustus en September 1946 (Staatsblad, 21 Augustus 1946, blz. 6912).

Besluit van 24 Augustus 1946
waarbij de handel in paardenvleesch wordt vrijgegeven (Staatsblad, 30 Augustus 1946, blz. 7216).

DOORLOOPENDE MAANDSTATISTIEKEN

(Inhoud zie laatste bladzijde van het Tijdschrift)

GELDMARKT

I — RENTETARIEF VOOR DISCONTO EN BELEENINGEN (in pCt.)

2

TIJDVAK	OFFICIEELE RENTETARIEVEN VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIË												CALL- GULD
	Disconto					Beleeningen van en voorschotten op : (*)							
	Door de N.B.B. vooraf geveeerde bankaccepten, geaccept. en documentaire wissels, uit hoofde v. goederen- en uitvoer	Bij de bank gedomicilieerde accepten en warrants	Bij de bank niet gedomicilieerde accepten	Niet geaccepteerde wissels	Promessen	Schatkistcertificaten met ten hoogste 120 dagen looptijd	Schatkistcertificaten met ten hoogste 8 maanden looptijd	Schatkistcertificaten met ten hoogste 12 maanden looptijd	Schatkistcertificaten met een looptijd van meer dan 12 maanden	Vijfaarschatkistcertificaten (1941) 3 1/2 % en Schatkistcertif. ter regeling van Belgische financiële vorderingen op het buitenland	Andere overheidsfondsen		
Jaargemiddelden :													
1944.....	—	2,—	2,—	3,—	3,—	2,—	3,—	3,—	3,—	3,50	3,—	0,85	
1945.....	1,—	1,60	1,75	2,50	3,—	2,—	2,46	2,58	3,—	3,50	3,—	0,62	
Maandgemiddelden :													
1945 Juli.....	1,—	1,50	1,75	2,50	3,—	2,—	2,1875	2,375	3,—	3,50	3,—	0,5	
Augustus.....	1,—	1,50	1,75	2,50	3,—	2,—	2,1875	2,375	3,—	3,50	3,—	0,5	
September.....	1,—	1,50	1,75	2,50	3,—	2,—	2,1875	2,375	3,—	3,50	3,—	0,5	
October.....	1,—	1,50	1,75	2,50	3,—	2,—	2,1875	2,375	3,—	3,50	3,—	0,5	
November.....	1,—	1,50	1,75	2,50	3,—	2,—	2,1875	2,375	3,—	3,50	3,—	0,5	
December.....	1,—	1,50	1,75	2,50	3,—	2,—	2,1875	2,375	3,—	3,50	3,—	0,5	
1946 Januari.....	1,—	1,50	1,75	2,50	3,—	2,—	2,1875	2,375	3,—	3,50	3,—	0,5	
Februari.....	1,—	1,50	1,75	2,50	3,—	2,—	2,1875	2,375	3,—	3,50	3,—	0,5	
Maart.....	1,—	1,50	1,75	2,50	3,—	2,—	2,1875	2,375	3,—	3,50	3,—	0,5	
April.....	1,—	1,50	1,75	2,50	3,—	2,—	2,1875	2,375	3,—	3,50	3,—	0,5	
Mei.....	1,—	1,50	1,75	2,50	3,—	2,—	2,1875	2,375	3,—	3,50	3,—	0,5	
Juni.....	1,—	1,50	1,75	2,50	3,—	2,—	2,1875	2,375	3,—	3,50	3,—	0,5	
Juli.....	1,—	1,50	1,75	2,50	3,—	2,—	2,1875	2,375	3,—	3,50	3,—	0,5	
Augustus.....	1,—	1,50	1,75	2,50	3,—	2,—	2,1875	2,375	3,—	3,50	3,—	0,5	
September.....	1,—	1,50	1,75	2,50	3,—	2,—	2,1875	2,375	3,—	3,50	3,—	0,5	

(*) Grootte van het voorschot in September 1946 (in pCt. van het onderpand) :

Schatkistcertificaten met 4, 8 en 12 maanden looptijd en meer.....	95 pCt.	Kasbons op ten hoogste 1 jaar, van de Nationale Kredietkas ten behoeve van den Middenstand.....	95 pCt.
Tienjaarsobligaties (1940-1950).....	90 pCt.	Ander overheidspapier.....	80 pCt.
3 1/2 pCt. Schatkistcertificaten met 5 jaar looptijd (1941-1946).....	90 pCt.	3 1/2 pCt. vijfaarschatkistcertificaten (besluit van 25 October 1941).....	90 pCt.
3 1/2 pCt. Schatkistcertificaten met ten hoogste 15 jaar looptijd (1942).....	90 pCt.	Schatkistcertificaten uitgegeven ter regeling van Belgische financiële vorderingen op het buitenland (besluit van 3 Februari 1942).....	
3 1/2 pCt. Schatkistcertificaten met 5, 10 of 20 jaar looptijd (1943).....	90 pCt.	Voorschot enkel ingewilligd in de door de Nationale Bank van België toegestane bijzondere gevallen.....	
3 1/2 pCt. Schatkistcertificaten met 10 jaar looptijd (1944).....	90 pCt.		
Kasbons op 1 jaar van de N.M.K.N.	95 pCt.		

II — RENTESTANDEN VOOR BANKDEPOSITO'S EN TEGOED TER ALGEMEENE SPAAR- EN LIJFRENTTEKAS

4

TIJDVAK	Banken — Depositorrekeningen (*)					Algemeene Spaarkas (inlagen op spaarboekjes)			Nat. Maat. voor Krediet aan de Nijverheid
	zicht	15 dagen vooropzegging	1 maand	3 maanden	6 maanden	tot fr. 20.000 (1)	fr. 20.000 tot 100.000 (1)	boven fr. 100.000	Depositorrekeningen op één jaar
Jaargemiddelden :									
1944.....	0,50	0,81	1,01	1,27	1,53	3,—	1,50	0,50	2,25
1945.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	g 2,03
Maandgemiddelden :									
1945 Juli.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	g 2,—
Augustus.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	g 2,—
September.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	g 2,—
October.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	g 2,—
November.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	g 2,—
December.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	g 2,—
1946 Januari.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	g 2,—
Februari.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	g 2,—
Maart.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	g 2,—
April.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	g 2,—
Mei.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	g 2,—
Juni.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	g 2,—
Juli.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	g 2,—
Augustus.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	g 2,—
September.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	g 2,—

(*) Gemiddelde van vier banken.

(1) Met ingang van 1 Juli 1946, bedraagt de rentevoet 3 pCt. voor deposito's tot fr 30.000 en 1.5 pCt. voor deposito's van fr 30.000 tot fr 100.000.

g : gecorrigeerde cijfers.

VALUTAMARKT EN MARKT DER EDELE METALEN

I — NOTEERING DER EDELE METALEN

9

TIJDVAK	GOUD				ZILVER			
	LONDEN sh. en d. per oz. fijn	NEW-YORK dollars per oz. fijn	BOMBAY		LONDEN d. per oz. fijn	NEW-YORK cents per oz. fijn	BOMBAY	
			roupies en annas per Fine Tola	Omrekening in sh. en d. per oz. fijn			roupies en annas per 100 Fine Tola	Omrekening in pence per oz. fijn
1938 31 December	149/7 1/2	35			(1) 20,0625	42 3/4		
1944 31 December	168/0	35	74. 2	296/6	(1) 23,50	44 3/4	132. 4	63
1945 31 December	172/3	35	81. 8	326/0	44,—	70 5/8	134. 4	64
Maandgemiddelden :								
1945 Juli	172/3	35	78.10	314/5	25,50	44 3/4	136.12	66
Augustus	172/3	35	72. 6	289/6	25,50	44 3/4	128. 5	62
September	172/3	35	74. 1	298/6	30,125	52,—	128. 3	62
October	172/3	35	76. 7	305/9	44,—	70 5/8	132. 2	63
November	172/3	35	81. 5	325/3	44,—	70 5/8	132.14	64
December	172/3	35	82. 2	328/6	44,—	70 5/8	133.14	64
1946 Januari	172/3	35	86. 9	346/3	44,—	70 5/8	138. 1	66
Februari	172/3	35	90.10	362/6	44,—	70 5/8	145. 0	70
Maart	172/3	35	94. 1	376/3	44,—	70 5/8	153. 4	74
April	172/3	35	98. 2	392/6	44,—	70 5/8	163. 7	78
Mei	172/3	35	105. 8	422/0	44,—	70 5/8	181. 2	87
Juni	172/3	35	105. 8	422/0	44,—	70 5/8	175. 4	84
Juli	172/3	35	94. 2	376/6	44,—	83 5/8	160.15	77
Augustus	172/3	35	96. 6	385/6	53,93	90 1/8	166.11	80
September	172/3	35	99. 7	397/9	55,50	90 1/8	166. 8	80

(1) Noteering per stand. oz.

N. B. — 1 oz. troy = 31,1035 gram; 1 tola = 11,6638 gram; 1 roupie = 16 annas; 1 roupie = 18 pence.

II — OFFICIEELE WISSELKOERSEN OP 30 SEPTEMBER 1946

vastgesteld door de Nationale Bank van België

krachtens besluit n° 6 genomen door den Ministerraad te Londen op 1 Mei 1944

(« Belgisch Staatsblad » van 5 September 1944, n° 22)

(in Belgische franken)

10

VALUTA	Contractuele koers	Transfers		Biljetten (2)	
		Aankoopkoers	Verkoopkoers	Aankoopkoers	Verkoopkoers
1 pond sterling	176,625	176,50	176,75	175,85	176,80
1 U. S. A. dollar	—	43,70	43,96	43,50	44,—
1 Canadeesche dollar	—	39,89	39,95	39,70	40,10
100 Fransche franc	36,7969	36,75	36,84	36,40	36,95
100 Nederlandsche gulden	1.652,—	1.648,—	1.656,—	1.635,—	1.662,—
100 Congoleesche frank	—	100,—	100,—	—	—
100 Luxemburgsche frank	—	100,—	100,—	—	—
1 Zweedsche kroon	10,4512	10,42	10,48	10,35	10,50
1 Zwitsersche frank	10,1275	10,10	10,15	10,05	10,20
1 Deensche kroon	9,1326	9,10	9,16	9,05	9,25
1 Noorweegsche kroon	8,83125	8,80	8,85	8,75	8,90
100 escudo	176,625	175,75	177,60	175,—	178,—
100 Tsjechoeslowaaksche kroon	87,655	87,39	87,92	86,80	88,50
100 lira	43,827 (1)			19,—	20,—
100 peseta	400,—			—	—

(1) Officieele koers.

(2) De Fransche en Nederlandsche biljetten die door de aangenomen banken worden aangekocht volgens de regelen vastgesteld door het Belgisch-Luxemburgsch Instituut voor den Wissel, worden overgenomen door de Nationale Bank van België.

KAPITAALMARKT

I — NOTEERINGEN VAN ENKELE OVERHEIDSFONDSEN — VERGELIJKENDE TABEL

14

AARD DER EFFECTEN	Noteering voor	NOTEERING PER				
		1 Mei 1940	31 Augustus 1944	1 Augustus 1946	2 Sept. 1946	1 October 1946
I. — Rechtstr. Belgische binnenl. Staatsschuld (Rente bij te rekenen)						
2 ½ pCt. Schuld	100,—	51,75	83,50	66,50	66,—	65,60
3 pCt. Schuld, 2 ^o reeks	100,—	65,80	99,65	89,20	89,50	89,90
3 ½ pCt. Schuld 1937	100,—	69,25	100,60	84,75	84,70	84,50
3 ½ pCt. Schuld 1943	100,—	—	95,—	81,75	81,—	80,40
Geünificeerde 4 pCt. Schuld	100,—	79,50	109,50	—	92,40	91,80
Bevrijdingslening, 4 % 1945	100,—	—	—	90,60	90,50	90,—
Tienjaarsobligaties (1940-1950), 4 pCt.	100,—	—	102,75	100,10	100,—	100,40
Vijfjaarschatkistcertificaten, 3 ½ pCt. 1941-1946 ..	100,—	—	103,25	99,90	—	—
Vijftienjaars- (ten hoogste) schatkistcertificaten, 3 ½ pCt., 1942	100,—	—	103,75	100,45	100,60	101,30
Vijf- tien- twintigjaarschatkistcertificaten, 3 ½ pCt., 1943	100,—	—	101,85	98,40	99,—	93,10
Tienjaarschatkistcertificaten, 3 ½ pCt., 1944	100,—	—	100,10	93,65	93,10	93,50
4 pCt. Lotenleening van 1933	1.050,—	901,—	1.303,—	1.070,—	1.070,—	1.087,—
Lotenleening 1938 (3 ½ pCt. tot 1947; daarna 4 pCt.) ..	500,—	411,—	591,—	499,—	496,—	501,—
Lotenleen. 1941 (3 pCt. tot 1946; 3 ½ pCt. van 1946 tot 1951; daarna 4 pCt.)	1.000,—	—	1.031,—	933,—	934,—	920,—
II. — Indirecte Staatsschuld en door den Staat gewaarborgde schuld (Rente bij te rekenen).						
4 pCt. Lotenleening der Verwoeste Gewesten 1923	525,—	443,—	633,—	535,—	531,—	533,—
6 pCt. prof. aand. v. d. Nat. Maatsch. van Belg. Spoorw. (Zwits. schijf) ..	500,—	511,—	751,—	705,—	722,—	687,—
6 pCt. prof. aand. v. d. Nat. Maatschappij van Belgische Spoorw. (Ned. schijf)	500,—	510,—	711,—	692,—	685,—	630,—
4 pCt. prof. aand. v. d. Nat. Maatschappij van Belgische Spoorw. (Belg. schijf)	500,—	391,—	640,—	548,—	561,—	547,—
(*) 3 pCt. Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen, coup. Januari-Juli ..	100,—	56,—	93,25	74,30	72,—	71,—
3 ½ pCt. Regie van Telegraaf en Telefoon, 1943	100,—	—	94,65	85,20	84,50	83,80
III. — Rechtstreeksche Koloniale Schuld (geblok. stukken, verhandelbaar door overdracht).						
Renteloos : Belgisch Congo, Lotenleening 1888	100,—	129,50	340,—	307,—	300,—	300,—
<i>Bij te rekenen rente :</i>						
3 pCt. Koloniale Schuld 1904	100,—	64,45	90,25	82,50	82,—	80,—
4 pCt. Koloniale Schuld 1936	100,—	77,50	106,35	92,75	92,15	92,—
(*) 3 ½ pCt. Koloniale Schuld 1937	100,—	65,50	97,50	84,10	83,75	83,55

(*) In den regel zijn de coupons der leeningen belastingvrij; de coupons waarop 2 pCt. belasting wordt betaald, zijn met een sterretje geteekend.

II — MAANDINDEXCIJFERS DER NOTEERINGEN TER BEURZE VAN BRUSSEL EN ANTWERPEN

15

DATUM	Algemeen indexcijfer	Verzekeringen, bank. en financ. instellingen	Onroerende goeder., hypot. en hotelwezen	Tramwegen, Buurtspoorwegen	Tramwegen en electric. (Trusts)	Gas en electriciteit	Metaal-nijverheid	Steenkolonmijnen	Zink, lood, en mijnen	Glas- en spiegelglas-fabrieken	Textielnijverh. en zijdefabrieken	Koloniale waarden	Constructie	Scheikundige producten	Diversen
Indexcijfers in verhouding tot de noteeringen der vorige maand															
1946 2 September	101	102	103	106	99	99	104	96	102	104	105	101	103	105	102
1 October	93	95	90	91	90	89	94	94	90	91	95	96	92	93	94
Indexcijfers in verhouding tot het basistijdvak 1936 tot 1938 = 100															
1945 1 Augustus	306	274	417	251	261	199	259	323	220	408	412	402	501	291	312
4 September	293	258	427	235	240	185	242	306	213	385	411	395	467	306	310
1 October	265	232	396	217	214	170	225	260	184	325	375	359	397	281	282
5 November	248	213	352	195	203	159	214	239	170	313	349	338	370	265	268
3 December	255	209	344	190	205	167	217	262	173	336	360	345	404	268	271
1946 3 Januari	259	212	346	178	204	159	230	254	174	344	384	359	418	282	277
1 Februari	245	196	334	159	185	149	222	223	164	329	358	348	419	276	280
1 Maart	256	208	331	160	198	166	235	245	175	342	370	352	423	287	283
1 April	265	217	340	164	198	176	252	265	178	352	382	361	429	303	300
2 Mei	273	223	350	156	188	169	268	259	198	349	414	367	464	322	323
3 Juni	264	211	336	151	192	164	254	234	186	342	404	354	444	311	312
1 Juli	252	202	314	142	188	158	236	225	177	313	386	342	433	295	295
1 Augustus	263	208	319	143	194	161	249	233	185	321	387	365	449	313	304
2 September	267	212	330	151	192	159	259	224	187	332	405	370	463	329	309
1 October	249	201	296	137	174	142	243	210	170	304	386	353	425	306	291

III — OMZETTEN TER BEURZE VAN BRUSSEL EN ANTWERPEN

TIJDVAK	BRUSSEL (*)			ANTWERPEN			BRUSSEL EN ANTWERPEN	
	Aantal beursdagen	Aantal verhand. fonds. (duizenden stukken)	Verhandelde bedragen (miljoenen franken)	Aantal beursdagen	Aantal verhand. fonds. (duizenden stukken)	Verhandelde bedragen (miljoenen franken)	Aantal verhand. fonds. (duizenden stukken)	Verhandelde bedragen (miljoenen franken)
1944 (1)	167	4.666	7.231	166	192	2.252	4.858	9.483
1945 (1)	134	3.908	6.810	137	123	1.629	4.031	8.439
1945 Juli	20	877	1.533	21	24	289	901	1.822
Augustus	21	996	1.741	19	24	253	1.020	1.994
September	19	481	827	19	19	197	500	1.024
October	22	462	814	23	18	224	480	1.038
November	18	419	723	19	14	260	433	983
December	19	275	484	18	12	164	287	648
1946 Januari	21	552	1.053	21	22	366	574	1.419
Februari	20	569	1.036	20	21	313	590	1.349
Maart	21	462	790	21	18	212	480	1.002
April	20	710	1.238	20	21	238	731	1.476
Mei	20	809	1.363	20	23	273	832	1.636
Juni	19	474	805	18	17	189	491	994
Juli	22	524	944	22	20	231	544	1.175
Augustus	20	579	1.075	17	16	189	595	1.264
September	21	528	886	21	20	237	548	1.123

(*) In 1944 omvat deze statistiek de transacties in vast- en niet vastrendeende waarden met uitzondering van: a) de rechtstreekse Staatsleeningen; b) de Oorlogsschadeleening 1922; c) al de leeningen der Kolonie van 1887 tot 1937. Daarna houdt ze alleen rekening met de aandelen en de obligaties.

(1) De beurzen bleven gesloten van 1 September 1944 tot en met 3 Juni 1945.

IV — NOTEERING EN RENDEMENT VAN DE VOORNAAMSTE OBLIGATIETYPEN

DATUM	TOONAANGEVENDE TYPEN										OBLIGATIES VAN MAATSCHAPPIJEN Allerlei typen	
	Koers					Rendement (t. o. v. den koers alleen)					Gemiddelde beurswaarde	Gemiddeld nettorendement
	I	II	III	IV		I	II	III	IV			
	Geünific. Schuld 4 pCt.	Koloniale Schuld 1936 4 pCt.	Provinc., steden en gemeenten 4 pCt.	Nijverheids- en handels- ondernemingen 4 pCt. 4 ½ pCt.		Geünific. Schuld 4 pCt.	Koloniale Schuld 1936 4 pCt.	Provinc., steden en gemeenten 4 pCt.	Nijverheids- en handels- ondernemingen 4 pCt. 4 ½ pCt.			
1945 1 Augustus	99,70	99,65	101,03	100,16	102,90	4,01	4,01	3,98	3,99	4,37	102,96	4,27
4 September	99,90	99,90	100,68	99,55	102,85	4,00	4,00	3,98	4,01	4,38	102,73	4,28
1 October	100,—	100,—	100,78	98,79	102,86	4,00	4,00	3,97	4,04	4,38	102,37	4,29
5 November	100,—	100,—	100,06	96,76	100,77	4,00	4,00	4,00	4,13	4,47	100,21	4,39
3 December	100,—	100,—	99,50	97,40	100,38	4,00	4,00	4,02	4,10	4,48	99,91	4,40
1946 3 Januari	100,—	100,—	98,54	96,77	99,92	4,00	4,00	4,06	4,13	4,50	99,08	4,43
1 Februari	100,—	100,—	v 97,31	v 96,71	v 100,05	4,00	4,00	v 4,11	v 4,14	v 4,50	v 99,36	v 4,47
1 Maart	100,—	99,80	v 96,92	v 96,37	v 100,31	4,00	4,01	v 4,13	v 4,15	v 4,49	v 99,55	v 4,46
1 April	100,—	99,80	v 97,07	v 96,16	v 100,98	4,00	4,01	v 4,12	v 4,16	v 4,46	v 99,87	v 4,45
2 Mei	100,—	99,80	v 96,94	v 95,11	v 100,32	4,00	4,01	v 4,13	v 4,21	v 4,49	v 99,20	v 4,46
3 Juni	100,—	99,75	v 96,62	v 94,55	v 99,57	4,00	4,01	v 4,14	v 4,23	v 4,52	v 98,59	v 4,51
1 Juli	94,75	96,50	v 95,17	v 93,12	v 98,11	4,22	4,14	v 4,20	v 4,30	v 4,59	v 97,08	v 4,58
1 Augustus	92,40	92,75	v 93,45	v 91,27	v 98,78	4,33	4,31	v 4,28	v 4,38	v 4,56	v 97,17	v 4,57
2 September	92,20	92,15	v 92,72	v 91,79	v 98,30	4,34	4,34	v 4,31	v 4,36	v 4,58	v 96,84	v 4,59
1 October	91,80	92,—	v 92,12	v 92,04	v 98,57	4,36	4,35	v 4,34	v 4,35	v 4,57	v 97,02	v 4,58

N. B. — Voor de samenstelling: zie Maartnummer 1939, op blz. 193.

V — EMISSIES VAN DE BELGISCHE EN CONGOLESCHE NIJVERHEIDS-
EN HANDELSVENNOOTSCHAPPEN

17

Retrospectief overzicht

(duizenden franken)

TIJDVAK	OPRICHTINGEN VAN VENNOOTSCHAPPEN						KAPITAALSVERHOOGINGEN (Naamloze vennootschappen) (Commandit. vennootschappen op aandelen) (Personenvennootsch. met beperkte aansprak.)			
	naamloze en commanditaire op aandelen			personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid			Aantal	Oud kapitaal	Nominale verhoging	Gestort bedrag op nomin. waarde
	Aantal	Nominaal bedrag	Gestort bedrag op nomin. waarde	Aantal	Nominaal bedrag	Gestort bedrag op nomin. waarde				
1944.....	130	207.615	172.348	733	300.330	284.492	195	472.412	456.156	410.798
1945.....	870	749.335	512.803	1.542	423.196	382.670	279	1.307.765	602.926	482.024
1945 Eerste 8 maanden.....	469	331.587	234.926	895	232.203	210.519	117	299.416	270.451	220.482
1946 Eerste 8 maanden.....	849	1.049.902	800.982	1.448	419.517	373.846	365	1.808.309	1.248.282	997.055
1945 Juni.....	62	57.601	43.417	129	28.168	26.536	18	42.532	36.158	27.201
Juli.....	74	60.411	45.812	130	37.640	34.380	23	10.338	53.231	46.933
Augustus.....	83	76.736	48.034	132	34.073	30.344	15	9.775	22.110	18.230
September.....	95	116.134	63.275	129	34.128	30.796	25	25.025	23.555	16.245
October.....	92	86.305	65.975	160	48.355	40.990	42	32.440	49.410	43.205
November.....	86	60.055	41.077	161	44.108	40.660	39	101.000	252.279	31.257
December.....	128	155.254	107.550	197	64.402	59.705	56	850.084	207.231	170.835
1946 Januari.....	124	163.542	145.088	164	53.220	44.963	21	302.565	96.350	95.364
Februari.....	106	81.497	61.064	167	44.762	40.331	42	80.500	99.208	78.612
Maart.....	94	91.830	67.312	202	61.945	50.016	42	198.936	141.866	127.141
April.....	101	136.355	82.822	209	47.556	43.383	51	127.883	107.437	55.866
Mei.....	105	145.585	72.863	189	57.108	51.979	74	756.510	433.101	393.316
Juni.....	117	122.462	109.786	181	40.127	36.414	44	140.715	155.523	106.046
Juli.....	122	245.240	206.588	209	72.159	67.864	56	109.635	93.241	76.505
Augustus.....	80	63.391	55.459	127	42.640	38.896	35	91.565	121.556	64.203

TIJDVAK	OBLIGATIE-UITGIFFEN		Gezamen- lijke uitgiften Nominaal bedrag	UITGIFTE- PREMIËN (1)	STORTINGEN ANDERE DAN IN GELD		UITGIFFEN bestemd voor aflossing van oude leeningen (4)	Netto- uitgiften (5)
	Aantal	Nominaal bedrag			Inbreng in natura (2)	Bijvoeging van reserves (3)		
1944.....	27	636.600	1.600.701	2.832	471.804	31.793	43.567	959.991
1945.....	30	1.093.840	2.869.297	140.699	647.526	17.065	11.989	1.935.456
1945 Eerste 8 maanden.....	15	308.000	1.142.241	336	359.062	2.720	11.989	600.492
1946 Eerste 8 maanden.....	26	588.300	3.306.001	57.947	739.301	145.782	14.008	1.919.039
1945 Juni.....	1	4.000	125.827	6	38.236	—	—	62.924
Juli.....	—	—	151.282	—	39.953	180	—	86.992
Augustus.....	2	17.000	149.919	330	47.818	—	—	66.120
September.....	6	451.840	625.657	—	44.160	699	—	517.297
October.....	3	61.000	245.070	750	72.696	2.288	—	136.936
November.....	2	200.000	356.442	313	36.662	3.512	—	273.133
December.....	4	73.000	499.887	139.300	134.946	7.846	—	407.598
1946 Januari.....	3	151.000	464.112	900	122.104	—	—	315.211
Februari.....	—	—	225.467	5.035	71.577	507	—	112.958
Maart.....	2	62.000	357.641	4.517	104.972	26.794	—	179.220
April.....	5	49.150	340.498	3.114	68.249	2.520	—	163.566
Mei.....	6	135.150	770.944	27.327	79.774	18.934	—	581.927
Juni.....	4	55.000	373.112	280	78.943	51.300	14.008	163.275
Juli.....	3	90.000	500.640	3.387	165.093	13.924	—	265.327
Augustus.....	3	46.000	273.587	13.387	48.589	31.803	—	137.555

- (1) In de gestorte bedragen niet begrepen.
(2) In de oprichtingen en kapitaalsverhogingen begrepen.
(3) In de kapitaalsverhogingen begrepen.
(4) In de kapitaalsverhogingen en de obligatieuitgiften begrepen.
(5) Omvatten de volgestorte bedragen op aandelen, de obligatieuitgiften, de uitgiftepremiën, verminderd met de stortingen andere dan in geld en de emissies tot terugbetaling van vroegere leeningen.

Detail der emissies
(duizenden franken)

AUGUSTUS 1946

BEDRIJFSKLASSE	OPRICHTINGEN VAN VENNOOTSCHAPPEN (1)						KAPITAALSVERHOOGINGEN (naamlooze vennootschap.) (command. vennoot. op aand.) (personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid)			OBLIGATIE-UITGIFTEN		Uitgiftepremiën (in de gestorte bedragen niet begrepen)	STORTINGEN ANDERE DAN IN SPECIE				ONTBINDINGEN VAN VENNOOTSCHAPPEN (1) (naamlooze) (commandit. op aand.) (personenvennootsch. met beperkte aansprakelijkheid)				KAPITAALS-VERMINDERINGEN (naamlooze vennoot.) (com. ven. op aandeel.) (personenvennoot. m. beperk. aansprak.)			
	naamlooze en commanditaire op aandelen			personenvennootsch. met beperkte aansprakelijkheid			Aantal	Oud kapitaal	Nomin. verhooging	Gestort bedrag op nomin. waarde	Aantal		Nomin. bedrag	Inbreng in natura		Kapitaalsverhoogingen	Bijvoeging van reserves (in de kapitaalsverhoogingen begrepen)	Liquidaties		Samensmeltingen		Aantal	Bedrag	
	Aantal	Nomin. bedrag	Gestort bedrag op nomin. waarde	Aantal	Nomin. bedrag	Gestort bedrag op nomin. waarde								Oprichtingen van vennootsch.	naamlooze en commanditaire op aandelen			personenvenn. met beperkte aansprakelijkheid	Aantal	Bedrag	Aantal			Bedrag
	Aantal	Nomin. bedrag	Gestort bedrag op nomin. waarde	Aantal	Nomin. bedrag	Gestort bedrag op nomin. waarde	Aantal	Nomin. bedrag	waarvan conversie-leeningen	naamlooze en commanditaire op aandelen	personenvenn. met beperkte aansprakelijkheid		Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag						
1a Particuliere banken	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1b Banken van openbaar nut	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. Verzekeringen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Financiële inrichtingen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. Invoer, uitvoer	3	3.025	2.925	8	1.000	1.000	1	51.875	68.450	36.320	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5. Handel in metalen	2	950	870	—	—	—	1	25	975	975	13.387	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6. Handel in klerst. en meubelen	12	7.375	6.335	18	4.327	4.217	1	60	60	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7. Handel in eetwaren	7	7.150	7.150	13	4.500	4.255	1	100	100	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8. Diverse handelsbedrijven	30	19.226	15.379	55	14.225	13.571	13	600	400	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9. Suikerfabrieken	—	—	—	—	—	—	—	4.210	11.628	11.628	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10. Maalderijen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11. Bierbrouwerijen	1	500	500	—	—	—	1	500	500	260	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12. Distilleerderijen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13. Andere voedingsbedrijven	1	500	500	3	2.500	1.699	3	1.450	6.550	4.950	1	20.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14. Steengroeven	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15. Kolenmijnen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16. Mijnbouw	—	—	—	—	—	—	1	20.000	24.938	4.987	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17. Gas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18. Electriciteit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19. Electricische constructie	—	—	—	3	3.675	3.127	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20. Hotels, bioscopen, schouwburgten	3	700	700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21. Drukkerij, publiciteit	3	1.900	1.650	2	2.400	2.400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22. Textielbedrijf	1	700	540	—	—	—	1	4.000	1.000	1.000	1	20.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23. Kunstmat. en ceram. materialen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24a IJzer- en staalnijverheid	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24b Machinebouw	5	3.160	2.510	5	1.165	971	2	100	300	300	1	6.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24c Non-ferro metalen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25. Bouwbedrijf (openbare werken)	2	2.100	2.075	4	460	460	1	1.000	1.000	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26. Papierijverheid	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27. Plantages en kolon. vennootschapp.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28. Chemische nijverheid	—	—	—	3	4.775	3.571	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29. Houtbewerkingindustrie	—	—	—	2	700	700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30. Lederbereiding, riemfabrieken	1	3.000	3.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31. Automobielen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32. Glas- en kristalabrieken	—	—	—	1	400	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33. Spiegelglasfabrieken	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34. Diverse takken van nijverheid	6	10.335	9.805	4	1.050	1.050	3	7.195	4.105	1.705	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35. Spoorwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36. Buurtspoorwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37. Scheepvaart, vliegwezen	1	150	150	1	320	320	2	450	1.550	1.400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38. Telegraaf, telefoon	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39. Electricische tramwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
40. Autobussen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
41. Overige transportbedrijven	2	2.620	1.370	5	1.143	1.143	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
42. Diverse andere takken van nijverh.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal...	80	63 391	55 459	127	42 640	38 896	35	91 565	121 556	64 205	3	46 000	—	13 387	23 100	20 609	4 880	31 803	30	9.737	—	—	2	460

— 111 —

(1) Samenwerkende vennootschappen : 20 opgericht met een minimum-kapitaal van fr 4.160.700; 4 ontbonden met een minimum-kapitaal van fr 287.000.

V — EMISSIES VAN DE BELGISCHE EN CONGOLEESCHE NIJVERHEIDS- EN HANDELSVENNOOTSCHAPPEN

Ingedeeld naar de ligging en naar de belangrijkheid van het uitgegeven of vernietigd kapitaal
(duizenden franken)

17

OMSCHRIJVING	OPRICHTING. VAN VENNOOTSCH.					KAPITAALSVERHOOGING. (naamloze vennoot.) (command. vennoots. op aandelen) (personenvenn. met beperkte aansprakelijkheid)			OBLIGATIE-UITGIFTEN		UITGIFTEPREMIËN (in de gestorte bedragen niet begrepen)	STORTINGEN ANDERE DAN IN SPECIE		ONTBINDINGEN		KAPITAALSVERMINDERINGEN Bedrag	
	naamloze en commanditaire op aandelen		personenvenn. met beperkte aansprakelijkheid			Oud kapitaal	Nominale verhooging	Gestort bedrag op nominale waarde	Aantal	Nominale bedrag		waarvan conversieaandelen	Inbreng in natura (1)	Bijvoeging van reserves (2)	Liquidaties		Samensmeltingen
	Aantal	Nominaal bedrag	Gestort bedrag op nominale waarde	Aantal	Nominaal bedrag												

1. — Naar hun geografische ligging

JULI 1946

België	120	125.240	86.588	209	72.159	67.864	53	67.635	85.741	69.005	3	90.000	—	3.387	94.153	13.174	19.839	4.000	—
België en buitenland	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Belgisch-Congo	2	120.000	120.000	—	—	—	—	3	42.000	7.500	—	—	—	—	70.940	750	—	—	13.000
TOTAAL	122	245.240	206.588	209	72.159	67.864	56	109.635	93.241	76.505	3	90.000	—	3.387	165.093	13.924	19.839	4.000	13.000

2. — Naar de belangrijkheid van het uitgegeven of vernietigd nominaal kapitaal

1 miljoen en minder ..	92	44.265	32.989	199	50.119	47.952	33	54.335	14.716	14.016	—	—	—	367	43.898	2.416	10.193	—	—
van 1 tot 5 miljoen ..	24	48.875	35.389	10	22.040	19.912	18	37.280	39.870	27.334	—	—	—	3.020	36.920	4.008	9.646	4.000	3.000
van 5 tot 10 miljoen ..	3	20.100	12.210	—	—	—	—	4	17.900	26.775	—	—	—	—	13.335	7.500	—	—	10.000
van 10 tot 20 miljoen ..	1	12.000	6.000	—	—	—	—	1	120	11.880	—	—	—	—	—	—	—	—	—
van 20 tot 50 miljoen ..	1	40.000	40.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
van 50 tot 100 miljoen ..	1	80.000	80.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70.940	—	—	—	—
100 miljoen en meer ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOTAAL	122	245.240	206.588	209	72.159	67.864	56	109.635	93.241	76.505	3	90.000	—	3.387	165.093	13.924	19.839	4.000	13.000

1. — Naar hun geografische ligging

AUGUSTUS 1946

België	80	63.391	55.459	127	42.640	38.896	35	91.565	121.556	64.205	3	46.000	—	13.387	48.589	31.803	9.737	—	460
België en buitenland ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Belgisch-Congo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOTAAL	80	63.391	55.459	127	42.640	38.896	35	91.565	121.556	64.205	3	46.000	—	13.387	48.589	31.803	9.737	—	460

2. — Naar de belangrijkheid van het uitgegeven of vernietigd nominaal kapitaal

1 miljoen en minder ..	86	30.091	25.737	121	29.490	27.606	24	9.840	8.518	7.248	—	—	—	25.792	965	6.637	—	—	460
van 1 tot 5 miljoen ..	14	33.300	29.722	6	13.150	11.290	6	40.725	12.244	8.244	—	—	—	22.797	4.144	3.100	—	—	—
van 5 tot 10 miljoen ..	—	—	—	—	—	—	—	2	1.000	15.694	—	—	—	—	6.694	—	—	—	—
van 10 tot 20 miljoen ..	—	—	—	—	—	—	—	1	20.000	20.000	—	—	—	—	20.000	—	—	—	—
van 20 tot 50 miljoen ..	—	—	—	—	—	—	—	2	20.000	65.100	—	—	—	13.387	—	—	—	—	—
van 50 tot 100 miljoen ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
100 miljoen en meer ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOTAAL	80	63.391	55.459	127	42.640	38.896	35	91.565	121.556	64.205	3	46.000	—	13.387	48.589	31.803	9.737	—	460

(1) In de oprichtingen en kapitaalsverhogingen begrepen.
(2) In de kapitaalsverhogingen begrepen.

VI — LEENINGEN UITGE- GEVEN DOOR DE OVER- HEID EN DOOR INSTELL. V. OPENBAAR NUT (1)

(Langlopende leeningen door openbare uitgifte geplaatst.)

VII — BANKOPERATIES VAN HET GEMEENTEKREDIET

(Voorschotten en terugbetalingen op leeningen aan publiekrechtelijke lichamen en instellingen van openbaar nut ter bestrijding der uitgaven.)

VIII — HYPOTHEEK- INSCHRIJVINGEN (2)

18
19
20

TIJDVAK	in België		in het buitenland	TIJDVAK	BUITENGEWONE UITGAVEN		GEWONE UITGAVEN		TIJDVAK	Bedrag naar de geïnde inschrijvingsrechten
	in miljoenen franken	in miljoenen Can. \$ 18			Afnemingen van rekening	Netto terugbetaald	Netto-voorschotten	Netto terugbetaald		
1944	1.000	—	—	1944	1.024.816	68.923	571.819	259.964	1944 Maandgemid. ...	146.620
1945	13.112	—	—	1945	1.781.174	41.506	740.481	597.286	1945 Maandgemid. ...	248.236
1946 Februari ..	—	—	{ Can. \$ 1	1945 Juli	219.457	1.657	35.554	7.784	1945 Juli	273.410
Maart	—	—	{ \$ U.S. 3	Augustus ..	144.832	813	25.981	19.192	Augustus	296.265
April	300	—	{ \$ U.S. 25	September ..	127.819	163	95.137	24.315	September	291.084
Mei	{ 600	—	{ \$ U.S. 10	October ..	205.904	603	22.025	61.427	October	375.585
Juni	{ 400	—	{ \$ U.S. 12	November ..	171.152	253	64.436	60.039	November	392.200
Juli	—	—	{ \$ U.S. 4	December ..	242.989	29.193	62.868	100.725	December	444.964
Augustus ..	450	—	{ \$ U.S. 19	1946 Januari ..	77.642	1.375	128.750	119.766	1946 Januari	430.843
September ..	400	—	{ Can. \$ 9	Februari ..	92.342	10.942	153.490	130.348	Februari	467.612
			{ Can. \$ 7	Maart	78.104	1.649	179.008	118.413	Maart	584.342
			{ \$ U.S. 11	April	77.591	1.105	134.371	43.756	April	575.290
			{ \$ Can. 3	Mei	64.741	150.566	98.425	93.291	Mei	700.642
			{ \$ U.S. 3	Juni	54.000	164.874	90.316	39.827	Juni	608.968
			{ \$ U.S. 4	Juli	78.070	1.418	73.766	10.729	Juli	794.033
			{ \$ U.S. 3	Augustus ..	124.556	1.065	113.207	22.875	Augustus	721.505
				September ..	84.835	25.234	94.945	34.999	September	637.291

(1) Leeningen van Staat, Kolonie, provinciën en gemeenten, instellingen van openbaar nut, zoals de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen, de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen, de Nationale Maatschappij voor Watervoorziening, het Gemeentekrediet, enz.

(2) Incl. de hernieuwingen aan het einde van het vijftiende jaar; deze belopen ongeveer 1 pCt. van het totaal; excl. de wettelijke hypotheek.

RIJKSFINANCIËN
I — STAND VAN DE STAATSSCHULD
(millioenen franken)

25

AARD	31 Maart 1940	30 Juni 1945	30 Sept. 1945	31 Dec. 1945	31 Maart 1946	30 Juni 1946	30 Sept. 1946
A. — Geconsolideerde schuld :							
Directe binnenlandsche schuld	26.184	33.763	34.233	44.375	105.612	102.712	100.037
Indirecte binnenlandsche schuld	8.910	8.027	7.956	7.953	7.935	7.928	7.856
	35.094	41.790	42.189	52.328	113.547	110.640	107.893
Buitenlandsche schuld (*)	4.936	5.066	4.999	5.459	7.176	10.205	10.980
Intergouvernementeele schulden voort- spruitende uit den oorlog 1914-1918 (*)	12.673	19.151	19.151	19.151	19.151	19.151	19.151
	17.609	24.217	24.150	24.610	26.327	29.356	30.131
B. — Schuld op halflangen termijn (1) :							
Binnenlandsche schuld	1.259	48.906	38.941	34.239	33.191	32.245	29.103
Buitenlandsche schuld (*)	1.259	48.906	38.941	34.239	33.191	32.245	29.103
C. — Schuld op korten termijn (2) :							
Binnenlandsche schuld	6.234	84.598	102.993	96.089	95.498	91.735	92.176
Buitenlandsche schuld (*)	713	726	726	697	484	484	484
	6.947	85.324	103.719	96.786	95.982	92.219	92.660
D. — Schuld op zicht :							
Binnenlandsche schuld	(3) 3.384	(3) 3.059	(3) 3.059	(4) 16.524	(4) 14.166	(4) 14.408	(4) 14.701

(*) Het bedrag der buitenlandsche schulden is vastgesteld volgens de wisselkoersen te Brussel op den aangeduiden datum. Op 31 Maart 1940 zijn de 5 1/2 pCt. leeningen 1932 en 1934 berekend op basis van 195,675 Belgische frank voor 100 Fransche nominaal kapitaal; met ingang van 31 Maart 1945 is de 5 1/2 pCt. leening 1934 berekend op basis van 2.907,75 Belgische frank voor 1.000 Fransche nominaal kapitaal.

(1) Schatkistcertificaten met meer dan één jaar looptijd.

(2) Effecten met één jaar looptijd of minder.

(3) Op 31 Maart 1940: Tegoed van de particulieren bij het Bestuur der Postchèques. Daarna: Rentelooze Schatkistbons, gefmitteerd als tegenwaarde van het particulier tegoed op postrekening, per 3 Augustus 1940, datum waarop dit tegoed werd overgedragen aan de Emissiebank te Brussel, die met het beheer er van werd belast, op grond eener overeenkomst tusschen het Ministerie van Financiën, de Emissiebank te Brussel en de Nationale Bank van België. Voor dezen Schatkistbon werd geen vervalddag vastgesteld.

(4) Particuliere tegoeden op postrekening waarvan fr 6.494.148.410 door Schatkistcertificaten vertegenwoordigd zijn.

II — OVERHEIDSPAPIER ONDERGEBRACHT BIJ DE NATIONALE BANK VAN BELGIE
(millioenen franken)

25

AARD	31 Maart 1940	30 Juni 1945	30 Sept. 1945	31 Dec. 1945	31 Maart 1946	30 Juni 1946	30 Sept. 1946
Op ten hoogste 120 dagen :							
Schatkistcertificaten	3.075	40.652	45.738	42.046	47.918	47.680	49.594
Daarmede gelijkgesteld papier ..	263	—	—	—	—	—	—
Op ten hoogste één jaar	—	(1) 550	(1) 550	(1) 550	(1) 550	(1) 550	(1) 550
Op ten hoogste vijf jaar	152	(2) 1.135	(2) 1.153	(2) 1.153	(2) 1.153	(2) 1.153	(2) 1.142
Op méér dan vijf jaar	931	—	—	—	—	—	—
TOTAAL...	4.421	42.337	47.441	43.749	49.621	49.383	51.286

(1) Krachtens de wet van 19 Juli 1932 verworven effecten.

(2) Incl. het bedrag van den Schatkistbon overgedragen aan de Nationale Bank krachtens de wet van 27 December 1930, hetzij 500 millioen frank.

III — OPBRENGST VAN DE BELASTINGEN

a) Ontvangsten zonder onderscheid van begrotingsjaar
(die der gemeentelijke en provinciale opcentiemen niet inbegrepen)

Bron: Belgisch Staatsblad.

(millioenen franken)

TIJDVAK	Directe belastingen	Douanen en accijnzen	Registratierechten	Globale ontvangsten van het tijdvak	Globale gecumuleerde ontvangsten van Januari tot en met de aangeduide maand
1944.....	6.937	2.035	4.600	13.572	—
1945.....	9.440	2.593	8.124	20.157	—
1945 Juli.....	800	196	679	1.676	10.394
Augustus.....	778	230	750	1.758	12.152
September.....	726	227	878	1.831	13.983
October.....	733	316	976	2.025	15.008
November.....	755	321	950	2.026	18.034
December.....	759	352	1.012	2.123	20.157
1946 Januari.....	1.253	353	1.068	2.674	2.674
Februari.....	1.118	389	1.061	2.568	5.242
Maart.....	1.088	471	1.347	2.906	8.148
April.....	1.040	543	1.423	3.006	11.154
Mei.....	825	497	1.378	2.700	13.854
Juni.....	912	474	1.259	2.645	16.499
Juli.....	1.201	496	1.324	3.021	19.520
Augustus.....	938	557	1.376	2.871	22.391
September.....	1.030	691	1.507	3.228	25.619

b) Totale ontvangsten van de begrotingsjaren 1945 en 1946 vóór 30 September 1946 geïnd
(die der gemeentelijke en provinciale opcentiemen niet inbegrepen)

(millioenen franken)

Bron: Belgisch Staatsblad.

	BEGROOTINGSJAAR 1945 (1)		BEGROOTINGSJAAR 1946		SEPTEMBER 1946	
	Opbrengsten	Budgetaire ramingen	Opbrengsten	Budgetaire ramingen	Ontvangsten voor rekening van het	
					begrotingsjaar 1945	begrotingsjaar 1946
I. Directe belastingen	8.398	8.210	5.796	5.060	—	1.030
II. Douanen en accijnzen	2.558	2.088	4.443	1.992	—	691
waarvan douanen.....	188	200	1.281	301	—	232
accijnzen.....	2.156	1.876	2.657	1.685	—	349
bijzondere verbruikstaxes.....	199	—	461	—	—	93
III. Registratie	8.128	4.364	11.724	7.463	—	1.507
waarvan registratie.....	796	500	1.204	900	—	129
erfenissen.....	695	400	678	675	—	102
zegel en gelijkgestelde taxes.....	6.526	3.424	9.718	5.812	—	1.265
Totaal	19.084	14.662	21.963	14.515	—	3.228
Verschil t.o.v. de budgetaire ramingen.	+ 4.422		+ 7.448			

NOTA. — De termijn van invordering der directe belastingen is langer dan het kalenderjaar. Voor deze belastingsoort zijn de cijfers dus maar definitief na het afsluiten van het begrotingsjaar.

(1) Het dienstjaar 1945 werd afgesloten op 30 Juni 1946.

	3 ^o kwartaal 1945	4 ^e kwartaal 1945	1 ^o kwartaal 1946 (1)	2 ^o kwartaal 1946 (1)
Verrichtingen in geld (millioenen franken)				
ONTVANGSTEN.				
Gewone dotatie tot delging der geconsolideerde schuld.....	294	829	213	180
Geinde interesten en coupons.....	3	1	2	—
Provisie voor de betaling der vaste interestcoupons van de preferente aandelen van de N. M. B. S. (Zwitserse en Hollandsche klassen).....	27	—	—	—
Dienst der vaste interestcoupons van de preferente aandelen van de N. M. B. S. (Zwitserse en Hollandsche klassen).....	—	—	12	1
Netto-provenu van de reserve van de 6 ½ pCt leening in Amerika.....	3	2	3	1
Interesten en amortisatie van de portefeuille der oude pensioenkassen (artikel 1 van de koninklijke besluiten n ^o 221 en 222 van 27 December 1935).....	21	5	25	5
Niet gebruikte excedenten van de dotatie 6 ½ pCt. Amerikaansche leening aan te wenden tot het aanleggen van eene productieve reserve (art. 16 der wet van 24-7-1927).....	—	—	—	10
Ontvangsten van het kwartaal...	348	837	255	197
UITGAVEN.				
Op 1 Januari 1946 : Aanpassing van de tegenwaarde in Belgische franks van de delgingsprovisies in deviezen bij de buitenlandsche bankiers aangelegd.....	—	—	42	—
Terugbetaling aan de Schatkist van een deel der dotatie toekomend aan de geconverteerde Amerikaansche leeningen.....	—	14	—	—
Kostprijs der stukken van de geconsolideerde schuld ingekocht of terugbetaald voor de delging..	197	1.014	251	157
Nietigverklaring van dotatie.....	—	—	—	2
Dienst der vaste interestcoupons van de preferente aandelen van de N. M. B. S. (Zwitserse en Hollandsche klassen).....	—	—	11	1
Storting in de Schatkist van het netto-provenu der reserve van de 6 ½ pCt leening in Amerika in 1945.....	—	—	10	—
Storting in de Schatkist van de interesten en de amortisatiegelden van de portefeuille der oude pensioenkassen.....	20	7	25	5
Kostprijs der stukken verkregen voor de portefeuille.....	3	—	—	2
Storting aan de « Société de Banque Suisse » gedaan om de betaling te verzekeren der vaste rentecoupons van de preferente aandelen der Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen (Zwitserse klasse) en kosten van overschrijving.....	24	—	—	—
Kosten betreffende de delging der geconsolideerde schuld.....	—	1	1	—
Uitgaven van het kwartaal...	244	1.036	340	167
Batig saldo op het einde van het kwartaal...	1.285	1.086	1.001	1.031

Verrichtingen met effecten

(millioenen franken)

DELGING DER GECONSOLIDEERDE SCHULD				
Nominaal kapitaal der stukken ingekocht of terugbetaald voor de delging gedurende het kwartaal.....	188	1.041	232	140
CONVERSIE DER VLOTTENDE SCHULD				
Bedrag der Schatkistbons omgezet in preferente aandelen van de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen tot op het einde van het kwartaal.....	4.175	4.175	4.175	4.175
PREFERENTE AANDEELEN VAN DE NATIONALE MAATSCHAPPIJ DER BELGISCHE SPOORWEGEN				
Nominaal kapitaal der stukken : a) tegen contanten uitgaven.....	824	824	824	824
b) tegen niet afgestempelde Schatkistbons geruild.....	4.175	4.175	4.175	4.175
Beschikbaar saldo op het einde van het kwartaal.....	4.999	4.999	4.999	4.999
Totaal der eerste uitgifte (artikel 2 der wet van 24 December 1927).....	(2) 5.000	(2) 5.000	(2) 5.000	(2) 5.000
Niet uitgegeven.....	5.000	5.000	5.000	5.000
Nominaal kapitaal der aan het Delgingsfonds afgegeven stukken (artikel 11 der wet van 23 Juli 1926).....	10.000	10.000	10.000	10.000
EFFECTENPORTEFEUILLE OP HET EINDE VAN HET KWARTAAL				
Waarden aangekocht krachtens artikel 11, 2 ^o lid, der wet van 23 Juli 1926.....	138	138	138	140
PORTEFEUILLE VAN DE RESERVE VAN DE 6 ½ pCt LEENING IN AMERIKA OP HET EINDE VAN HET KWARTAAL				
Waarden aangekocht ter uitvoering van artikel 16 der wet van 24 Juli 1927.....	253	253	252	252
PORTEFEUILLE VAN DE OUDE PENSIOENKASSEN OP HET EINDE VAN HET KWARTAAL				
Waarden gedeponerd in het Delgingsfonds ter voldoening aan artikel 1 der koninklijke besluiten n ^o 221 en 222 van 27 December 1935.....	992	990	984	983
NEERLEGGINGEN VANWEGE STICHTINGEN, IN VERBAND MET HET AFLEVEREN VAN 4 pCt. INSCHRIJVINGEN OP NAAM, 3° REEK				
Waarden gedeponerd in het Delgingsfonds krachtens het koninklijk besluit n ^o 267 van 28 Maart 1936.....	335	335	335	335

(1) Niet inbegrepen de verrichtingen aangaande den dienst der conversieleening 4 pCt. 1936 Zw. Kr. tijdperk 1940/1944.

(2) Waarvan 693.000.000 frank voor de amortisatie teruggekocht of aangeduid werden.

IV — KWARTAALSTAAT VAN HET FONDS TOT DELGING DER STAATSSCHULD

(vervolg)

	Per 30 Sep- tember 1945	Per 31 December 1945	Per 31 Maart 1946	Per 30 Juni 1946
Balans				
(duizenden franken)				
ACTIVA.				
Banken, postbehoudrekening en kas	130.799	136.527	157.907	159.434
Te incasseren mandaten	637.875	451.043	410.161	411.030
Tijdelijke beleggingen in buitenlandse deviezen	379	563	536	523
Delingsreserve aangelegd bij buitenlandse bankiers	103.601	127.925	99.080	146.174
Terugbetaling van bij uitloting aflosbare stukken, om te slaan	87.721	—	17.560	22.706
Nog te innen vervallen dotaties in Belgische franken	92.891	93.141	75.813	54.155
Nog te innen vervallen dotaties, in buitenlandse deviezen	12.015	55.698	19.221	16.985
Te innen voorgeschoten belastingen en kosten	—	4	5	3
Beleggingen der reserve van de 6 ½ % leening in Amerika	220.067	220.067	219.863	219.863
	1.285.347	1.085.868	1.000.806	1.030.873
Effectenportefeuille (tegen inkooprij)	121.421	121.320	121.318	123.213
Totaal activa	1.406.768	1.207.188	1.122.124	1.154.086
PASSIVA.				
Saldi der aan delging te besteden dotaties :				
a) in Belgische franken	906.540	693.306	623.545	599.963
b) in deviezen	115.616	183.623	118.901	163.159
Reserve van de 6 ½ % leening in Amerika	221.017	221.017	221.017	230.688
Saldo van de provisie voor de betaling der vaste interestcoupons van de preferente aandelen van de N. M. B. S. (Zwitsersche en Hollandsche klassen)	20.511	29.511	29.671	29.883
Inkomsten van de reserve van de door de Schatkist verkregen 6 ½ % Amerikaansche leening ..	7.733	9.573	3.299	4.842
Opbrengst van de portefeuille van de oude pensioenkassen	2.176	—	134	35
Beschikbaar saldo :				
Niet aangewend deel van de netto-opbrengst der uitgaven van de preferente aandelen van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen	42.149	42.149	42.149	42.149
Vrijwillige bijdragen	4.603	4.603	4.603	4.623
	46.752	46.752	46.752	46.772
Excedent der inkomsten op de uitgaven	77.423	76.906	78.365	78.304
	124.175	123.658	125.117	125.076
Totaal passiva	1.406.768	1.207.188	1.122.124	1.154.086

Winst- en verliesrekening

(duizenden franken)

DEBET.				
Nadeelig saldo voortkomende uit de herwaardeering op 31 December 1945 van de « tijdelijke beleggingen in buitenlandse deviezen »	—	18	—	—
Beheerkosten	162	181	187	201
Kosten in verband met de delging	179	903	720	232
	341	1.102	907	433
Excedent der inkomsten op de uitgaven voor het kwartaal	2.364	—	1.459	—
Totaal	2.705	1.102	2.366	433
CREDIT.				
Gefinde interesten en coupons	2.705	585	2.366	372
Tegood voortkomende uit de herwaardeering op het einde van het kwartaal van de « tijdelijke beleggingen in buitenlandse deviezen »	—	—	—	—
Excedent der lasten op de inkomsten voor het kwartaal	—	517	—	61
Totaal	2.705	1.102	2.366	433
Batig saldo op het einde van het kwartaal	77.423	76.906	78.365	78.304

INKOMEN EN SPAREN

30

I — RENDEMENT DER BELGISCHE NAAMLOOZE VENNOOTSCHAPPEN

Betaalbaar gestelde dividenden en obligatiecoupons in Juli 1946

BEDRIJFSKLASSE	AANTAL VENNOOTSCHAPPEN			Gestort kapitaal	Reserves	NETTO-UITSLAGEN		Bruto-winst uitbetaald	Obligatie-schuld (1)	Bruto-obligatie-coupons (2)
	opge-teide	met winst	met verlies			Winst	Verlies			
A. — Vennootschappen met hoofdbedrijf in België										
1a Particuliere banken	1	1	—	10.000	4.920	33	—	—	—	—
1b Banken van openbaar nut	—	—	—	—	—	—	—	—	257.526	7.680
2. Verzekeringen	4	1	3	2.500	1.602	931	118	300	—	—
3. Financiële inrichtingen	32	26	6	760.463	174.761	47.052	838	43.387	156.043	6.363
4. Invoer, uitvoer	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5. Handel in metalen	3	2	1	3.025	52	162	34	—	300	18
6. Handel in klerst. en meubelen	6	6	—	88.155	48.816	17.381	—	4.100	44.000	1.825
7. Handel in eetwaren	12	11	1	18.580	10.015	3.846	182	206	147	8
8. Diverse handelsbedrijven	65	55	10	60.858	17.894	16.274	1.098	8.986	606	36
9. Suikerfabrieken	1	—	1	15.000	4.532	—	—	—	12.500	625
10. Maalderijen	1	1	—	3.000	1.980	331	—	—	—	—
11. Bierbrouwerijen	7	5	2	23.495	— 1.802	2.367	206	727	11.770	479
12. Distilleerderijen	4	2	2	3.500	— 1.010	1.208	71	—	—	—
13. Andere voedingsbedrijven	13	9	4	50.982	13.894	9.321	220	2.143	230	12
14. Steengroeven	6	5	1	16.703	2.505	1.935	1	470	167	8
15. Kolenmijnen	3	2	1	30.144	377.502	6.838	105	—	160.527	6.883
16. Mijnbouw	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17. Gas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18. Electriciteit	3	3	—	75.640	39.608	22.924	—	18.690	130.196	5.387
19. Electricische constructie	—	—	—	—	—	—	—	—	10.234	560
20. Hotels, bioscopen, schouwburgen	13	11	2	10.062	3.382	1.222	251	148	226	11
21. Drukkerij, publiciteit	8	5	3	10.282	594	1.122	505	182	—	—
22. Textielbedrijf	25	22	3	261.457	97.557	68.104	1.121	14.168	15.805	713
23. Kunstmat. en ceram. materialen	9	8	1	43.584	4.588	4.228	17	2.179	10.500	515
24a IJzer- en staalnijverheid	—	—	—	—	—	—	—	—	27.264	1.359
24b Machinebouw	19	16	3	101.640	30.829	18.536	184	2.788	45.070	2.030
24c Non-ferro metalen	1	—	1	31.500	— 7.293	—	4.543	—	50.422	2.021
25. Bouwbedrijf (openbare werken)	8	6	2	41.200	— 3.261	1.625	4.178	25	704	35
26. Papiernijverheid	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28. Chemische nijverheid	9	4	5	58.300	3.830	1.997	2.158	699	4.437	186
29. Houtbewerkingindustrie	2	—	2	27.500	6.476	—	6.376	—	2.000	80
30. Lederbereiding, riemfabrieken	1	1	—	2.800	667	526	—	140	12.390	558
31. Automobielen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32. Glas- en kristalabrieken	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33. Spiegelglasabrieken	—	—	—	—	—	—	—	—	58.686	2.787
34. Diverse takken van nijverheid	32	24	8	127.310	53.711	19.511	506	2.300	35.232	2.015
35. Spoorwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	5.239	157
36. Buurtspoorwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37. Scheepvaart, vliegwezen	7	4	3	6.450	889	1.361	68	331	4.765	191
38. Telegraaf, telefoon	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39. Electricische tramwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
40. Autobussen	3	2	1	3.240	— 13.012	896	148	—	—	—
41. Overige transportbedrijven	4	3	1	8.960	555	2.384	7	459	—	—
42. Diverse andere takken van nijverh.	1	1	—	4.000	— 3.770	220	—	—	—	—
TOTAAL...	303	236	67	1.900.330	871.006	252.335	23.602	102.428	1.056.986	42.542
B. — Vennootschappen met hoofdbedrijf in Congo										
1. Banken, financiële vennootsch.	4	3	1	153.650	42.168	14.352	59	9.643	—	—
2. Handelsvennootschappen	2	2	—	16.500	19.468	4.402	—	1.800	—	—
3. Nijverheidsvennootschappen	12	10	2	558.280	392.465	63.402	344	25.062	15.000	675
4. Landbouwvennootschappen	5	3	2	63.002	4.663	7.072	937	3.194	7.004	280
5. Openbare diensten	4	4	—	1.606.686	335.578	79.447	—	72.108	149.939	6.100
TOTAAL...	27	22	5	2.398.118	794.342	168.675	1.340	111.807	171.943	7.055
C. — Vennootschappen met hoofdbedrijf in het buitenland										
1. Electriciteit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. Spoorwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Tramwegen	2	1	1	59.960	— 27.100	488	7.794	—	—	—
4. Plantages en koloniale vennootsch.	1	1	—	7.000	1.804	1.111	—	364	—	—
5. Diverse vennootschappen	4	3	—	63.584	11.079	2.917	122	1.375	35.410	1.634
TOTAAL...	7	5	2	130.544	— 14.217	4.516	7.916	1.739	35.410	1.634
Eindtotaal...	337	263	74	4.428.992	1.651.131	425.526	32.858	215.974	1.264.339	51.231

(1) De getelde leeningen slaan op andere vennootschappen dan deze opgegeven in de vorige kolommen.
 (2) Daarenboven werd er gedurende de maand Juli 1946 betaalbaar gesteld:

(duizenden franken)

Coupons van binnenlandsche Staatsleeningen (geconsolideerde en op halflangen termijn)	8.804
Coupons van leeningen van de Kolonie	20.645
Coupons van leeningen van provinciën en gemeenten	21.725
Coupons van verscheidene leeningen	76.013
Totaal...	127.187
Coupons van buitenlandsche Staatsleeningen	39.186

(*) Bovendien werden voor fr 24.493.000 achterstallige dividenden uitgekeerd.

I — RENDEMENT DER BELGISCHE NAAMLooZE VENNOOTSCHAPPEN (vervolg)

Retrospectief overzicht

TIJDVAK	AANTAL VENNOOTSCHAPPEN			Gestort kapitaal	Reserves	NETTO-RESULTAAT		Betaalbaar gesteld bruto- dividend	Obligatie- schuld (1)	Bruto- obligatie- coupons
	getelde	met winst	met verlies			winst	verlies			
(duizenden franken)										
1944.....	6.986	5.108	1.880	41.046.157	12.964.059	2.273.915	948.410	1.195.239	7.019.017	302.284
1945.....	6.602	4.226	2.376	39.610.238	12.631.121	1.948.788	1.927.563	925.862	7.504.410	313.552
1945 eerste 7 maanden.....	4.255	2.735	1.520	25.410.097	8.314.644	1.058.287	1.154.591	621.536	5.082.239	211.005
1946 eerste 7 maanden.....	4.275	3.403	872	28.076.073	11.205.332	3.146.386	272.112	1.333.760	5.522.495	226.602
1945 Mei.....	971	608	363	7.461.307	2.565.115	336.311	345.107	195.327	385.557	16.287
Juni.....	484	308	176	2.681.402	758.056	171.358	101.752	99.213	597.226	25.378
Juli.....	269	158	111	1.898.058	826.370	77.763	115.195	39.282	1.178.806	47.959
Augustus.....	113	77	36	411.460	159.595	28.326	20.005	13.059	441.140	18.372
September.....	179	103	76	1.000.535	252.419	158.844	24.230	15.653	432.527	18.224
October.....	391	260	131	3.672.970	827.008	188.368	134.962	112.933	769.811	33.019
November.....	213	146	67	3.570.956	855.676	186.476	318.031	48.218	268.846	11.392
December.....	160	113	47	1.860.102	525.972	108.907	77.089	51.258	509.847	21.540
1946 Januari.....	80	60	20	455.991	163.987	48.702	3.730	18.511	1.175.379	46.739
Februari.....	126	94	32	271.400	126.596	31.769	6.346	8.200	552.870	22.981
Maart.....	998	806	192	5.260.651	3.470.248	613.006	36.280	264.682	466.177	19.892
April.....	1.236	1.001	235	7.226.282	1.975.326	754.425	71.972	273.468	1.007.424	40.685
Mai.....	960	757	203	7.300.905	2.846.500	833.695	87.520	382.996	377.499	15.837
Juni.....	538	422	116	3.133.852	971.544	439.263	33.406	169.929	678.807	29.237
Juli.....	337	263	74	4.428.992	1.651.131	425.526	32.858	215.974	1.264.339	51.231

(1) Voor de maandelijkse resultaten slaan de in aanmerking genomen leeningen op andere vennootschappen dan deze waarop de vorige kolommen betrekking hebben.

II — ALGEMEENE SPAAR- EN LIJFRENTEKAS

a) Inlagen op particuliere spaarboekjes (Netto-spaarbedrag)

(duizenden franken)

TIJDVAK	Inlagen	Uitbetalingen	Saldi	Tegoed der inleggers op het eind van het tijdvak (1)	Aantal spaarboekjes einde jaar
1943.....	4.341.744	1.426.973	2.914.771	16.098.693	6.333.807
1944.....	4.483.402	1.638.135	2.845.267	19.422.068	6.161.671
1945 Juli.....	410.844	195.949	214.895	20.348.707	
Augustus.....	385.137	181.727	203.410	20.562.117	
September.....	323.389	181.208	142.181	20.694.298	
October.....	405.745	193.617	212.128	20.906.426	
November.....	360.819	212.018	148.801	21.055.227	
December.....	462.778	265.212	197.566	17.955.268 (2)	
1946 Januari.....	515.538	253.265	262.273	18.217.541	
Februari.....	382.619	266.478	116.141	18.333.682	
Maart.....	331.770	273.800	57.970	18.391.652	
April.....	334.106	331.351	2.755	18.394.407	
Mai.....	346.753	335.182	11.571	18.405.978	
Juni.....	338.091	277.311	60.780	18.466.758	
Juli.....	507.739	328.260	179.479	18.646.237	
Augustus.....	524.897	337.166	187.731	18.833.968	
September.....	364.147	312.375	51.772	18.885.740	

(1) De tegoeden op 31 December 1943 en 1944 omvatten de gekapitaliseerde rente van het dienstjaar.

(2) Incl. de gekapitaliseerde rente doch excl. de geldsaneeringsleening en de belasting op het kapitaal.

b) Stortingen ingeschreven op de rekeningen der aangeslotenen bij de Lijfrentekas

(duizenden franken)

TIJDVAK	HANDARBEIDERS en vrije stortingen, buiten het raam van de verplichte verzekeringswetten (wetten van 16 Maart 1865 en 15 December 1937)	BEDIENDEN (wetten van 10 Maart 1925 en 18 Juni 1930)	MIJNWERKERS (wetten, bij koninklijk besluit van 25 Augustus 1937 samengeoerd)	Totaal
1943.....	316.620	62.382	21.218	400.220
1944.....	301.097	64.664	19.494	385.255
1945 Juli.....	23.433	9.590	3.675	110.811
Augustus.....	27.440	9.328		
September.....	26.933	10.412	3.820	118.023
October.....	25.472	14.102		
November.....	24.330	11.210	13.415	137.460
December.....	25.674	13.415		
1946 Januari.....	v 28.022	v 14.271	4.473	v 142.182
Februari.....	v 29.075	v 14.326		
Maart.....	v 30.720	v 16.582	3.250	v 142.182
April.....	v 30.580	v 17.387		
Mai.....	v 31.339	v 15.175	15.334	v 17.041
Juni.....	v 29.117	v 15.334		
Juli.....	v 29.227	v 17.041		

LOOP DER ZAKEN

I — BEDRIJVIGHEID DER VERREKENKAMERS

A — Algemeen verloop

35

TIJDVAK	VERREKENKAMERS					Omloopsnelheid van het geld in de banken (1)	LIQUIDATIEKAS VAN DE BEURS VAN BRUSSEL		
	HOOFDBANK, BIJBANK EN AGENTSCHAP.			HOOFDBANK			CONTANT		
	Aantal kamers einde tijdvak	Aantal verrekende stukken (duizenden)	Verrekende kapitalen (miljoenen franken)	Aantal verrekende stukken (duizenden)	Verrekende kapitalen (miljoenen franken)		Aantal zittingen	Aantal deelnemers einde tijdvak	Geliquid. bedrag (miljoenen franken) (2)
1944 Maandgemiddelde	38 (3)	86	48.020	42	39.684	4,64	21 (4)	709 (5)	2.152 (4)
1945 Maandgemiddelde	38 (3)	99	72.804	43	61.772	8,23	20 (6)	1.007 (3)	2.269 (6)
1945 Juli	38	99	81.087	44	69.409	—	20	852	2.802
Augustus	38	102	86.039	45	74.757	—	21	985	2.820
September	38	106	84.415	47	72.064	8,63	19	991	2.100
October	38	130	106.476	59	92.260	—	22	996	2.252
November	38	123	100.467	56	86.192	—	19	1.003	2.829
December	38	138	145.251	61	122.361	10,14	18	1.007	1.231
1946 Januari	38	137	107.592	61	92.999	—	21	1.014	2.223
Februari	38	129	99.353	57	85.970	—	20	1.017	2.459
Maart	38	148	156.142	65	139.043	9,74	20	1.024	2.058
April	38	152	143.346	66	126.556	—	20	1.029	2.533
Mai	38	162	137.914	72	118.753	—	20	1.034	2.809
Juni	38	154	128.742	68	111.965	10,33	19	1.030	2.241
Juli	38	178	138.334	80	120.171	—	22	1.032	2.474
Augustus	38	171	131.195	78	110.927	—	20	1.029	1.919
September	38	176	142.914	79	122.985	—	21	1.026	2.007

(1) Verhouding van het totaal bedrag der in den loop van het aangeduide kwartaal verrekende bedragen tot het saldo, per einde trimester, der dadelijk opvraagbare depositorekeningen en deze op minder dan 30 dagen.

(2) De aankopen of de verkoopen zijn maar éénmaal geteld.

(3) Op 31 December.

(4) Gemiddelde der eerste acht maanden.

(5) Op 31 Augustus.

(6) Gemiddelde der laatste zeven maanden.

B — Detailgegevens over het verloop der verrekeningen te Brussel

Tijdvak	Daggeld		Effecten, overheidspapier en coupons		Overschrijvingen, chèques wisselbrieven, promessen, kwijtschriften, enz.		Verrichtingen met het buitenland		Totaal	
	Aantal stukken (duizenden)	Kapitalen (miljoenen franken)	Aantal stukken (duizenden)	Kapitalen (miljoenen franken)	Aantal stukken (duizenden)	Kapitalen (miljoenen franken)	Aantal stukken (duizenden)	Kapitalen (miljoenen franken)	Aantal stukken (duizenden)	Kapitalen (miljoenen franken)
1946 Juni	2	75.937	1	6.884	62	27.550	3	1.594	68	111.965
Juli	2	80.226	1	4.998	73	32.526	4	2.421	80	120.171
Augustus	2	75.894	1	5.295	70	27.295	5	2.443	78	110.927
September	2	86.084	2	8.066	71	26.868	4	1.967	79	122.985

II — POSTCHEQUE- EN GIROVERKEER

(miljoenen franken)

36

TIJDVAK	Aantal rekeningen einde tijdvak	Totaal tegoed (Daggemiddelde)	Tegoed van particulieren	CREDIT		DEBIT		Algemeene beweging	Verrichtingen zonder gebruik van specie pCt.	Omloopsnelheid (2)
				Stortingen	Giro's	Chèques en diversen	Giro's			
1944 Maandgemiddelde	(1) 508.868	10.836	8.334	5.421	16.723	5.069	16.723	43.934	88	2,24
1945 Maandgemiddelde	(1) 554.315	17.460	13.847	7.977	27.488	7.212	27.488	70.165	90	2,61
1945 Juli	534.588	18.290	15.042	9.148	27.932	8.236	27.932	73.245	90	2,60
Augustus	538.142	18.379	14.983	7.670	30.551	8.443	30.551	77.219	90	2,75
September	541.682	18.541	14.571	8.844	28.232	7.742	28.232	73.051	89	2,50
October	546.651	19.530	14.965	10.456	36.960	9.830	36.960	94.206	90	2,80
November	550.548	20.430	14.928	8.089	33.605	7.940	33.605	83.240	90	2,54
December	554.315	21.116	16.220	11.088	37.496	9.345	37.496	95.425	91	2,72
1946 Januari	559.184	22.113	15.718	13.347	43.824	10.397	43.824	111.390	90	2,83
Februari	563.755	24.943	15.784	9.241	43.032	9.134	43.032	104.438	90	2,56
Maart	568.210	23.613	16.759	10.465	47.558	12.562	47.558	118.144	91	2,89
April	572.131	22.702	16.469	13.500	42.973	12.088	42.973	111.534	89	2,89
Mai	576.216	25.355	16.521	11.466	49.931	9.991	49.931	121.319	91	2,75
Juni	579.122	23.730	16.455	12.848	44.965	12.577	44.965	115.355	91	2,97
Juli	582.680	25.152	17.088	14.640	55.934	17.664	55.934	144.172	91	3,15
Augustus	586.094	24.264	17.788	13.506	45.874	10.952	45.874	116.206	90	2,60
September	589.994	23.785	17.381	12.768	46.137	15.677	46.137	125.720	90	3,04

(1) Op 31 December.

(2) Verhouding per type-maand van 25 dagen, van den debet-omzet tot het gemiddeld dagelijksch tegoed.

PRODUCTIE

I — PRODUCTIE DER STEENKOLENMIJNEN EN METAALBEDRIJVEN

Bron : Directie van het Mijnwezen

TIJDVAK	STEENKOLFMIJNEN									
	GEMIDDELD AANTAL AANWEZIGE ARBEIDERS		NETTO-HOEVEELHEID OPGEDOLVEN STEENKOOI PER BEKKEN (duiz. t.)						Gemidd. aantal extractie-dagen	Voorraad einde maand (duiz. tonnen)
	ondergrondsche	onder- en bovengrondsche	Bergen	Centrum	Charleroi	Luik	Kempen	TOTAAL		
1936-38 Maandgemiddelde	86.827	125.238	407	353	640	448	540	(2) 2.420	24,0	1.502
1945 Maandgemiddelde	64.120	100.079	222	177	312	196	403	1.310	23,7	(1) 300
1945 Juli	55.970	91.165	189	151	254	171	375	1.140	22,5	247
Augustus	60.510	96.356	209	179	291	157	441	1.277	24,1	252
September	69.369	106.308	228	191	320	201	469	1.409	24,7	267
October	80.519	118.763	284	236	391	262	562	1.736	26,9	315
November	90.719	128.076	286	231	408	265	558	1.748	24,5	315
December	93.632	131.309	277	215	397	277	566	1.732	23,4	300
1946 Januari	95.702	133.816	309	246	457	315	617	1.944	26,0	305
Februari	95.872	133.901	283	235	431	288	575	1.813	23,8	298
Maart	93.837	132.955	298	248	467	307	609	1.929	25,5	290
April	92.552	132.117	313	249	441	296	586	1.885	24,9	280
Mei	89.314	129.127	295	245	432	283	638	1.893	24,5	277
Juni	90.341	131.126	284	243	426	272	597	1.822	23,4	285
Juli	88.407	128.787	276	239	392	287	633	1.828	24,4	289
Augustus	89.917	128.505	272	231	441	266	628	1.838	24,2	282
September	90.891	130.037	290	246	455	321	575	1.887	24,8	278

(1) Op 31 December.

(2) Inbegrepen 32.000 tonnen voorkomende van het bekken van Namen. De kolenmijnen, die deel uitmaakten van dit bekken werden in 1942 verdeeld tusschen de bekkens van Luik en Charleroi.

TIJDVAK	COKES		BRIKETTEN		Hoogovens in werking (einde tijdvak)	VOORTBRENGING DER METAALNIJVERHEID (duiz. tonnen)				
	Productie (duizenden tonnen)	Gemiddeld aantal arbeiders	Productie (duizenden tonnen)	Gemiddeld aantal arbeiders		Gietijzer	Ruw staal	Stukken gegoten staal	Afgewerkte staalwaren	Afgewerkte ijzerwaren
1936-38 Maandgemiddelde	435	3.831	142	855	(1) 37	298	253	6,5	193	2,9
1945 Maandgemiddelde	169	2.917	65	489	(2) 22	61	58	4,1	50	1,5
1945 Juli	178	2.866	53	509	13	63	56	2,0	49	1,6
Augustus	179	2.939	51	455	15	73	68	2,4	58	1,7
September	186	2.934	58	456	16	80	76	10,0	59	1,9
October	243	2.986	81	501	16	85	108	3,2	79	2,3
November	261	3.036	90	519	19	104	111	3,8	87	2,2
December	280	3.330	95	546	22	130	132	3,8	101	1,9
1946 Januari	299	3.510	120	627	23	141	150	4,2	119	3,0
Februari	279	3.684	102	596	23	133	144	4,6	116	2,7
Maart	328	3.700	105	586	24	154	166	5,0	145	2,3
April	318	3.775	106	577	27	157	167	5,2	134	2,7
Mei	334	4.372	96	583	28	174	175	4,8	136	2,4
Juni	318	3.792	79	552	29	172	178	4,6	140	3,2
Juli	332	3.847	56	500	29	194	197	4,1	163	2,3
Augustus	323	3.839	58	525	29	191	194	4,5	147	3,4
September	329	3.840	66	506	30	205	193	4,8	163	2,9

(1) Op 31 December 1938.

(2) Op 31 December.

II — DIVERSE PRODUCTIES

TIJDVAK	SUIKER			In consumptie gebracht	BIER-BROUWERIJEN	DISTILLERIJEN	LUCIFERS			VISSCHERIJ	
	Voortbrenging		Voorraad (ruwe en geraffineerde suiker) einde maand				Fabricage	Verbruik	Uitvoer	Verkoop van visch (2) in de vischmijnen te Oostende, Blankenberge, Zeebrugge en Nieuwpoort	
	Ruwe suiker	Geraffineerde suiker	(tonnen)	Hoeveelheden aangegeven meel (tonnen)	Voortgebrachte alcohol (hectolitera)	(miljoenen stukken)				Hoeveelh. (tonnen)	Waarde (duiz. fr.)
1936-38 Maandgemidd.	17.493	17.183	120.910	20.667	(1) 16.412	35.046	4.421	1.807	2.590	2.260	7.189
1945 Maandgemiddeld.	11.447	9.608	64.695	16.481	4.572	14.210	2.170	2.035	322	1.086	23.469
1945 Juli	—	8.376	23.256	15.076	4.704	6.855	2.405	2.002	540	838	14.160
Augustus	—	8.455	13.667	14.907	4.884	26.237	2.255	1.621	299	1.360	23.394
September	33	7.432	3.788	12.310	6.958	12.585	2.398	2.171	389	1.873	43.431
October	43.916	6.485	42.519	2.369	7.218	12.510	2.653	2.307	301	2.817	74.089
November	85.045	17.643	110.233	18.417	5.940	22.365	2.704	2.199	758	2.198	53.971
December	3.742	10.444	87.412	23.270	7.023	35.014	2.361	1.990	593	815	25.558
1946 Januari	120	9.804	70.497	15.867	7.494	32.057	2.674	2.423	595	1.907	27.827
Februari	84	6.753	56.880	14.341	7.808	22.069	3.152	2.754	409	1.815	26.151
Maart	39	8.453	42.426	15.229	8.920	19.516	3.596	3.008	291	2.784	29.813
April	19	6.890	32.161	12.255	10.617	15.490	3.871	2.786	1.296	3.864	31.146
Mei	108	7.540	29.775	9.266	9.685	14.178	4.036	2.290	878	3.132	24.944
Juni	—	7.129	29.591	9.040	10.167	9.607	3.680	2.710	1.302	2.862	28.555
Juli	40	7.500	19.472	10.970	12.284	13.116	4.020	2.298	1.281	3.325	24.614
Augustus	—	6.480	9.541	9.399	10.742	28.153	3.366	2.083	1.521	2.221	21.272
September	—	9.561	9.360	10.634	9.246	19.436	4.050	2.558	1.049	5.198	17.430

(1) Inbegrepen Groothertogdom Luxemburg.

(2) Excl. haring, sprot en garnalen. In 1936-1938: alleen de mijn te Oostende.

III — VOORTBRENGING VAN ELECTRISCHEN STROOM

58

TIJDVAK	Totale productie (Centrales van 100 kW. en meer)						
	Bron : Ministerie van Openbare Werken. - Centrale Dienst voor Electriciteit en Electromechanica.						
	Aantal centrales	Productie (duizenden kWh.)					Totaal
Unie der elektrische bedrijven van België		Verbond der industrieele centrales	Niet aangesloten maatschappijen	Gemeentelijke regiebedrijven	Flottende centrales		
1936-38 Maandgemiddelde	(1) 343	189 800	201 175	26 726	20 361		438 062
1945 Maandgemiddelde	(1) 321	223 952	111 190	12 910	16 237	12 769	377 058
1945 Juli	323	233 285	102 050	12 025	15 469	7 601	370 431
Augustus	322	254 331	112 252	13 672	15 905		396 160
September	321	255 882	119 280	15 032	18 045		408 239
October	321	272 854	141 623	17 181	25 208		456 866
November	321	271 594	153 151	18 743	27 638		471 126
December	321	278 449	165 328	17 961	28 724		490 463
1946 Januari	325	299 492	179 842	12 895	30 970		523 230
Februari	325	275 192	164 748	11 924	27 036		474 941
Maart	325	296 840	185 830	13 645	27 467		523 169
April	325	276 425	167 292	12 365	22 066		478 176
Mei	325	275 180	187 616	12 645	22 081		497 553
Juni	325	260 389	177 137	12 140	19 962		469 658
Juli	324	261 637	192 747	13 038	18 383		485 830
Augustus	324	260 629	189 158	12 008	20 792		482 616
September	324	274 797	204 677	12 273	23 543		517 179

(1) Aan het einde van het jaar.

IV — GASDISTRIBUTIE (1)

(duizenden kubieke meters)

Bron : Ministerie van Openbare Werken

59

TIJDVAK	Gemeentelijke regiebedrijven		Gasverdelingsmaatschappijen		Gasvoortbrengende nijverheidsmaatschappijen, die rechtstreeks verbruikende inrichtingen voeden (verkocht gas)	Totaal
	zelfproducent (geheel of ten deele) van het gas dat zij verdeelen (voortgebr. gas)	die het gas, dat zij verdeelen, aankopen (aangekocht gas)	zelfproducent (geheel of ten deele) van het gas dat zij verdeelen (voortgebr. gas)	die het gas, dat zij verdeelen, geheel of gedeeltelijk aankopen (aangekocht gas)		
1936-38 Maandgemiddelde	5 733	463	1 238	38 777	13 010	53 221
1945 Maandgemiddelde	4 220	254	2 717	25 935	3 823	36 950
1945 September	4 346	227	3 081	27 482	5 183	40 319
October	6 021	435	3 258	39 226	5 462	54 402
November	5 956	443	3 158	44 388	5 470	59 415
December	6 152	454	3 111	46 266	6 394	62 377
1946 Januari	6 234	488	3 068	45 347	7 756	62 893
Februari	5 526	441	2 817	41 716	7 663	58 162
Maart	6 060	524	3 330	47 909	9 761	67 584
April	5 342	575	3 142	47 509	9 879	66 447
Mei	5 786	612	3 462	49 165	10 496	69 521
Juni	5 794	617	3 337	48 077	10 497	68 322
Juli	5 713	721	3 454	48 802	9 962	68 053
Augustus	5 986	758	3 211	46 728	8 930	65 613
September	5 771	659	3 342	47 893	10 592	68 258

(1) Deze statistiek betreft de verdeling van gas, verkregen door droge distillatie van steenkool. Zij omvat dus niet het soortgelijk gas, voortgebracht in de cokesfabrieken der mijn-, metaal-, chemische en andere bedrijven die het zelf verbruiken.

VERBRUIK (*)

I — VERBRUIKSINDEXCIJFERS

(Basistijdvak 1936 tot 1938 = 100)

65

TIJDVAK	GROOTE WARENHUIZEN Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek				WINKELS MET BIJHUIZEN		COÖPERATIES EN PATROONSWINKELS			
	Algemeen indexcijfer	Kleding	Meubelen	Huishoudelijke artikelen en andere	Algemeen indexcijfer Bron : (*) N. I. S.	Voedings-waren Bron : N. B. B.	Algemeen indexcijfer Bron : N. I. S.	Bakkerij	Voedings-waren	Kleding
								Bron : Nationale Bank van België		
1945 Juli	148	140	202	142	163	175	119	84	160	99
Augustus	161	147	202	167	186	183	132	90	193	114
September	161	156	179	161	227	239	135	82	188	126
October	200	208	245	185	205	218	142	93	180	169
November	230	219	247	254	179	210	178	98	182	275
December	215	202	221	226	231	272	190	105	216	297
1946 Januari	g 201	g 196	g 218	g 212	251	260	193	102	209	374
Februari	g 204	g 215	g 250	g 194	225	237	175	99	185	321
Maart	g 283	g 328	g 350	g 232	257	260	220	111	225	464
April	g 301	g 339	g 398	g 251	284	259	194	107	221	404
Mei	g 283	g 312	g 372	g 241	273	252	193	105	241	397
Juni	g 256	g 293	g 310	g 216	255	228	172	90	222	321
Juli	g 297	g 330	g 356	g 259	271	258	186	86	229	357
Augustus	g 295	g 299	g 353	g 284	255	229		87	220	327
September	g 303	g 318	g 395	g 276	287	244		83	204	351

(*) Voor het verbruik van suiker en lucifers, zie tabel nr 56.
g : Gecorrigeerde cijfers.

II — TABAKVERBRUIK (Productie en invoer)

TIJDVAK	Sigaren	Sigarillo's	Sigaretten	Rook-, snuif- en pruimtabak (tonnen)
	(miljoenen stuks)			
1936-38 Jaargemiddelde.....	195	593	5.161	13.166
1945.....	108	249	2.562	6.065
1943 4 ^e kwartaal	26	57	547	1.209
1944 1 ^o id.	22	58	687	1.068
2 ^o id.	23	46	521	947
3 ^o id.	16	39	487	954
4 ^o id.	13	38	375	977
1945 1 ^o id.	19	42	437	1.004
2 ^o id.	23	64	677	1.547
3 ^o id.	32	71	658	1.807
4 ^o id.	34	72	790	1.907
1946 1 ^o id.	31	76	1.241	2.092
2 ^o id.	31	77	1.363	1.996
3 ^o id.	32	77	1.607	2.794

III — SLACHTINGEN IN DE 12 VOORNAAMSTE SLACHTHUIZEN VAN HET LAND

TIJDVAK	Grootvee (Ossen, stieren, koeien, varzen)	Paarden	Kalveren	Varkens, biggen	Schapen, lammeren, geiten
	1936-38 Maandgemiddelde	16.561	698	12.242	26.679
1945 Maandgemiddelde	9.605	238	11.505	2.810	1.068
1945 Juli	11.204	143	17.329	3.307	647
Augustus	18.628	132	19.353	2.679	1.501
September	12.374	196	10.762	2.190	2.248
October	11.562	349	8.515	3.130	2.295
November	8.029	421	3.627	2.526	2.164
December	7.531	436	2.766	3.379	1.485
1946 Januari	9.182	325	5.868	7.287	1.983
Februari	9.402	218	6.598	8.139	922
Maart	9.531	276	11.251	14.057	679
April	7.903	297	11.772	16.371	632
Mei	6.705	173	13.648	21.520	481
Juni	10.987	567	17.012	32.333	9.736
Juli	15.153	751	16.052	20.291	20.891
Augustus	16.004	934	11.857	14.827	17.486
September	15.410	1.939	8.134	17.953	17.592

VERVOER

I — BEDRIJVIGHEID VAN DE NATIONALE MAATSCHAPPIJ VAN BELGISCHE SPOORWEGEN

a) Bedrijfsontvangsten en -uitgaven

(miljoenen franken)

TIJDVAK	ONTVANGSTEN				UITGAVEN	SALDO	UITBATINGS- COEFFICIENT
	Reizigers en bagage	Goederen	Diversen	Totaal			
1936-38 Maandgemidd. .	67,6	136,3	4,9	208,8	213,1	— 4,3	102,04
1945 Maandgemiddelde .	123,6	122,0	(1) 12,0	(1) 257,6	(1) 287,4	(1) — 29,8	111,58
1945 Juni	118,4	105,5	7,6	231,6	215,9	+ 15,7	93,23
Juli	151,4	121,4	9,5	282,2	264,4	+ 17,8	93,68
Augustus	181,7	145,0	11,6	338,3	350,6	— 12,3	103,65
September	181,3	156,2	11,2	348,7	410,9	— 62,2	117,83
October	160,3	202,1	12,0	374,3	464,5	— 90,2	124,09
November	150,5	213,3	13,2	377,0	465,1	— 88,1	123,34
December	152,4	207,2	13,5	373,1	498,8	— 125,7	133,70
1946 Januari	147,6	224,1	17,0	388,8	535,8	— 147,0	137,83
Februari	132,9	227,0	12,5	372,5	555,2	— 182,6	149,02
Maart	161,3	256,9	15,0	433,2	582,9	— 149,6	134,54
April	217,7	384,7	18,5	620,9	591,7	+ 29,2	95,29
Mei	190,6	350,1	25,8	566,6	634,6	— 67,9	111,99
Juni	211,2	317,1	17,4	547,7	697,1	— 151,3	127,74
Juli	238,5	325,5	18,7	582,8	720,2	— 137,3	123,56
Augustus	259,0	329,9	15,4	604,4	706,8	— 102,3	116,93

(1) Deze geldmiddelen stemmen niet nauwkeurig overeen met het gemiddelde der twaalf maandposten; deze cijfers werden door de N.M.B.S. gewijzigd met inachtneming van bepaalde door den Staat verleende subsidiën.

BEDRIJVIGHEID VAN DE NATIONALE MAATSCHAPPIJ VAN BELGISCHE SPOORWEGEN

(vervolg)

70

TIJDVAK	b) Aantal wagens aan de nijverheid geleverd (1)				c) Transportstatistiek (2) 1° Algemeen spoorwegvervoer							
	A	B	C	A + C	REIZIGERS		ZWARE GOEDEREN					
					Aantal (duizenden)	Reizigers- km. (millioenen)	Vervoerde tonnen (duizenden)	Ton-km. (millioenen)				
								Belgisch binnel. vervoer	Internat. vervoer	Doorvoer	Totaal	
1936-38 Maandgem.	412.280	124.565	95.984	508.264	16.299	493	5.584	194	179	91	464	
1945 Maandgemidd.	124.982	46.401	52.286	177.268	14.216	416	2.141	113	36	22	171	
1945 Juli	121.260	42.607	61.250	182.510	15.417	472	2.129	110	39	16	185	
Augustus	150.143	48.780	61.999	212.142	15.875	511	2.355	130	41	17	188	
September	157.952	54.697	53.295	211.247	17.195	524	2.592	143	70	12	225	
October	205.189	68.643	50.133	255.322	19.023	550	3.347	186	66	29	281	
November	217.012	71.912	55.515	272.527	18.487	532	3.520	187	75	32	294	
December	199.151	74.403	41.929	241.080	18.057	518	3.609	191	90	64	345	
1946 Januari	217.303	85.865	34.661	251.964	19.386	559	3.530	207	94	25	326	
Februari	217.941	80.944	39.781	257.722	18.050	518	3.817	199	131	48	378	
Maart	252.021	86.967	45.025	297.046	18.536	537	4.021	222	109	39	370	
April	270.118	92.323	34.767	304.885	20.139	599	4.326	241	138	25	404	
Mei	256.042	82.717	35.436	291.478	18.486	551	4.121	218	114	39	371	
Juni	252.200	79.698	33.064	285.264	17.337	549	4.012	194	112	56	362	
Juli	263.999	72.259	35.467	299.466	18.424	596	4.072	208	82	73	363	
Augustus	273.093	82.565	36.656	309.755	17.974	612	4.192	194	114	83	391	
September	291.590	85.921	35.843	327.433			4.435				409	

A. — Aantal wagens aan de nijverheid afgeleverd en belast bij het vertrek aan de Belgische stations (incl. deze voor het vervoer van kolen, cokes en briketten).

B. — Aantal wagens meer speciaal voor het vervoer van kolen, cokes en briketten afgeleverd.

C. — Aantal geladen wagens komend van vreemde netten en bestemd, hetzij voor stations van het net van de Maatschappij, hetzij voor stations van andere netten.

(1) Spoorwagens van de Nationale Maatschappij en van particulieren.

(2) Militair vervoer niet inbegrepen.

c) Transportstatistiek (1)

2° Vervoer der voornaamste zware goederen

A. — Gezamenlijk verkeer

TIJDVAK	Ton-kilom. (millioenen)	(duizenden tonnen)										
		Totaal	Landbouw- en voedingsproducten	Brandstoffen	Ertsen	Metaalwaren	Bouwmaterialen, glas en spiegelglas	Producten der groefbedrijven, zand, kiezel en aarde	Textiel, leerlooier-, kleeding	Chemische en artsennijkundige producten	Nijverheidsretten en -oliën, petroleum, teer	Diversen
1936-38 Maandgemiddelde	464	5.584	370	2.283	471	539	509	753	59	189	71	340
1945 Maandgemiddelde	171	2.134	230	1.033	112	105	195	196	20	70	23	149
1944 Mei	35	570	62	352	34	19	50	16	1	10	4	22
Juni	35	619	52	430	22	32	31	19	2	12	4	15
Juli	57	999	116	622	28	69	59	28	3	38	6	30
Augustus	57	940	109	558	35	60	60	35	1	31	6	45
September	11	218	71	98	4	11	8	9	1	5	1	10
October	48	881	367	366	1	22	36	36	1	11	5	36
November	73	1.318	661	445	1	32	60	55	1	9	7	47
December	65	1.113	340	570	2	33	57	52	1	10	7	41
1945 Januari	99	1.497	178	884	24	56	143	80	7	24	16	85
Juni	120	1.772	139	863	35	97	181	218	8	40	30	161
September	225	2.592	203	1.105	269	135	248	295	39	89	20	189
December	345	3.609	314	1.750	253	209	290	330	23	179	47	214
1946 Maart	370	4.005	274	1.778	260	309	401	397	40	203	63	280
Juni	362	4.012	142	1.611	382	357	501	438	53	175	50	303

(1) Militair vervoer niet inbegrepen.

BEDRIJVIGHEID VAN DE NATIONALE MAATSCHAPPIJ VAN BELGISCHE SPOORWEGEN

(einde)

B — Belgisch binnenlandsch verkeer

70

TIJDVAK	Totaal	Land- bouw- en voe- dingspro- ducten	Brand- stoffen	Ertsen	Metaal- waren	Bouw- mate- riale, glas en spiegel- glas	Produc- ten der groefbe- drijven, zand, kiezel en aarde	Textiel, leer- looier., kleeding	Chemi- sche en artsenij- kundige produc- ten	Nijver- heids- vetten en -oliën, petro- leum, teer	Diverson	II	
												Nationale Maatsch. van Buurt- spoorweg.	
													Vervoerde ton- kilom. (duizenden)
1936-38 Maandgemiddelde	3 344	249	1.598	11	156	327	610	13	90	28	262		5.063
1945 Maandgemiddelde	1.722	201	823	28	88	183	179	12	56	16	135		6.124
1945 Juni	1.592	127	794	17	85	173	207	5	36	12	136		6.975
Juli	1.680	125	766	19	101	211	217	9	55	12	165		6.358
Augustus	1.898	148	843	22	88	232	251	57	62	14	181		6.064
September	2.046	178	929	35	113	235	268	25	70	17	176		6.247
October	2.774	477	1.193	79	134	281	267	9	93	26	215		8.217
November	2.812	495	1.185	45	142	288	317	6	108	26	200		8.519
December	2.741	236	1.386	51	146	273	288	11	138	25	187		4.541
1946 Januari	2.902	165	1.532	56	193	306	249	13	169	25	194		5.269
Februari	2.812	170	1.442	76	174	299	259	13	167	27	195		5.462
Maart	3.241	200	1.564	83	205	375	356	15	165	40	238		6.046
April	3.353	178	1.539	7	215	474	426	19	198	43	254		6.410
Mei	3.187	110	1.430	7	233	516	400	21	168	37	265		5.675
Juni	2.951	81	1.401	33	209	449	372	19	118	32	237		5.032
Juli	3.069	136	1.368	38	206	438	449	18	108	42	266		5.660
Augustus	2.875	94	1.378	17	200	365	384	33	111	23	270		4.817

III — HAVENVERKEER

a) Haven van Antwerpen

71

Bronnen: Havendienst der stad Antwerpen en Bulletin over den handel met de vreemde landen.

TIJDVAK	ZEEVAART						BINNENVAART					
	In			Uit			In			Uit		
	Aantal schepen	Tonnen- maat (duizen- den register- tons)	Goederen (duizen- den metrieke tons)	Aantal schepen		Goederen (duizen- den metrieke tons)	Aantal schepen	Laad- vermogen (duizen- den m ³)	Goederen (duizen- den metrieke tons)	Aantal schepen	Laad- vermogen (duizen- den m ³)	Goederen (duizen- den metrieke tons)
1936-1938 Maandgem.	988	2.008	1.072	837	151	1.072	3.917	1.317	417	3.762	1.268	366
1945 Maandg.	299	1.121		55	240		2.049	720	139	2.014	704	399
1946 Januari	348	807	704	172	190	83	2.457	922	297	2.573	997	513
Februari	349	847	605	172	156	137	1.861	597	159	1.919	682	331
Maart	414	1.049	775	252	180	162	2.304	784	242	2.112	711	375
April	424	901	675	248	164	193	1.815	671	238	1.806	633	238
Mei	439	867	748	256	189	217	2.197	801	259	2.216	822	451
Juni	451	894	800	307	150	240	2.291	785	299	2.339	792	438
Juli	470	916	783	326	144	297	2.400	817	252	2.360	818	440
August.	478	986	840	347	136	225	2.329	812	220	2.280	731	431
Sept.	438	945		293	143		2.510	825	236	2.458	826	487

b) Haven van Gent

Bronnen: Havendienst van Gent en Bulletin over den handel met de vreemde landen.

TIJDVAK	ZEEVAART						BINNENVAART	
	In			Uit			GOEDEREN (duizenden metrieke tons)	
	Aantal schepen	Tonnenmaat (duizenden registertons)	Goederen (duizenden metrieke tons)	Aantal schepen	Tonnenmaat (duizenden registertons)	Goederen (duizenden metrieke tons)	Gelost	Geladen
1936-1938 Maandgem.	169	177	208	170	178	92	174	152
1945 Maandgemiddeld.	60	147		61	147			
1946 Januari	31	46	54	30	37	3	47	7
Februari	24	33	61	24	37	9	34	7
Maart	42	39	61	39	39	10	67	10
April	56	60	86	60	64	13	50	9
Mei	72	95	88	64	83	16	65	5
Juni	70	79	125	73	85	8	50	4
Juli	76	93	152	75	21	25	87	2
Augustus	82	118	132	85	119	28	61	12
September	70	86		63	77			

BUITENLANDSCHE HANDEL VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSCHE ECONOMISCHE UNIE MET DE OVERIGE LANDEN (1)

N. B. — Daar de gegevens van deze statistiek uitsluitend werden ontleend aan de douanefinanciën ondertekend door in- en uitvoerders, kon geen rekening gehouden worden met deze transacties die, in verband met de omstandigheden, door het Bestuur der Douanen niet konden worden opgenomen.

I — SAMENVATTING NAAR DE VIJF GROEPEN DER ALGEMEENE NOMENCLATUUR AANGENOMEN DOOR DE OVEREENKOMST VAN BRUSSEL VAN 31 DECEMBER 1913

75

TIJDVAK	GEWICHT (duizenden tonnen)					WAARDE (miljoenen franken)					GEMID- DELDE PRIJS PER TON (franken)	INVOER (-) OF UITVOERSALDO (-) VAN DE HANDELSBALANS (miljoenen franken)	VERHOUDING VAN UITVOER TOT INVOER IN PCT.	
	Levende dieren	Voe- dings- middelen en dranken	Ruwe of enkel toebe- reide stoffen	Fabri- katen	Totaal	Levende dieren	Voe- dings- middelen en dranken	Ruwe of enkel toebe- reide stoffen	Fabri- katen	Onbew. goud en zilver, gouden en zilve- ren munt				Totaal
INVOER														
1936-38 Maandgem.	1,0	331,5	2.473,8	62,1	2.868,4	3,1	407,8	1.112,4	459,6	35,7	2.018,6	704		
1945 Maandgemid.	0,2	128,2	489,1	13,9	631,4	1,4	284,6	598,1	258,7	—	1.142,8	1.810		
1945 Juni	—	82,7	254,7	7,3	344,7	0,3	185,8	631,8	154,1	—	972,0	2.820		
Juli	—	165,2	445,5	11,4	622,1	0,7	330,1	623,1	218,7	—	1.172,6	1.885		
Augustus	—	374,7	528,0	19,6	922,3	0,1	594,2	629,2	299,5	—	1.523,0	1.651		
September	—	171,1	774,2	16,4	961,7	0,7	404,7	959,8	329,0	—	1.649,2	1.762		
October	—	207,9	1.119,3	21,2	1.348,4	1,2	530,5	929,1	435,0	—	1.895,9	1.406		
November	1,6	199,2	1.254,5	32,0	1.487,3	11,6	381,9	1.169,6	569,4	0,4	2.132,9	1.434		
December	—	253,0	1.178,6	39,2	1.470,8	0,7	622,5	1.135,8	794,6	—	2.553,6	1.736		
1946 Januari	—	132,1	1.274,1	33,4	1.439,6	0,2	511,3	1.400,3	751,7	7,4	2.670,9	1.855		
Februari	—	397,9	1.122,8	34,6	1.555,3	0,6	612,6	1.463,8	707,4	—	2.784,4	1.790		
Maart	—	309,2	1.245,3	33,6	1.588,1	2,1	746,3	1.373,5	831,0	—	2.952,9	1.859		
April	—	113,0	1.226,9	51,1	1.391,0	0,9	634,8	1.345,5	1.146,9	1,2	3.129,3	2.250		
Mei	0,1	120,5	1.328,8	42,7	1.492,1	2,4	817,3	1.767,0	1.183,8	0,4	3.770,9	2.527		
Juni	0,1	117,4	1.292,1	40,6	1.450,7	2,3	836,4	1.979,7	1.270,4	—	4.088,8	2.807		
Juli	0,1	97,7	1.433,8	62,3	1.593,9	4,0	497,1	1.807,7	1.696,8	1,2	4.006,8	2.514		
Augustus	—	175,7	1.558,6	51,4	1.585,7	1,1	1.589,5	1.839,1	1.727,6	15,0	5.172,3	3.262		
UITVOER														
1936-38 Maandgem.	0,5	54,4	1.447,0	410,5	1.912,4	5,6	99,4	831,0	902,1	21,1	1.859,2	972	-1.159,4	92,1
1945 Maandgemid.	—	7,9	94,1	18,3	120,3	7,0	28,6	144,1	150,6	—	330,3	2.745	-812,5	28,9
1945 Juni	0,4	1,1	66,6	7,6	75,7	25,5	10,4	81,5	69,4	—	186,8	2.468	-785,2	19,8
Juli	—	3,8	90,8	10,6	105,2	7,1	38,6	85,3	101,8	—	232,8	2.210	-939,8	19,2
Augustus	0,2	2,7	120,1	15,6	138,6	14,1	20,7	146,0	174,1	0,4	355,3	2.565	-1167,7	38,5
September	0,1	4,2	180,6	19,0	203,9	13,2	23,6	261,6	202,3	—	500,7	2.455	-1193,5	29,5
October	—	10,9	149,0	27,6	187,6	1,2	23,9	347,5	193,7	—	566,3	3.018	-1329,6	29,9
November	—	39,0	196,4	58,1	293,5	6,1	89,2	257,9	393,3	0,1	746,6	2.544	-1386,3	35,0
December	—	20,2	177,4	67,8	265,4	4,0	50,9	435,8	493,4	—	984,1	3.708	-1569,5	38,5
1946 Januari	—	35,7	242,5	93,5	371,7	1,5	75,1	470,8	626,7	—	1.174,1	3.159	-1496,7	44,0
Februari	—	31,4	244,3	103,3	384,0	1,0	91,2	544,4	662,3	—	1.298,9	3.382	-1485,5	46,7
Maart	—	17,3	328,1	164,5	509,9	0,6	57,1	772,8	1.038,3	0,7	1.869,5	3.666	-1034,4	63,3
April	—	6,6	338,4	137,8	482,8	1,0	49,2	700,6	908,9	1,3	1.661,0	3.440	-1468,3	53,1
Mei	0,1	19,9	370,6	181,3	571,9	10,7	118,7	776,8	1.359,2	1,1	2.266,5	3.963	-1504,4	60,1
Juni	0,1	12,4	373,8	186,8	573,1	8,6	91,6	715,2	1.426,2	0,6	2.242,2	3.912	-1846,6	54,8
Juli	0,1	4,3	490,6	223,7	718,7	9,3	36,6	1.028,0	1.815,1	0,7	2.889,7	4.021	-1117,1	72,1
Augustus	0,1	1,4	455,2	196,6	653,3	2,6	15,2	763,5	1.462,0	0,1	2.243,4	3.434	-2928,9	43,4

(1) Van Januari tot April 1945: België alleen.

II — SAMENVATTING NAAR DEN GRAAD VAN VOLTOOIING DER PRODUCTEN

(rangschikking aangenomen door den Raad van den Volkenbond op 17 September 1935)

TIJDVAK	GEWICHT (duizenden tonnen)				WAARDE (millioenen franken)			
	Ruwe artikelen	Artikelen welke een verwerking hebben ondergaan		Totaal (2)	Ruwe artikelen	Artikelen welke een verwerking hebben ondergaan		Totaal (2)
		gewone verwerking	grootere verwerking			gewone verwerking	grootere verwerking	
INVOER (1)								
1936-38 Maandgemiddelde	2.197	616	55	2.868	1.020	526	438	2.018
1945 Maandgemiddelde	501	117	13	631	584	270	286	1.143
1945 Juni	263	76	6	345	570	238	163	972
Juli	526	87	9	622	611	325	236	1.173
Augustus	748	158	16	922	873	325	324	1.523
September	782	160	20	962	880	412	401	1.694
October	1.109	236	23	1.348	867	483	523	1.896
November	1.131	321	35	1.487	1.069	427	635	2.133
December	1.199	232	40	1.471	1.206	505	841	2.554
1946 Januari	1.107	297	36	1.440	1.197	686	785	2.671
Februari	1.249	271	35	1.555	1.480	525	776	2.785
Maart	1.209	335	44	1.588	1.403	578	968	2.949
April	1.070	269	52	1.391	1.195	727	1.203	3.125
Mei	1.085	356	51	1.492	1.432	962	1.373	3.771
Juni	1.087	320	44	1.451	1.718	1.052	1.317	4.087
Juli	1.112	422	60	1.594	1.238	1.002	1.710	4.007
Augustus	1.313	406	67	1.786	1.935	1.103	2.121	5.172
UITVOER (1)								
1936-38 Maandgemiddelde	897	880	135	1.012	382	817	651	1.859
1945 Maandgemiddelde	79	34	7	120	68	114	143	330
1945 Juni	57	15	3	76	48	59	80	187
Juli	83	16	6	105	33	83	117	233
Augustus	101	30	8	139	73	87	194	355
September	136	60	8	204	109	153	239	501
October	109	70	8	187	117	207	242	566
November	181	92	21	294	164	287	296	747
December	143	103	19	265	160	378	382	984
1946 Januari	186	162	23	372	215	428	530	1.174
Februari	173	181	30	384	203	532	564	1.299
Maart	208	265	37	510	253	874	742	1.869
April	184	263	36	483	221	818	621	1.661
Mei	201	319	52	572	240	1.088	918	2.266
Juni	209	311	53	573	178	1.093	970	2.241
Juli	245	407	67	719	214	1.332	1.343	2.890
Augustus	240	358	55	653	162	1.030	1.051	2.243

(1) Van Januari tot April 1945: België alleen.

(2) Incl. niet te rangschikken of aan bijzondere voorwaarden onderworpen artikelen.

WERKLOOSHEID

AANTAL GECONTROLEERDE WERKLOOZEN

STATISTISCHE MAAND	Week		Aantal werkdagen	Het Rijk	Antwerpen	Brabant	West-Vlaanderen	Oost-Vlaanderen	Henegouwen	Luik	Limburg	Luxemburg	Namen
	van	tot											
Daggemiddelde van de maand													
1945 Juli	—	—	29	119 335	20.774	6.656	35.434	37.966	10.174	6.302	1.550	77	240
Augustus	—	—	22	116 775	20.498	6.317	36.303	35.661	10.328	6.698	1.464	66	202
September	—	—	30	113 288	23.671	5.552	31.325	36.753	9.256	5.196	1.258	67	220
October	—	—	24	102 943	23.508	4.980	27.966	32.776	7.904	4.193	1.010	61	224
November	—	—	24	99 374	24.436	5.645	26.669	30.352	7.033	3.899	975	63	299
December	—	—	30	121 742	28.086	8.097	32.689	36.204	9.106	4.689	1.972	307	588
1946 Januari	—	—	24	135 884	31.894	11.497	34.325	37.047	11.498	4.637	2.888	905	1.191
Februari	—	—	24	108 130	27.261	9.715	25.493	29.452	8.324	3.805	2.068	967	1.044
Maart	—	—	30	95 054	23.293	8.897	22.699	26.114	7.166	3.102	1.723	569	791
April	—	—	23	67 053	18.691	5.976	15.262	18.829	4.439	1.838	1.165	82	401
Mei	—	—	23	55 955	17.274	4.891	12.002	15.133	3.807	1.498	930	46	374
Juni	—	—	29	48 952	15.669	4.262	9.984	13.248	3.293	1.371	784	37	299
Juli	—	—	24	47 690	15.332	4.071	8.900	12.273	4.243	1.806	775	33	257
Augustus	—	—	23	49 542	16.111	3.788	10.493	10.988	4.501	2.435	837	63	326
September	—	—	30	36 705	12.857	3.128	7.650	8.902	2.352	979	573	52	212
Daggemiddelde van de week													
Juli	7	13	6	45 090	15.599	3.870	8.953	11.110	3.280	1.247	754	29	248
	14	20	6	43 881	14.958	3.860	8.273	11.235	3.189	1.395	696	30	245
	21	27	6	55 234	15.765	4.640	8.351	15.869	6.446	2.962	881	30	290
	28	3	6	46 557	15.006	3.914	10.025	10.877	4.058	1.620	769	42	246
Augustus	4	10	6	57 313	14.891	3.827	15.674	12.646	4.819	4.119	874	65	398
	11	17	5	54 646	18.503	4.183	9.860	11.465	6.335	2.825	1.058	94	323
	18	24	6	44 270	15.851	3.748	8.156	9.859	3.837	1.664	772	55	328
	25	31	6	42 788	15.596	3.460	8.174	10.061	3.320	1.199	681	43	252
September	1	7	6	35 852	12.006	3.406	6.645	9.125	2.669	1.130	608	40	223
	8	14	6	34 071	11.050	3.172	6.374	8.696	2.932	994	598	46	209
	15	21	6	41 572	13.243	3.064	11.719	9.571	2.118	944	589	77	247
	22	28	6	36 425	13.782	3.015	7.000	8.920	1.979	923	549	61	190
	29	5	6	35.606	14.205	2.982	6.517	8.197	2.063	902	521	34	185

BANKSTATISTIEKEN

85

I. — BELGIE

DRIEMAANDELIJSKE STATEN DER BANKEN (1)

(millioenen franken)

POSTEN	31 Dec. 1945 (2)	31 Maart 1946 (2)	30 Juni 1946 (2)	30 Sept. 1946 (2)
ACTIVA				
A. Spaargelden (artikel 15, koninklijk besluit 42)	—	—	—	—
B. Beschikbare en vlottende middelen :				
Kas, Nationale Bank, Postrekening	2.206	2.898	2.451	2.318
Daggeld	1.333	1.372	1.286	1.250
Bankiers	3.993	4.005	4.636	5.110
Moedermaatschappij, filialen en dochtermaatschappijen	364	355	437	519
Andere te innen waarden op korten termijn	678	857	1.082	1.037
Effecten-portefeuille	39.597	40.027	38.558	37.569
a) Handelsswissels	2.044	2.338	2.906	3.393
b) Overheidsfondsen herdisconteerbaar bij de Nationale Bank	3.900	14.396	11.552	10.475
c) Overheidsfondsen mobiliseerbaar bij de Nationale Bank tot beloop van 95 pCt.	21.445	22.637	24.100	23.701
d) Te ontvangen Schatkistcertificaten (M. B. 5-12-1945, art. 10)	12.203	656	—	—
Prolongaties en voorschotten op effecten	636	668	734	778
Debiteuren wegens verstrekte acceptaties	1.773	2.161	2.722	2.988
Diverse debiteuren	7.397	7.591	8.820	10.050
Effecten	6.505	6.474	6.586	6.612
a) Belegde wettelijke reserve	130	131	135	128
b) Belgische overheidsfondsen	5.072	5.066	5.182	5.065
c) Buitenlandse overheidsfondsen	142	356	300	295
d) Bankaandeelen	231	236	239	238
e) Andere fondsen	930	685	730	886
Diversen	213	220	382	297
Niet gestort kapitaal	23	23	23	23
<i>Totaal beschikbare en vlottende middelen...</i>	64.718	66.651	67.717	68.551
C. Vastgelegde middelen :				
Oprichtings- en eerste inrichtingskosten	4	5	5	6
Gebouwen	287	289	326	341
Participaties in dochtermaatschappijen voor immobiëlen	102	102	102	102
Vorderingen op dochtermaatschappijen voor immobiëlen	52	53	54	57
Materieel en meubilair	13	16	19	23
<i>Totaal vastgelegde middelen...</i>	458	465	506	529
Algemeen totaal der activa...	65.176	67.116	68.223	69.080
PASSIVA				
A. Spaargelden (artikel 15, koninklijk besluit 42)	—	—	—	—
B. Opvraagbaar :				
Bevoorrechte of gewaarborgde schuldeischers	228	87	100	118
Daggeld	200	59	31	22
Bankiers	2.008	1.892	2.009	2.318
Moedermaatschappij, filialen en dochtermaatschappijen	414	447	515	527
Geaccepteerde wissels	1.773	2.161	2.722	2.988
Andere te betalen waarden op korten termijn	1.517	1.688	1.341	1.071
Crediteuren wegens wissels ter incasso	372	349	361	609
Deposito's en crediteuren	36.638	39.463	41.841	43.742
a) Dadelijk opvraagbaar en op ten hoogste 30 dagen	34.721	37.268	39.672	41.167
b) Op meer dan 30 dagen	1.917	2.197	2.169	2.575
Obligaties en kasbons	14	14	14	14
Nog te storten bedragen op fondsen en participaties	268	272	275	363
Diversen	994	1.120	1.412	1.533
<i>Speciaal opvraagbaar (besluitwet van 6 October 1944) :</i>				
Tijdelijk onbeschikbare rekeningen (artikels 16 en 17) :				
a) Dadelijk opvraagbaar en op ten hoogste 30 dagen	17.812	16.251	14.192	12.379
b) Op meer dan 30 dagen		326	260	229
<i>Totaal opvraagbaar...</i>	62.238	64.129	65.073	65.913
C. Niet opvraagbaar :				
Kapitaal	2.178	2.204	2.288	2.306
Niet beschikbare reserve wegens uitgiftepremie	70	75	77	77
Wettelijke reserve (artikel 13, koninklijk besluit 185)	123	125	130	129
Beschikbare reserve	427	460	545	537
Reservefonds	140	123	110	118
<i>Totaal niet opvraagbaar...</i>	2.938	2.987	3.150	3.167
Algemeen totaal der passiva...	65.176	67.116	68.223	69.080

(1) Omloopssnelheid van het geld in de banken, zie tabel nr 35.

(2) De banken die haar bedrijvigheid uitoefenen in het buitenland of in de Kolonie waren tot op heden nog niet bij machte aan de Nationale Bank van België een staat voor het geheel van haar zetels mede te deelen. De hierboven vermelde staten begripen dus slechts een gedeelte der gegevens van de activa en passiva der bijbanken en agentschappen in het buitenland en in de Kolonie.

WEEKSTATEN VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIE

(millioenen franken)

ACTIVA

	1-8-1946	8-8-1946	14-8-1946	22-8-1946	29-8-1946	5-9-1946	12-9-1946	19-9-1946	26-9-1946
Goudvoorraad	22.655	22.655	22.555	22.555	22.359	21.684	21.719	21.459	21.161
Onbeschikbaar goudsaldo na herwaardeering van den goudvoorraad (Besluitwet n° 5 van 1-5-1944).....	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493
<i>Totaal van den goudvoorraad...</i>	<i>33.148</i>	<i>33.148</i>	<i>33.048</i>	<i>33.048</i>	<i>32.852</i>	<i>32.177</i>	<i>32.212</i>	<i>31.952</i>	<i>31.654</i>
Voorschot aan de Schatkist met het oog op de uitvoering van de accoorden van Bretton Woods :									
Inteekening en storting in goud op de Internationale Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling.....	—	—	—	—	196	196	196	196	196
Buitenlandsche devlezen { op zicht	2.363	2.510	2.593	2.933	2.796	3.125	2.965	2.807	2.913
{ op termijn ...	872	801	801	775	863	837	855	919	808
Vorderingen in Belgische franken op het buitenland	69	70	70	67	55	60	63	61	65
Papier op België { Handelspapier	1.479	1.643	1.556	1.477	1.415	1.404	1.270	1.306	1.351
{ Uitgegeven door instellingen waarvan de verbintenissen door den Staat gewaarborgd zijn	1.702	1.670	1.516	1.235	1.592	1.528	1.280	1.539	1.504
{ Overheidseffecten	125	37	131	29	18	10	22	15	14
Voorschotten op overheidsfondsen	182	211	209	216	246	186	213	237	196
Deel- en pasmunt	926	897	891	908	926	930	962	998	1.036
Vorderingen op den Staat :									
Voorschotten aan de Schatkist :									
Certificaten « A » (eigen rekening en Dienst voor Onderlinge Hulp)	44.227	44.427	44.022	43.727	44.067	45.172	45.192	44.817	44.572
Certificaten « C » (soldijen der Geall. Legers)	4.252	4.252	4.252	4.252	4.252	4.252	4.252	4.252	4.252
Andere vorderingen op den Staat	1.064	1.064	1.064	1.064	1.064	1.064	1.064	1.064	1.064
Overheidsfondsen	644	643	643	643	643	642	642	642	642
Gebouwen, materieel en meubelen	146	146	146	146	146	146	146	146	146
Waarden van de Pensioenkas van het Personeel	252	252	252	252	252	251	251	251	251
Diversen	60	67	69	69	72	78	79	81	82
	91.511	91.838	91.263	90.841	91.455	92.068	91.664	91.283	90.806
Emissiebank te Brussel	64.597	64.597	64.597	64.597	64.597	64.597	64.597	64.597	64.597
	156.108	156.435	155.860	155.438	156.052	156.665	156.261	155.880	155.403

PASSIVA

	1-8-1946	8-8-1946	14-8-1946	22-8-1946	29-8-1946	5-9-1946	12-9-1946	19-9-1946	26-9-1946
Bankbiljetten in omloop	72.381	72.480	71.783	71.245	71.284	72.254	72.011	71.580	71.292
Rekening-courantsaldi :									
van de Schatkist { Gewone rekening	3	3	3	5	3	2	6	5	2
{ Speciale rekening tot inkoop van effecten der Muntsaneeringsleening (wet van 14 October 1945, art. 5, § 2)	821	821	821	821	821	821	821	821	821
van anderen	3.440	3.675	3.805	3.929	4.513	4.167	4.005	4.063	3.886
<i>Totaal der verbintenissen op zicht...</i>	<i>76.645</i>	<i>76.979</i>	<i>76.412</i>	<i>76.000</i>	<i>76.621</i>	<i>77.244</i>	<i>76.843</i>	<i>76.469</i>	<i>76.001</i>
Tijdelijk onbeschikbare rekeningen	908	901	892	880	872	865	857	847	839
Schatkist : Onbeschikbare rekening wegens herwaardeering (besluitwet n° 5 van 1-5-1944).....	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493
Pensioenkas van het Personeel.....	252	252	252	252	252	251	251	251	251
Uitgestelde inventarisoperatiën en diversen	523	526	528	531	534	536	543	547	548
Kapitaal	200	200	200	200	200	200	200	200	200
Reserves en afschrijvingsrekeningen	437	437	437	437	437	437	437	437	437
	89.458	89.788	89.214	88.793	89.409	90.026	89.624	89.244	88.769
Besluitwet van 6 October 1944 :									
Oude biljetten over te boeken op tijdelijk onbeschikbare of geblokkeerde rekeningen en niet aangegeven oude biljetten	743	740	738	738	735	730	727	725	723
Schatkist { Voorloopig fonds in afrekening op het bedrag van de door den Staat verworven biljetten in-gevolge art. 1, § 2, van besluitwet van 6 October 1944.....	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
{ Speciale rekening geopend krachtens art. 9 der wet van 14 October 1945	61.907	61.907	61.908	61.907	61.908	61.909	61.910	61.911	61.911
	156.108	156.435	155.860	155.438	156.052	156.665	156.261	155.880	155.403

II — BUITENLANDSCHE EMISSIEBANKEN

86

Banque de France
(millioenen francs)

DATUM	Gouden munt en muntmateriaal	Dadelijk beschikbare te goeden in het buitenland	Wisselportefeuille en overheidspapier (1)	In Frankrijk aangekocht verhandelbaar papier (decreet van 17 Juni 1938)	Voor-schotten op effec-ten	Verhan-delbaar Schat-kist-papier (conven-tie van 29-2-40)	Rente-looze voor-schotten aan den Staat (wet van 9 Juni 1857, conven-tie van 29-3-1878enz.)	Voor-loopige voor-schotten aan den Staat (conven-ties van 29-9-38, 29-2-40, 9-6-40, 8-6-44, enz.)	Voorloopige voorschotten aan den Staat ter betaling van de onderhoudskosten der Duitsche bezettingstroepen in Frankrijk	Bank-biljetten in omloop	Credit-saldi in reke-ning-courant	Dek-kings-percentage
1945 Jaargemiddelde (2).....	3) 72.593	(3) 44,4	19.220	14.055	3.624	3) 32.542	10.000	7.268	426.000	542.099	71.444	(3) 11,84
1945 8 Mei	75.151	45,1	14.915	13.484	3.332	30.000	10.000	28.250	426.000	589.475	40.571	11,93
9 Augustus	75.151	45,8	14.036	12.866	3.675	29.850	10.000	—	426.000	450.909	147.295	12,56
6 September	75.151	45,8	12.978	13.699	3.793	30.000	10.000	—	426.000	479.309	119.699	12,55
4 October	75.151	45,8	17.378	14.809	3.956	30.000	10.000	—	426.000	509.306	96.499	12,41
8 November	65.152	47,2	23.422	15.914	4.144	40.000	10.000	—	426.000	534.796	78.061	10,63
8 December	65.152	43,8	26.238	18.403	4.018	40.000	10.000	—	426.000	555.576	64.488	10,51
1946 10 Januari	4) 129.817	(4) 66,9	27.125	20.730	4.005	—	10.000	—	426.000	583.432	65.189	20,11
7 Februari	129.817	66,7	30.952	20.709	4.009	—	10.000	—	426.000	593.891	55.487	19,99
7 Maart	129.817	67,2	32.663	21.780	3.891	—	10.000	4.850	426.000	609.776	49.143	19,70
4 April	129.817	3,1	33.646	22.829	3.861	—	10.000	20.450	426.000	622.816	53.067	19,21
9 Mei	5) 94.817	3,1	43.237	22.935	3.855	35.000	10.000	13.700	426.000	625.580	52.849	13,98
6 Juni	94.817	3,0	46.131	24.399	3.959	35.000	10.000	15.600	426.000	632.398	52.737	13,84
4 Juli	94.817	4,4	44.639	24.998	4.053	35.000	10.000	16.850	426.000	636.706	51.187	13,78
8 Augustus	94.817	4,7	59.325	24.067	4.466	35.000	10.000	1.750	426.000	624.205	59.653	13,86
5 September	94.817	2,9	60.483	26.113	4.632	35.000	10.000	12.100	426.000	648.485	54.512	13,49

Discontorente { huidige : 1 5/8 pCt. sedert 20 Januari 1945.
vorige : 1 3/4 pCt. sedert 17 Maart 1941.

(1) Deze rubriek omvat de gediscoteerde binnenlandse wissels, de door het « Office des Céréales » gegarandeerde wissels en, met ingang van 8 November 1945, het gediscoteerd papier op het buitenland.

(2) Gemiddelde berekend naar de weekstaten der eerste vijf en der laatste vijf maanden.

(3) Zonder inachtneming van den weekstaat van 27 December.

(4) Herwaardeering van den goudvoorraad op de basis van 134.027,90 Fr. fr. per kilogram fijn goud alsmede van de beschikbare deviezen op de basis van den aankooprijks toegepast door het Wisselstabilisatiefonds met ingang van 26 December 1945.

(5) Krachtens de nieuwe overeenkomst afgesloten tusschen de Schatkist en de Banque de France en goedgekeurd tijdens de laatste zitting van den Ministerraad, zal de Bank aan het Stabilisatiefonds voor de wisselkoersen iets meer dan 260 ton goud ter waarde van fr 35 milliard overmaken. Als tegenwaarde van deze overdracht zal de Banque de France een niet rentedragenden Schatkistbon ontvangen. Hierdoor zal de goudvoorraad tot ca. fr 95 milliard gedaald zijn.

Bank of England

(duizenden £)

DATUM	Metaalvoorraad		Beleggingen van het « Banking Department »				Bankbiljetten in omloop (Issue Department)	Toegelaten bedrag voor den biljettenomloop (1)	Deposito's (Banking Department)				Verhouding van den metaalvoorraad van het Bank. Department tot het saldo van zijndeposito's pCt.
	Goud (Issue Department)	Gouden en zilveren munt (Banking Department)	Door den Staat gewaarborgde fondsen	Disconto en voor-schotten	Andere waarden	Totaal			Openbare organen	Banken	Andere deposito's	Totaal	
1944 Jaargemiddelde.	242	1.198	213.980	6.011	16.229	236.220	1.136.589	1.166.346	9.942	184.333	56.195	250.470	12,8
1945 Jaargemiddelde.	245	961	251.841	9.214	14.978	276.033	1.284.388	1.310.577	12.781	217.876	55.063	285.720	9,6
1945 4 Juli	248	1.187	261.973	3.731	13.266	278.970	1.294.071	1.350.000	9.068	251.072	58.313	318.453	18,0
8 Augustus ..	248	605	246.588	2.313	13.652	262.553	1.323.842	1.350.000	15.004	203.092	53.501	271.597	9,9
5 September ..	248	345	263.038	6.205	11.979	282.122	1.330.936	1.350.000	16.237	214.848	52.678	283.763	6,9
10 October ...	248	301	275.205	4.261	11.492	290.958	1.330.204	1.350.000	25.060	211.756	56.818	293.634	6,9
7 November ..	248	454	258.255	10.933	17.046	286.234	1.326.353	1.350.000	18.223	221.248	53.397	292.868	8,3
5 December ..	248	364	274.105	6.904	13.682	294.691	1.336.550	1.350.000	14.774	219.023	57.168	290.965	4,8
1946 9 Januari ...	248	311	284.830	10.789	13.880	309.499	1.358.847	1.400.000	11.645	262.215	59.473	333.333	12,5
6 Februari ...	248	538	205.875	2.642	20.082	228.599	1.333.802	1.400.000	12.974	207.897	56.746	277.617	24,1
6 Maart	248	966	201.905	14.223	15.476	231.604	1.324.001	1.400.000	19.275	217.616	53.470	290.361	26,6
10 April	248	726	183.510	39.551	15.083	238.144	1.338.754	1.400.000	14.548	215.822	52.287	282.657	22,0
8 Mei	248	1.229	214.725	17.795	18.311	250.831	1.343.104	1.400.000	14.096	226.042	51.183	291.321	20,0
5 Juni	248	1.667	254.570	15.671	18.802	288.958	1.354.035	1.400.000	8.110	254.569	54.241	316.920	15,1
10 Juli	248	1.610	247.823	9.977	15.416	273.216	1.369.722	1.400.000	6.970	224.864	55.319	287.153	11,2
7 Augustus ...	248	1.276	274.198	18.282	22.502	314.982	1.390.988	1.400.000	13.910	241.100	52.155	307.16	3,4
4 September ..	248	1.025	275.746	11.145	17.829	304.720	1.367.450	1.400.000	10.105	251.353	58.624	320.082	10,6

Discontorente { huidige : 2 pCt. sedert 26 October 1939.
vorige : 3 pCt. sedert 28 September 1939.

(1) Excl. de biljetten uitgegeven als tegenwaarde van het goud.

Nederlandsche Bank

(millioenen guldens)

DATUM	Gouden munt en gouden muntmateriaal	Binnenlandsche wissels, promessen, enz.	Papier op het buitenland	Correspondenten in het buitenland	Buitenlandsche betaalmiddelen (excl. pas-munt)	Beleeningen op effecten, goederen en ceelen	Diverse activa	Bankbiljetten in omloop	Rekening-courantsaldi				Totaal der onmiddellijk opvraagbare verbintenissen
									Particulieren		's Rijks Schatkist		
									geblokkeerde saldi	andere saldi	speciale rekening	andere saldi	
1944 Jaargemidd.	932	(1) 23,0	3.887	62,5	19,8	135	17,1	4.311	517	104	19	4.051	
1945 Jaargemidd.	818	28,4	4.436	48,6	18,3	138	32,0	3.744	921	105	716	5.486	
1945 9 Juli	713	595,3	4.431	42,1	15,5	132	28,5	4.901	513	105	43	5.562	
6 Augustus	713	239,3	4.431	42,1	15,5	136	34,5	3.087	1.207	105	255	5.214	
10 September	713	1,1	4.431	42,0	14,3	138	36,6	2.445	1.332	105	521	4.072	
8 October	713	0,1	4.431	56,3	14,5	134	55,2	(2) 855(3) 398	1.708	105	1.086	4.099	
5 November	713	0,1	4.431	74,1	14,4	142	36,7	521 830	739	(4) 398	105	2.409	
10 December	713	0,1	4.452	74,2	14,1	138	72,3	344 1.162	492	(4) 431	105	2.520	
1946 7 Januari	713	0,2	4.455	70,3	14,0	140	70,8	322 1.442	532	327	105	2.238	
4 Februari	713	—	4.454	207,3	15,3	144	89,4	308 1.812	405	560	106	1.835	
4 Maart	713	—	4.431	164,2	15,2	180	66,7	302 2.029	177	551	106	1.797	
8 April	713	1,1	4.431	212,2	15,8	157	35,0	292 2.186	(5) 467	586	106	1.467	
6 Mei	713	1,2	4.431	207,6	15,9	157	15,3	279 2.280	(5) 614	730	106	1.122	
11 Juni	713	1,0	4.431	103,2	15,6	172	18,5	277 2.324	(5) 152	662	103	1.503	
8 Juli	713	0,1	4.431	78,2	15,2	158	27,7	275 2.391	(5) 134	643	108	1.434	
5 Augustus	713	0,1	4.431	53,2	15,6	156	32,2	274 2.466	(5) 124	635	109	1.349	
9 September	698	—	4.431	73,3	15,6	159	40,6	273 2.503	(5) 160	672	110	1.264	

Discontorente { huidige 2 1/2 pCt. sedert 27 Juni 1941.
vorige: 3 pCt. sedert 29 Augustus 1939.

- (1) Gemiddelde der laatste zestien staten.
 (2) Oude uitgiften.
 (3) Nieuwe uitgifte.
 (4) Incl. de saldi waarover alleen bij giro mag worden beschikt, hetzij 19 millioen per 5 November 1945 en 51 millioen per 10 December 1945.
 (5) Waarvan geblokkeerde saldi der banken: 65 millioen per 11 Juni, 80 millioen per 8 Juli, 67 millioen per 5 Augustus, 100 millioen per 9 September.

Banque Nationale Suisse

(millioenen Zwitsersche franken)

DATUM	Goudvoorraad	Dadelijk beschikbare tegoeden in het buitenland	Binnenlandsche wissels	Voorschotten op onderpand	Binnenlandsche correspondenten	Bankbiljetten in omloop	Andere onmiddellijk opvraagbare verbintenissen	Dekkingspercentage
1944 Jaargemiddelde.	4.386	90,6	93,7	17,2	5,9	3.033	1.427	100,37
1945 Jaargemiddelde.	4.689	117,3	184,1	19,7	7,3	3.527	1.276	100,06
1945 7 Juli	4.622	113,9	51,4	18,4	7,1	3.473	1.121	103,08
7 Augustus	4.641	144,0	40,4	29,2	6,2	3.489	1.154	103,05
7 September	4.684	150,8	65,6	16,8	5,8	3.535	1.172	102,72
6 October	4.695	134,7	249,7	17,8	5,5	3.618	1.262	98,97
7 November	4.805	107,4	269,9	16,9	7,8	3.669	1.323	98,42
7 December	4.774	127,8	86,4	25,5	8,1	3.696	1.111	101,98
1946 7 Januari	4.778	166,7	101,1	24,3	6,9	3.712	1.138	101,94
7 Februari	4.735	184,9	80,0	23,6	5,8	3.550	1.259	102,31
7 Maart	4.712	207,3	115,5	20,3	8,4	3.531	1.306	101,70
6 April	4.757	180,4	69,0	24,4	8,4	3.560	1.260	102,42
7 Mei	4.764	178,5	31,5	41,7	9,6	3.536	1.272	102,79
7 Juni	4.776	174,9	28,5	37,9	8,2	3.522	1.278	103,14
6 Juli	4.770	208,6	28,2	39,5	8,8	3.583	1.247	103,10
7 Augustus	4.845	176,8	27,3	32,1	9,6	3.597	1.256	103,49
7 September	4.834	183,8	27,6	31,5	11,6	3.653	1.192	103,57

Discontorente { huidige: 2 1/2 pCt. sedert 26 November 1936.
vorige: 2 pCt. sedert 9 September 1936.

Federal Reserve Banks

(millioenen \$)

DATUM	Reserves van goudcertificaten			Andere reserves	Nationale overheidsfondsen	Bankbiljetten in omloop (Federal Reserve Notes)	Deposito's (aangesloten banken, Schatkist, enz.)	Dekkingspercentage
	Goudcertificaten op de Schatkist	Fonds tot wederinkoop van biljetten (F. R. N.)	Totaal					
1944 Jaargemiddelde	18.920	398	19.318	283	14.808	18.986	15.347	56,3
1945 Jaargemiddelde	17.404	688	18.092	240	21.350	23.139	16.977	45,1
1945 5 Juli	17.344	508	18.852	202	21.745	23.101	17.036	45,0
8 Augustus	17.311	668	17.979	213	21.910	23.473	16.958	44,5
5 September	17.238	682	17.920	209	22.435	23.939	17.014	43,8
10 October	17.117	750	17.867	227	23.272	24.137	17.491	42,9
7 November	17.114	760	17.874	231	23.078	24.296	17.309	43,0
5 December	17.127	765	17.892	227	23.525	24.430	17.554	42,6
1946 9 Januari	17.089	802	17.891	278	23.859	24.485	17.886	42,2
6 Februari	17.189	794	17.983	349	23.227	24.149	17.659	43,0
6 Maart	17.307	772	18.079	346	22.526	24.126	17.210	43,7
10 April	17.354	745	18.099	316	22.232	24.011	16.827	44,3
8 Mei	17.346	749	18.095	304	22.732	23.964	17.227	43,9
5 Juni	17.344	747	18.091	265	22.780	24.114	17.256	43,7
10 Juli	17.341	771	18.112	271	23.394	24.282	17.670	43,2
7 Augustus	17.352	752	18.104	298	23.593	24.318	17.776	43,0
4 September	17.330	766	18.096	291	23.387	24.457	17.469	43,2

Discontorente { huidige : 1 pCt. sedert 25 April 1946.
vorige : 0,50 pCt. sedert 10 October 1942.

Sveriges Riksbank

(millioenen Kr.)

TIJDVAK (jaargemiddelde of einde maand)	Goudvoorraad (1)	Zweedsche Staatsfondsen en obligaties	Wissels betaalbaar in Zweden en voorschotten in rekening-courant	Vreemde Staatsfondsen, wissels betaalbaar in het buitenland en opvraagbaar tegood bij vreemde banken en bankiers	Regulatie-rekeningen voor het goud en de deviezen	Fondsen ter beschikking van den Dienst der Staatsschuld	Diverse activa	Bankbiljetten in omloop	Rekening-courantsaldi			Diverse passiva	Totaal emissierecht (2)	Verhouding in pCt. (3)		
									Staatsinstellingen	Handelsbanken	Andere deposanten			Totaal	van den metaalvoorraad tot de biljettenreul.	van den metaalvoorraad tot het emissierecht
1944 Jaargemiddelde	960	479	78,5	621	630	693	278	2.239	568	274	50,0	892	169	2.967	81,75	61,68
1945 Jaargemiddelde	1.050	335	30,2	739	710	937	260	2.475	723	191	30,7	944	216	3.043	80,83	65,73
1945 Juli	1.055	291	33,3	730	710	975	200	2.412	738	308	14,3	1.060	124	3.024	83,31	66,46
Augustus	1.056	290	24,0	816	727	965	135	2.488	753	204	19,6	977	148	3.101	80,88	64,90
September	1.057	298	20,5	881	734	991	211	2.576	801	210	22,5	1.034	159	3.146	78,17	63,99
October	1.046	220	21,7	847	729	983	293	2.567	697	163	20,3	880	268	3.017	77,66	66,06
November	1.046	393	42,3	940	737	1.038	308	2.546	1.049	38	44,8	1.131	354	3.245	78,28	61,41
December	1.062	434	32,3	856	716	1.066	302	2.782	831	80	41,4	953	301	3.249	72,77	62,31
1946 Januari	1.060	217	68,1	895	714	1.037	297	2.587	897	47	37,6	982	261	3.104	78,04	65,05
Februari	1.060	207	42,2	940	718	1.006	323	2.506	953	43	30,2	1.026	239	3.039	80,57	66,44
Maart	1.054	211	27,6	978	713	996	311	2.507	891	103	29,9	1.024	235	3.052	80,12	65,82
April	1.048	166	24,7 (4)	1.042	703	1.114 (5)	248	2.459	1.003	162 (6)	17,9	1.283 (7)	604	3.08	81,27	64,76
Mei	1.043	210	59,1 (4)	1.071	706	1.025 (5)	232	2.453	1.163	32 (6)	108,6	1.304 (7)	589	3.174	81,03	62,63
Juni (*)	1.042	185	44,0 (4)	1.137	712	766 (5)	21	2.495	897	62 (6)	114,1	1.074 (7)	524	3.202	79,54	61,99
Juli	1.036	179	27,6 (4)	1.121	793	767 (5)	194	2.450	838	195 (6)	105,9	1.138 (7)	530	2.866	69,10	59,07
Augustus	1.046	183	30,4 (4)	1.076	805	754 (5)	184	2.534	797	105 (6)	108,9	1.011 (7)	535	2.83	67,41	60,19
September	1.040	273	39,2 (4)	1.037	815	832 (5)	191	2.606	835	133 (6)	111,9	1.080 (7)	543	2.89	65,17	58,76

Discontorente { huidige : 2 1/2 pCt. sedert 9 Februari 1945.
vorige : 3 pCt. sedert 29 Mei 1941.

- (1) De metaaldekking bestaat uit het geheele goudbezit onverschillig of het in Zweden of in het buitenland berust.
(2) Het emissiecijfer is vastgesteld op de metaaldekking plus een bijkomende dekking gevormd door sommige activa-posten. In geval deze bijkomende dekking het cijfer van de gouddekking vermeerderd met 350 millioen te boven gaat, wordt de dekking vastgesteld op het dubbel van de gouddekking plus 350 millioen. De metaaldekking wordt geraamd op basis van den goudprijs van den dag.
(3) Voor het berekenen der verhoudingen wordt de metaaldekking geraamd op basis van den goudprijs van den dag.
(4) Hierin is een deel der oude rubriek « Diverse activa » begrepen.
(5) Alle andere activa.
(6) Hierin is een deel der oude rubriek « Diverse passiva » begrepen.
(7) Alle andere passiva.
(*) Reevaluatie van de Zweedsche Kroon : 13 Juli 1946.

Discontovoet van de voornaamste circulatiebanken per einde September 1946

	Sedert	pCt.		Sedert	pCt.
België	16 Januari 1945	1,50 (1)	Nederland	27 Juni 1941	2,50
Bulgarije	14 Augustus 1946	4,50	Noorwegen	9 Januari 1946	2,50
Denemarken	15 Januari 1946	3,50	Portugal	12 Januari 1944	2,50
Finland	3 December 1934	4,—	Roemenië	8 Mei 1944	4,—
Frankrijk	20 Januari 1945	1,625	Spanje	1 December 1938	4,—
Griekenland	16 Augustus 1946	10,—	Tsjechoslowakije	28 October 1945	2,50
Groot-Brittannië	26 October 1939	2,—	Turkije	1 Juli 1938	4,—
Hongarije	1 Augustus 1946	7,—	U. S. S. R.	1 Juli 1936	4,—
Britsch-Indië	28 November 1935	3,—	Vereenigde Staten (Federal Reserve Bank of New-York)	25 April 1946	1,—
Italië	11 September 1944	4,—	Zweden	9 Februari 1945	2,50
Joegoslavië	1 Augustus 1946	2,50	Zwitserland	26 November 1936	1,50
Japan	21 Juli 1941	3,50			

(1) Disconto der bij een bank gedomicileerde accepten en warrants. Disconto der andere accepten : 1 3/4 pCt. Disconto der vooraf door de Nationale Bank van België geviseerde bankaccepten en der geaccepteerde of documentaire wissels uit hoofde van goederenin- of -uitvoer : 1 pCt.

III — BANK VOOR INTERNATIONALE BETALINGEN, TE BAZEL

Staten in duizenden Zwitsersche goudfranken

[eenheden van 0,29032258... g fijn goud (art. 5 der statuten)]

	31 Juli 1946		31 Augustus 1946		30 September 1946	
ACTIVA						
		pCt.		pCt.		pCt.
I. Goud in baren	124.774	27,4	124.774	27,4	123.042	27,1
II. Kasmiddelen :						
In de Bank en in rekening-courant bij andere banken	5.673	1,2	4.958	1,1	4.473	1,0
III. Rentegevende call-gelden	140	0,0	141	0,0	141	0,0
IV. Herdiscontopapier :						
1. Handelswissels en bankaccepten	6.775	1,5	6.857	1,5	7.348	1,6
2. Schatkistpapier	3.846	0,9	3.360	0,7	1.025	0,2
V. Rentegevende termijngelden :	10.621		10.217		8.373	
Op ten hoogste 3 maanden	7.339	1,6	6.278	1,4	5.854	1,3
VI. Effecten, beleggingen en diverse vorderingen :						
1. Schatkistpapier	26.300	5,8	26.331	5,8	26.366	5,8
2. Andere effecten, beleggingen en diverse vorderingen..	280.467	61,6	282.469	62,1	285.984	63,0
VII. Andere activa	306.767		308.800		312.350	
	36	0,0	35	0,0	32	0,0
<i>Totaal activa</i>	455.350	100,0	455.203	100,0	454.265	100,0

PASSIVA

I. Kapitaal :						
Geautoriseerd en geëmitteerd kapitaal : 200.000 aandelen van 2.500 Zwitsersche goudfranken ieder	500.000		500.000		500.000	
Aandelen met 25 pCt. volgestort	125.000	27,4	125.000	27,5	125.000	27,5
II. Reserves :						
1. Wettelijke reserve	6.528		6.527		6.527	
2. Algemeen reservefonds	13.342		13.343		13.343	
	19.870	4,4	19.870	4,4	19.870	4,4
III. Langlopende deposito's :						
1. Deposito's op de Trustrekening der Annuïteiten	152.667	33,5	152.667	33,5	152.667	33,6
2. Deposito der Deutsche regering	76.334	16,8	76.334	16,8	76.334	16,8
	229.001		229.001		229.001	
IV. Kortlopende en dadelijk opvraagbare deposito's :						
(diverse munten)						
1. Circulatiebanken voor eigen rekening :						
Dadelijk opvraagbaar	3.436	0,8	3.437	0,7	3.047	0,7
2. Circulatiebanken voor rekening van andere depositanten :						
Dadelijk opvraagbaar	633	0,1	633	0,1	633	0,1
3. Andere depositanten :						
a) Op ten hoogste 3 maanden	88	0,0	88	0,0	88	0,0
b) Dadelijk opvraagbaar	932	0,2	931	0,2	488	0,1
	1.020		1.019		576	
V. Kortlopende en dadelijk opvraagbaar deposito's (goud) :						
a) Op ten hoogste 3 maanden	244	0,1	244	0,1	244	0,1
b) Dadelijk opvraagbaar	20.507	4,5	20.493	4,5	20.493	4,5
	20.752		20.737		20.737	
VI. Diversen	55.638	12,2	55.506	12,2	55.401	12,2
<i>Totaal passiva</i>	455.350	100,0	455.203	100,0	454.265	100,0

Nota: In deze staten zijn niet begrepen het *earmarked* goud van Circulatiebanken en de fondsen aangehouden voor den Dienst der Internationale Leeningen, waarvan de Bank voor Internationale Betalingen mandataris, trustee of fiscaal agent is.

INHOUDSTAFEL

(De gegevens vergezeld van het letterteken « v » zijn als voorloopig te beschouwen)

DOORLOOPENDE MAANDSTATISTIEKEN

	Tab.		Tab.
GELDMARKT		PRODUCTIE	
I — Rentetarief voor disconto en beleeningen	2	I — Steenkolenmijnen en metaalbedrijven	55
II — Rentestanden voor bankdeposito's en tegoed ter Algemeene Spaar- en Lijfrentekas	4	II — Diverse producties	56
VALUTAMARKT EN MARKT DER EDELE METALEN		III — Electriciteit	58
I — Noteering der edele metalen	9	IV — Gas	59
II — Officieele wisselkoersen	10	VERBRUIK	
KAPITAALMARKT		I — Verbruiksindexcijfers	65
I — Noteeringen van enkele overheidsfondsen	14	II — Tabaksverbruik	66
II — Maandindexcijfers der noteeringen ter Beurze van Brussel en Antwerpen	15	III — Slachtingen in de 12 voornaamste slachthuizen van het land	67
III — Omzetten ter Beurze van Brussel en Antwerpen	15	VERVOER	
IV — Noteering en rendement van de voornaamste obligatietypen	16	I — Bedrijvigheid van de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen	70
V — Emissies van de Belgische en Congoleesche nijverheids- en handelsvennootschappen	17	a) bedrijfsontvangsten en -uitgaven	
Retrospectief overzicht		b) wagens aan de nijverheid geleverd	
Detail der emissies : Juli 1946 en Augustus 1946		c) verkeer :	
Ingedeeld naar de belangrijkheid van het kapitaal		1° algemeen spoorwegvervoer	
VI — Leeningen uitgegeven door de Overheid	18	2° zware goederen :	
VII — Bankoperaties van het Gemeentekrediet	19	A) gezamenlijk vervoer	
VIII — Hypotheekinschrijvingen	20	B) binnenlandsch vervoer	
RIJKSFINANCIEN		II — Bedrijvigheid van de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen ..	70
I — Stand van de Staatsschuld	25	III — Havenverkeer	71
II — Overheidspapier ondergebracht bij de Nationale Bank van België	25	a) Antwerpen	
III — Opbrengst van de belastingen	26	b) Gent	
IV — Toestand van het Fonds tot Delging		BUITENLANDSCHE HANDEL	
INKOMEN EN SPAREN		I — Samenvatting aangenomen door de overeenkomst van Brussel	75
I — Rendement der Belgische naamloze vennootschappen	30	II — Samenvatting naar den grond van voltooiing der producten	76
Betaalbaar gestelde dividenden en obligatiecoupons :		WERKLOOSHEID	
Juli 1946		Aantal gecontroleerde werklozen	81
Retrospectief overzicht		BANKSTATISTIEKEN	
II — Algemeene Spaar- en Lijfrentekas ..	31	I — België :	
a) Inlagen op particuliere spaarboekjes		Driemaandelijksche staten der Belgische banken	85
b) Stortingen ingeschreven op de rekeningen der aangeslotenen bij de Lijfrentekas		Weekstaten van de Nationale Bank van België	85
LOOP DER ZAKEN		II — Buitenlandsche emissiebanken :	
I — Verrekenkamers	35	Staten	86
II — Postchèque- en giroverkeer	36	Banque de France	
		Bank of England	
		Nederlandsche Bank	
		Banque Nationale Suisse	
		Federal Reserve Banks	
		Sveriges Riksbank	
		Discontovoet van de voornaamste circulatiebanken	
		III — Bank voor Internationale Betalingen, te Bazel	87

Abonnementsprijs per jaargang { fr 250 voor België.
fr 300 voor het buitenland.

De betaling moet vooraf geschieden door overmaking op postgironummer 500 der Nationale Bank van België, of op de in hare boeken geopende rekening-courant onder de rubriek « Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting ».

De abonneuten worden verzocht op te geven welke uitgave zij wenschen te ontvangen : de Nederlandsche of de Fransche.

Voorheen Drukkerijgesticht.
TH. DEWARICHT
J., M., G. en L. Dewaricht,
Brs & Zrs, maat. in gez. naam
Wilde-Woudstr. 16 Brussel

23469